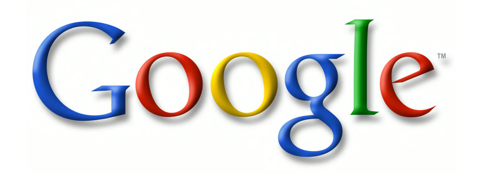
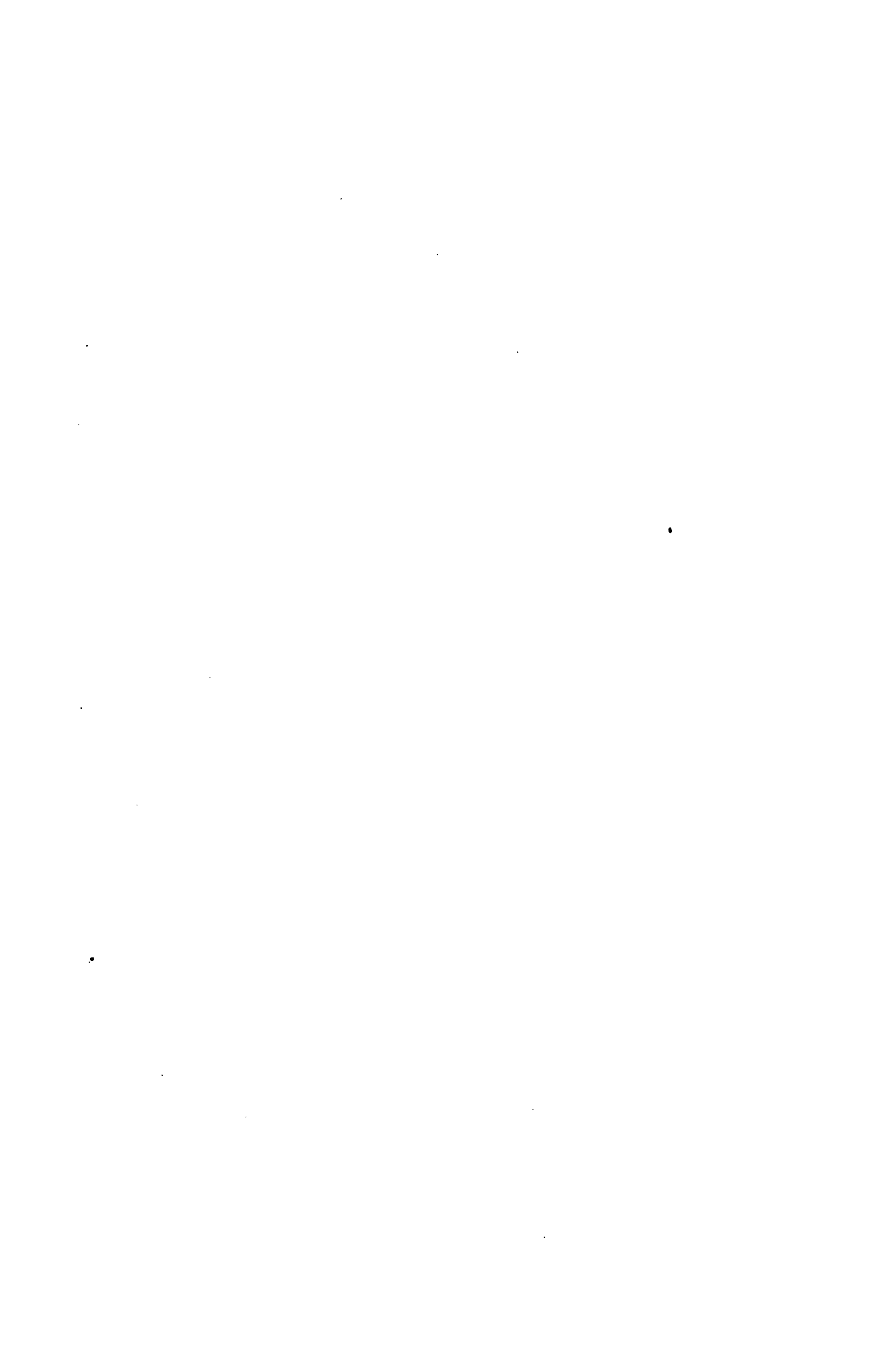






ABRISS

DES

BIBLISCHEN ARAMÄISCH

GRAMMATIK

NACH HANDSCHRIFTEN BERICHTIGTE TEXTE

WÖRTERBUCH

VON

PROF. *D.* HERMANN L. STRACK



LEIPZIG
J. C. HINRICHS'SCHE BUCHHANDLUNG
1896

Einleitung.

Die Absicht einen Abriss des Biblisch-Aramäischen zu veröffentlichen habe ich im Sommersemester 1879 gelegentlich meiner ersten Vorlesung über das Danielbuch gefasst, damals auch schon nicht unerhebliche Vorarbeiten gemacht. Als Prof. Emil Kautzsch im September des genannten Jahres in Trier mir erzählte, er arbeite seit einiger Zeit an einem grösseren Buche über denselben Gegenstand, hielt ich es für Pflicht, diesem Werke meines verehrten Freundes nicht durch vorhergehende oder bald nachfolgende Herausgabe einer kürzeren Schrift Konkurrenz zu machen. Daher verschob ich die Ausführung meines Planes, verzichtete aber nie auf sie, kündigte sie vielmehr schon seit Frühjahr 1885 auf den Titeln der von mir herausgegebenen „Porta linguarum orientalium“ öffentlich an. — Die „Grammatik des Biblisch-Aramäischen“ von E. Kautzsch erschien erst im J. 1884. Seit jener Zeit war ich, von schwerem häuslichem Leid hier nicht zu reden, durch andre litterarische Pflichten sowie durch die Vorlesungen an der Universität ununterbrochen vollauf in Anspruch genommen. Erst nachdem Ostern 1895 die Neubearbeitung meiner „Einleitung in das Alte Testament“ (4. Aufl., München, C. H. Beck, 219 S.) vollendet war, vermochte ich dem alten Plane wieder mich zu widmen. Schon lange vorher hatte ich die Überzeugung gewonnen, dass zu einer Darstellung des Biblischen Aramäisch ausser der in mancher Hinsicht sehr schätz-

baren Textausgabe von S. Baer (Libri Danielis, Ezrae et Nehemiae, Leipzig 1882) die Vergleichung von Handschriften erforderlich sei. — Ich habe benutzt:

1. B = codex Berolinensis orient. Fol. 1—4, Bibelhandschrift Kennicott 150, vgl. M. Steinschneider, Verzeichniss der hebräischen Handschriften [der Königl. Bibliothek zu Berlin], Berlin 1878, S. 1.

2. E = codex Erfurtensis 3, zu der auf meine Veranlassung durch R. Lepsius vor dem Verkauf ins Ausland geretteten wertvollen Erfurter Sammlung hebräischer Handschriften gehörig (Paul de Lagarde hat sie beschrieben in: Symmicta, Göttingen 1877, S. 129—164), jetzt in Berlin Ms. orient. Fol. 1213. Dieser Bibelcodex ist von de Lag. stark überschätzt (vgl. die sehr häufige falsche Verwendung des Qameç: אָמַר, עָבָד, עָשׂר, אָבוּךְ, מָלְכָּא für אֱמר, עֲבַד, עֲשַׂר, אֲבוּךְ, מַלְכָּא, des Pathach: קַל, אֱלַהּ, שְׁלַמְכוֹן, אַמְרִין für קָל, אלָהּ, שְׁלָמְכוֹן, אֲמרין u. s. w.), bietet jedoch manches Beachtenswerte. Die zahlreichen vom Punktator, bezw. vom Massorethen gemachten Änderungen habe ich, weil die meisten ganz ersichtlich einfach Schreibfehler verbessern, in der Regel nicht von dem Texte der ersten Hand unterschieden.

3. J = codex Jemenensis, jetzt in Berlin Ms. orient. Quart. 680, eine der von dem Antiquar Shapira aus Südarabien mitgebrachten und auf M. Steinschneiders und meine Empfehlung durch R. Lepsius für die Kgl. Bibliothek in Berlin angekauften Handschriften. (Die 19 zuerst erworbenen hat Steinschneider a. a. O. beschrieben, Nr. 89—105. 108. 115; über die anderen, zu denen auch dieser Codex gehört, ist ein demnächst erscheinendes Nachtragsheft zu vergleichen). Fragmente der Hagiographen mit superlinearer („babylonischer“) Punktation und zwar nach einem vereinfachten Systeme. Zur Bezeichnung der Chatephlaute und des Sch·wa mobile dient eine kleine wagerechte Linie; Sch·wa quiescens und Kürze des Vokals bleiben ohne Zeichen; Dagesch wird sehr oft weggelassen. Von Accenten wird nur Athnach regelmässig gesetzt; oft findet sich Zaqeph, seltener Ṭeres, T·bîr u. s. w. (בּ, בּ, בּ). Beachte ferner: שׁ, שׁ und שׁ, doch auch שׁ und שׁ; ה (für הּ), doch auch ה und הּ. Für kurzes *o* der gewöhnlichen Punktation war von erster Hand, wenn nicht stets, so doch meist *u* gesetzt: אֹחרי 2,39 = אֳחֳרִי, כֹּל = כָּל־. Anlau-

tendes א hatte statt des Chaṭeph S'gol des gewöhnlichen Zeichensystems fast stets („per Syriasmum") Çere, oft sogar mit folgendem Jod: אֵילהא = אֱלָהָא etc.; eine spätere Hand hat daraus oft אֵלהא gemacht. Wenngleich nur sehr selten, so doch hie und da neben den oben stehenden Vokalzeichen auch, gleichsam zur Verdeutlichung!, die des gewöhnlichen Systems: 1,13 וְיִרְאוּ, תִרְאֶה; 2,13 נַפְקַת; 7,5 הָקִימַת.

Vom Danielbuch enthält J 1,8—2,49 Anfang u. 4,21—7,7. Leider sind auch diese wenigen Blätter oben und an der Langseite stark beschädigt und auch sonst schlecht erhalten, so dass an vielen Stellen die Punktation nicht mehr zu erkennen ist; auch ist letztere so hurtig geschrieben, dass man z. B. Pathach und Sch'wa mobile oft nicht unterscheiden kann. Dennoch ist das Manuskript mir von nicht geringem Nutzen gewesen.

4. D = codex Derenburgii, grosse Stücke der Bücher Hiob und Daniel mit Sa'adjas arabischer Übersetzung enthaltend, dem am 28. Juli 1895 verstorbenen hervorragenden Orientalisten Joseph Derenbourg gehörig, dem die Handschrift (Oktavformat, 18 Zeilen auf der Seite, Baumwollenpapier) aus Jerusalem zugeschickt worden war. Die Möglichkeit der Benutzung verdanke ich der Freundlichkeit des Prof. Wilh. Bacher in Budapest.

Von dem aram. Teile des Dan.-Buches fehlen 2,28—41; 4,5—22; 6,27—7,4 הקימת; 7,15—20. Superlineare Punktation einfachster Art; weder Dagesch noch Raphestrich, überhaupt keine diakritischen Zeichen; keine Randnoten (die Q'rê sind meist in den Text aufgenommen); keine Accente ausser Athnach, und auch dies ist nicht regelmässig gesetzt. Kein Sch'wa quiescens; Sch'wa mobile steht auch für die Chaṭephlaute. Am Wortanfang ist für Chaṭeph oft der entsprechende volle Vokal gesetzt: אַזַל, אַמַר, עַבַד, statt: אֲזַל, אֲמַר עֲבַד; dagegen ist Chaṭeph nach dem Vokal, dem es entspricht, gewöhnlich unterdrückt: אַחרֵי, דַהבָא, רַחמִין (sprich: *achrê* etc.) statt: אַחֲרֵי, דַהֲבָא, רַחֲמִין. Aleph hat am Wortanfange statt Chaṭeph S'gol stets Çere: אֵדין für אֱדַיִן, oft mit folgendem Jod: אֵימר für אֱמַר. — Der Schreiber hat ziemlich flüchtig gearbeitet, namentlich nicht selten Wörter weggelassen, seltener umgestellt. Auch ist die Punktation oft undeutlich (Pathach und Sch'wa mobile häufig nicht unterscheidbar; Qameç oft nur aus

zwei schräg stehenden Punkten bestehend בֿ). Dennoch ist die Handschrift wertvoll, zumal wo sie mit J übereinstimmt, so dass ich bedaure ihre Lesarten erst bei der Korrektur der Druckbogen in den kritischen Apparat haben eintragen zu können. Genaueres über diese beiden Codices denke ich bei einer anderen Gelegenheit mitzuteilen.

Eine dritte (in England befindliche) Handschrift mit superlinearer Punktation vermochte ich leider nicht mehr für mich vergleichen zu lassen, da bedauerliche Erlebnisse, über die ich mich hier zur Zeit nicht äussern will, mich nötigten meine Arbeit sehr schnell zum Abschluss zu bringen.

Die Vergleichung der Handschriften hat mich gelehrt, dass die gewöhnlichen Bibeldrucke (van der Hooght, Hahn, Theile u. s. w.) ganz ungenügend sind und auch die Baersche Ausgabe als wirklich befriedigend nicht bezeichnet werden kann. Daher habe ich mich zu einem neuen Textabdruck entschlossen. Zu Grunde gelegt ist, nach Tilgung der meisten (d. i. der für das Verständnis leicht entbehrlichen) Accente und mancher Neuerungen, welche ich schon in Theolog. Literaturzeitung 1879, Nr. 8, Spalte 174 gerügt habe, Baers Text. Abgewichen bin ich von ihm nur da, wo ich Besseres zu bieten sicher war (z. B. מַן statt מָן; מְחָת, הֱוָת etc. 3. f. sg. perf. statt מְחַת, הֱוַת). Nicht selten habe ich, um ganz vorsichtig zu sein, das meines Erachtens Bessere nur in den Varianten angegeben (z. B. e 4,14).

Was den Abriss der Grammatik betrifft, so kam es mir vor allem darauf an, durch ein praktisches und billiges Hilfsmittel dem beklagenswerten Missstande entgegenzuwirken, dass von hundert Theologen mehr als neunzig ohne jede Kenntnis des BA bleiben: Die „Grammatik des biblischen und targumischen Chaldaismus" von G. B. Winer (2. Aufl., Leipzig 1842) ist für diesen Zweck schon deswegen nicht geeignet, weil sie hauptsächlich die Thargumim ins Auge fasst; die inhaltreiche Grammati
von E. Kautzsch, welche ich dankbar, aber (vgl. oben) mit voll
Selbständigkeit benutzt habe, ist mehr für Lehrer und Orie
talisten von Fach berechnet, für die Mehrzahl der Studierend
zu weitläufig und zu teuer; zudem ist ihr ein Abdruck der T
nicht beigegeben. Daher habe ich durchweg Kenntnis des

vorausgesetzt, den Ausdruck im Anschluss an meine „Hebräische Grammatik" (5. Aufl., 1893) möglichst knapp zu formen gesucht und auch, wenigstens vorläufig, auf die oft sehr naheliegende Vergleichung der altaramäischen, palmyrenischen u. s. w. Inschriften fast ganz verzichtet. So ist es mir, wie ich hoffe, gelungen, eine für die Studierenden der Theologie und für Geistliche völlig ausreichende Anleitung zum grammatischen Verstehn der aramäischen Bibelabschnitte auf dem Raum von nur 24 Seiten zu bieten. Die vollständige Aufzählung aller Verbalformen in § 17 ist nicht nur Ersatz für ausführliche Paradigmen, sondern wird auch vorgeschrittenen Benutzern dieses Büchleins willkommen sein.

Schliesslich mag ich nicht unterlassen, Prof. Th. Nöldeke-Strassburg i. E. und Prof. J. Barth-Berlin auch hier dafür zu danken, dass sie über eine Reihe von Fragen ihre Ansicht mir freundlichst mitgeteilt haben.

Gross-Lichterfelde, Weihnachten 1895.

H. L. Strack.

Inhaltsverzeichnis.

Grammatik.

§ 1. Konsonanten.

I. Vergleichung des Konsonantenbestandes mit dem im BH.

1. Hebräischen Zischlauten entsprechen sehr oft Zahnlaute. a.

α) Aram. ד = hebr. ז, wenn arab. ذ (Dâl) entspricht.

Im Anlaut: דְּבַח opfern = זָבַח. דְּבַח Opfer. מַדְבַּח Altar || דְּהַב Gold = זָהָב || דְּחַל sich fürchten = זָחַל Hiob 32, 6 || דִּי welcher, e, es, דָּא diese (f. sg.), vgl. זֶה, זֹאת || דָּכְרָן, דִּכְרוֹן Denkwürdigkeit = זִכָּרוֹן || דִּכְרִין pl. Widder = זְכָרִים (in der Mischna). || דְּרָע, אֶדְרָע Arm = זְרוֹעַ.

Ausserhalb des Anlauts: אֱדַיִן sodann = אָז, אֱזַי || בַּדַּר zerstreuen = בִּזַּר ψ 68 || כִּדְבָה Lüge = כָּזָב || חֲדִי Brust = חָזֶה.

Thargumisch: דֵּיב Wolf = זְאֵב || דִּיבָב Fliege = זְבוּב || דּוּב schleimflüssig sein = זוּב || דְּנַב Schweif = זָנָב || דִּיעֲתָא der Schweiss = זֵעָה || דְּקַן Bart = זָקָן — — || אוּדְנָא Ohr = אֹזֶן || אֲחַד ergreifen = אָחַז.

ז auch im Aram. = hebr. ז, wenn arab. ز (Zâ) entspricht: זְהִיר vorsichtig, זְמַן Zeit.

β) Aram. ת = hebr. שׁ = arab. ث (Ṯâ). b.

Im Anlaut: תְּבַר zerbrechen = שָׁבַר || תּוּב zurückkehren = שׁוּב || תּוֹר Rind = שׁוֹר || תְּלַג Schnee = שֶׁלֶג || תְּלָת drei = שָׁלֹשׁ || תַּמָּה daselbst = שָׁמָּה || תִּנְיָן zweiter = שֵׁנִי || תְּרֵין zwei = שְׁנַיִם || תְּקַל wägen = שָׁקַל || תְּרַע Thor = שַׁעַר.

Nicht im Anlaut: אֲתַר Ort, Spur, vgl. אֲשׁוּר || חֲדַת neu = חָדָשׁ || יְתַב sich setzen = יָשַׁב || שֵׁת sechs = שֵׁשׁ.

Thargumisch: תְּדַיָּא Brüste = שָׁדַיִם || תְּכוֹל verwaist sein = שָׁכֹל || תְּמָנֵי acht = שְׁמֹנֶה || תְּנָא wiederholen = שָׁנָה — — || אִתָּא

Weib = אִשָּׁה || יְרֵת in Besitz nehmen = יָרַשׁ || לֵיתָא der Löwe = לַיִשׁ || מְתַל Sprichwort = מָשָׁל || עֲתַר reich werden = עָשַׁר.

שׂ auch im Aram. = hebr. שׂ, wenn arab. س Sîn entspricht: שְׁאֵל fragen; שַׁבַּח° preisen, loben.

c. γ) Aram. צ = hebr. ט = arab. ظ (Ẓâ).

Im Anlaut: טוּר Fels = צוּר || טלל Ha. Schatten suchen, vgl. צֵל || טְפַר Nagel = צִפֹּרֶן.

Nicht im Anlaut: יְעַט° raten = יָעַץ || עֵטָא Rat = עֵצָה || נְטַר (auf)bewahren = נָצַר || קַיִט Sommer = קַיִץ.

Thargumisch: טַבְיָא die Gazelle = צְבִי || טִיהֲרָא der Mittag = צָהֳרַיִם — — || עֲטֵל träge = עָצֵל || רְהֵט laufen = רוּץ.

צ auch im Aram. = hebr. צ, wenn arab. ص (Ṣâd) entspricht: צַד Seite; צִדְקָה Gerechtigkeit.

d. 2. Andre Gestaltungen hebräischer Zischlaute.

α) Aram. ע = hebr. צ = arab. ض (Ḍâd).

Im Anlaut: עֲלַע° Rippe = צֵלָע || עֲמַר Wolle = צֶמֶר || עָר Feind = צַר.

Nicht im Anlaut: אָע Baum = עֵץ || אֲרַע Erde = אֶרֶץ || רְעוּ Wille, vgl. bh רָצָה Gefallen haben || רעע 2,40 zerbrechen = רָצַץ. || Abschwächung zu א in מְחָא schlagen = מָחַץ.

Thargumisch: עָן Kleinvieh = צאן — — || חֲמַע gesäuert sein = חָמֵץ || רְבַע sich lagern (v. Vierfüsslern) = רָבַץ.

e. β) Aram. ס = hebr. שׂ.

סְבַר° meinen = שִׂבֵּר hoffen || סְלֵק heraufsteigen, vgl. שׂלק, Hi. הִשִּׂיק Jes. 44,15 || סְתַר° zerstören, vgl. שׂתר 1 Sam. 5,9.

Im BA noch erhaltenes שׂ der Wörter שָׂב° Greis, שְׂגָא° gross werden, שַׂגִּיא, שָׂהֲדוּתָא, שְׂטַר Seite, הִשְׂתַּכַּל° acht geben, שָׂנֵא° Feind, שְׂעַר Haar, בְּשַׂר Fleisch, עִשְׂבָּא die Kräuter ist im Thargumischen ס geschrieben; vgl. im Tharg. noch סְבַע satt sein = שָׂבֵעַ; סִיפְּתָא die Lippe = שָׂפָה.

f. γ) Aram. ט = hebr. שׁ. קִטְרִין pl. Knoten, hebr. קֶשֶׁר Verschwörung (ט statt ת, Wirkung des emphatischen ק).

g. 3. Aram. ק = ע = hebr. צ. אַרְקָא Jer. 10,11 = הָאָרֶץ.

h. 4. Andre Arten des Lautwechsels.

α) Aram. ל = hebr. ר. חֲרַץ° Hüfte = חֲלָצַיִם. Vgl. Tharg.: שִׁלְשְׁלָא Kette = שַׁרְשְׁרָה.

i. β) Aram. ר = hebr. נ. בַּר Sohn = בֵּן; תְּרֵין zwei = שְׁנַיִם. Vgl. Tharg. טְמַר verbergen = טָמַן.

k. II. י und א. — 1. Das י der Nominalendung ָי wird im pl. a. sowie im sg. d. und pl. d. oft zu א erweicht, meist allerdings nur im Q. Beispiele: כַּשְׂדָּי Chaldäer, pl. כַּשְׂדָּאִין; sg. d. כַּשְׂדָּיָא K, כַּשְׂדָּאָה Q; pl. d. כַּשְׂדָּיֵא K, כַּשְׂדָּאֵי Q. Oft stimmen die Zeugen nicht miteinander überein, vgl. cod. J לְהַחֲיָיָה K, להחואה Q 2, 10 etc.; vgl. auch cod. B e 4, 9.

l. 2. Zuweilen geht א in (das fast vokalisch ausgesprochene) י über: α, im Ha. von אֲתָא kommen: הַיְתִי ‖ β, im pl. a. und c. des Part. Qal der Verba ע״ו Q, z. B. קָאֲמִין K, קָיְמִין Q; doch pl. d. קָאֲמַיָּא.

m. 3. In נְבִיָּא Q e 5, 1 (נְבִיאָה K) und דָּנִיֵּאל ist der Vokal des א auf das vorhergehende י zurückgetreten und dies daher dageschiert. Ebenso wohl אִתְכְּרִיַּת 7, 15, vgl. Tharg. אִתְמְלִיאַת 𝔊 283.

n. 4. In בַּיִת, חַיִל, עַיִן bleibt das diphthongische ַי ausser im st. c. sg. בֵּית, חֵיל, עֵין; also בַּיְתָא, בַּיְתִי, חַיְלֵהּ, עַיְנִין, עַיְנֵי, אֲנָשָׁא. Desgleichen in 2. m. sg. perf. der Verba ל״ה (ל״א): הֲוַיְתָ, רְבַיְתָ etc. Beachte, dass ת nach ַי kein Dagesch erhält.

o. III. נ. — 1. Oft unterbleibt die Assimilation; regelmässig in: אַנְתְּה K, אַנְתְּ Q du; אַנְתּוּן ihr. Vgl. ferner: הַנְפֵּק, תְּהַנְזִק, p. תִּנְתֵּן; אַנְפּוֹהִי = bh אַפָּיו; חִנְטִין = bh חִטִּים. — 2. נ ist durch Dissimilierung entstanden in: אִנְבֵּהּ seine Frucht (für *'ibbēh* v. אֵב); תִּנְדַּע du wirst erkennen (für *tidda'* v. יְדַע), לְהַנְסָקָה (für *l'hassāqā* aus *l'haslāqā* v. סלק), הַנְעֵל (für *ha'ēl*, perf. Ha. v. עלל), לְהַנְעָלָה (Inf.) 4, 3 neben לְהֶעָלָה.

§ 2. Vokale.

a. 1. Ursprünglich kurze Vokale fallen in offener Silbe vor der Tonstelle ganz aus, bleiben in geschlossener und in offener Tonsilbe kurz. Doch wird in geschlossener Ultima der Nomina i zu ē, u zu ō gedehnt.

Beispiele. Nomen: דְּהַב = bh זָהָב; נְהַר = נָהָר; נְמַר Pardel = נָמֵר; שְׁפַל niedrig = שָׁפָל; שְׂעַר Haar = שֵׂעָר; מְאָה hundert = מֵאָה; עָלַם = עוֹלָם; pl. עָלְמִין = עוֹלָמִים; שְׁנִין Jahre = שָׁנִים;

מִשְׁכְּבִי mein Lager = מִשְׁכָּבִי. Aber mit Vokaldehnung: בְּעֵל, טְעֵם, לְחֵם, עֲבֵד, צְלֵם; קְשֹׁט.

Verbum: כְּתַב = bh כָּתַב, אֲמַר = אָמַר; יְקוּם = יָקוּם; יְקִים = יָקִים. ‖ *i*: יְכִל können (bh יָכֹל), סְגִד sich niederwerfen; Pa. מַלִּל reden = bh מִלֵּל, קַטֵּל = קִטֵּל, שַׁכֵּן wohnen lassen = שִׁכֵּן; ipf. יְמַלֵּל = יְמַלִּל. ‖ *u*: יִסְגֻּד = bh יִסְגֹּד; יֵאכֻל (v. אֲכַל). ‖ In offener betonter Silbe. Perf.: כְּתַבוּ = כָּתְבוּ; אֲכַלוּ = אָכְלוּ; שְׁלַטוּ sie haben Macht gehabt = שָׁלְטוּ; בַּטִּלוּ sie haben zum Aufhören gebracht = בִּטְּלוּ, בַּקַּרוּ sie haben nachgeforscht = בִּקְּרוּ; הַקְרִבוּ = הִקְרִיבוּ; הִתְנַדַּבוּ. Imptv: אֲכֻלִי iss f. = אִכְלִי (in Pausa אֱכֹלוּ); אֱמַרוּ saget, שְׁבֻקוּ lasset, קַצִּצוּ hauet ab.

b. Ausnahmen. *α*) Für betontes i der geschlossenen Ultima in Verbalformen steht nicht selten ē: Perf. קְרֵב, שְׁלֵט; קַבֵּל; הַנְפֵּק, הוֹתֵב, הֵיבֵל; Impf. תִּנְתֵּן (v. נתן), תְּקָרֵב, יִתְיְהֵב, תְּטַלֵּל; Iptv הַשְׁלֵם; Part. מְהַלֵּךְ, מִתְחַנֵּן. Betontes u wurde ō nur in תֵּרֹעַ, גֹּדוּ § 15 b.

c. *β*) Vortonvokal fast nur im Ha. der Verba ע״ו zur Verstärkung des Präformativs: Impf. יְהָקֵים (auch יְקִים), תָּסֵף; Part. מְהָקֵים, מָרִים. Ausserdem 4, 34 מַעֲבָדוֹהִי. — מָזוֹן, Nahrung, hat auch im Syr. å, wie tharg. מָחוֹז.

d. 2. Ursprüngliches ā wird nicht zu ō getrübt. Daher: אֱלָהּ Gott = bh אֱלוֹהַּ; אֱנָשׁ Mensch = אֱנוֹשׁ; אָת Zeichen = אוֹת; גְּבַר = גִּבּוֹר; דָּר = דּוֹר; טָב = טוֹב; לָא = לֹא; עָלַם Ewigkeit = עוֹלָם; שְׁלָם = שָׁלוֹם; שָׁק Unterschenkel = שׁוֹק; תְּלָת = שָׁלֹשׁ; עֲרָד Wildesel = עָרוֹד; קָל = קוֹל. Merke bes. das Part. Qal: קָרֵא = קֹרֵא; אָמַר = אֹמֵר; סָפַר = סֹפֵר; אָמְרִין = אֹמְרִים; כָּהֲנָא der Priester.

e. 3. Die Punktation, wenigstens in 𝔐. gestattet in geschlossener Pänultima *α*) unbetonte lange Vokale: עָלִּין Q *ʿāllîn* 4, 4; מָרָדְתָּא e 4, 12; שְׁאֵלְתָּא 4, 14; עֲבִידְתָּא 2, 49; וּבְאִישְׁתָּא e 4, 12; מְדִינְתָּא e 5, 8; וּגְבוּרְתָּא 2, 20. 23. Doch haben gute Zeugen an diesen Stellen mehr oder weniger häufig ת mit Raphestrich oder doch ohne Dagesch, und die Thargumhandschriften mit superlinearer Punktation lassen auf den Vokal Sch·wa mobile folgen, betrachten also die Silbe als offen; so auch cod. J 2, 20 an der einzigen Stelle, über die er zeugt. Übrigens ist zweifelhaft, ob Diejenigen, welche Dagesch setzten, überall langen Vokal gesprochen haben wollten.

β) betontes langes i: תְּקִלְתָּא du bist gewogen worden 5, 27. Doch ist diese Pʿîl-form vielleicht mit verkürztem Vokal gesprochen worden.

f. 4. א am Wortanfange erhält statt eines Chaṭeph zuweilen den vollen Vokal Çere: אֵזֵה angezündet (בְּנֵה gebaut); אֵזֶל e 5, 15 (mit zurückgeworfenem Tone) geh (für אֱזֵל), vgl. bh אֵזוֹר, אֵבוּס.

g. 5. Veränderungen von Vokalen durch Pausa sind selten. α) Pathach wird zu Qameç nur in פָּרָס Persien und vor י: חָיִל (2 mal), קֳדָמָי vor mir (2 mal), שָׁמְרָיִן Samarien; nicht aber in Verbalformen u. in dem Suffix ־ַהּ, also: אֲזַל 7, 1; עֲבַדוּ e 6, 13; הַשְׁלְמַהּ 5, 26. — ‖ β) 𝔐 bietet bei Athnach, bezw. Silluq Chireq statt Çere in: שִׁת, sechs, 3, 1 für שֵׁת e 6, 15 und in nicht wenigen Verbalformen, z. B. יִתְעֲבִד neben יִתְעֲבֵד. Doch ist erstens die Überlieferung keineswegs einhellig, zweitens die Thatsächlichkeit solcher Wirkung der Pausa nicht unbestritten. — γ) Sicher zu verwerfen ist das angeblich pausale S·gol 𝔐𝔰 in נְחַוֶּה etc. 2, 4. 7. 24. 5, 12; vgl. יִשְׁתַּוֶּה 3, 29 in EB. Der richtige Vokal ist Çere.

§ 3. Der Ton.

Der Ton ruht wie im BH gewöhnlich auf der letzten Silbe. Auf der vorletzten Silbe sind betont nur:

a. im Perf. die 3. pl. auf וּ: יְהַבוּ, יְהִיבוּ, הִתְנַדַּבוּ etc. — Die 3. f. pl. (nur Q statt וּ): נִפְּלָה, נְפַקָה, אִתְעֲקָרָה; — die 1. pl.: שְׁלַחְנָא etc.; — die 2. m. sg. auf תָּ (תָּה, תָּא): יְדַעְתָּ, חֲזַיְתָה, תְּקִלְתָּא etc.; — die 3. f. sg., wenn sie als Segolatform gebildet ist („nur): אֲמֶרֶת, הִתְגְּזֶרֶת, הִשְׁתְּכַחַת, הַדֶּקֶת, הֵיתַיִת (?, 6, 18); aber סִלְקַת, קְטִילַת, הֲקִימַת etc. sind Milraʿ; — die 1. sg. von הַשְׁכַּח: הַשְׁכַּחַת 2, 25; — von ע״ו (ע״י) Qal: 3. f. sg. סָפַת 4, 30; 1. sg. שָׂמֶת e 6, 12; sowie הֲקִימֶת (1. sg. Ha.) 𝔟 3, 14.

b. im Imptv die Formen auf ִי u. וּ: אֱכֻלִי, שְׁבֻקוּ etc.

c. im Impf. nur: יֵאבַדוּ Jer. vgl. § 10 c; יַחִיטוּ (?, e 4, 12).

d. im Part. der Verba ל״ה das m. pl.: בָּנַיִן, שְׁרַיִן, מְצַלַּיִן, מִשְׁתָּרַיִן etc. Vgl. bh שָׁמַיִם.

e. die Grundform des Dualis: מָאתַיִן, יְדַיִן etc. Vgl.: שָׁמְרַיִן Samarien; אֱדַיִן darauf, sodann.

f. die Nomina der Form qaṭl von ע״י-stämmen: קַיִט, חַיִל.

g. die Nomina segolata אֶבֶן, מֶלֶךְ, קֶרֶן, חֵלֶם; nur st. c. אֶלֶף (a. אֲלַף), נֶגֶד Präp., פַּרְשֶׁגֶן Fw, צֶלֶם (auch צְלֵם, a. צְלֵם), טַעַם (auch טְעֵם. a. טְעֵם). Vgl. noch כְּעֶנֶת (jetzt, nun).

Unbekannt ist die für BA anzunehmende Grundform zu חִסְנָא, נְבָזְבְּיָה, שָׁרְשׁוֹהִי, רַגְלַיִן etc.

h. die mit den Suffixen נִי, הִי, הָא, נָא versehenen Wörter: חַבְּלוּנִי sie haben mich verletzt; אֲבוּהִי sein Vater, שָׁרְשׁוֹהִי seine Wurzeln, בְּנָהִי er hat ihn gebaut; אֱלָהָנָא unser Gott, עֲלֵינָא auf uns.

i. Einzeln merke: אֲבִי mein Vater 5, 13; עֵלָּא oberhalb; אָסְפַּרְנָא genau Fw; כֹּלָּא nicht nur bei unmittelbar folgender Tonsilbe 4, 9. 18. 25 und am Versschluss e 5, 7, sondern auch bei Zaqeph b 2, 40, also überall. — Vgl. noch e 5, 15. 7, 25.

k. Einigemal ist der Ton von der Ultima wegen eines unmittelbar folgenden vorn betonten Wortes auf die Pänultima zurückgewichen, so 4, 32 וְיֵאמַר לֵהּ; vgl. 2, 46 u. 7, 12. — כֹּלָּא (s. § i) wäre das einzige Beispiel für Zurückweichen des Tons wegen der Pausa und, ausser מִנִּי e 7, 25, für Zurückweichen auf doppelt geschlossene Silbe.

§ 4. Die Pronomina.

a. 1. Pronomen personale separatum.

Sg. 1 אֲנָה ich
2 m. אַנְתָּה K, אַנְתְּ Q du; e 7, 25 אנת auch K
3 m. הוּא er
3 f. הִיא sie

Pl. 1 אֲנַחְנָא wir; אֲנַחְנָה e 4, 16.
2 m. אַנְתּוּן ihr.
3 m. הִמּוֹ (nur e), אִנּוּן sie
3 f. אִנִּין Q, אִנּוּן K sie 7, 17

b. Als Akkusative werden gebraucht: הִמּוֹ, הִמּוֹן b, אִנּוּן b.

c. Zur Hervorhebung eines andren Pronomens: אֲנַחְנָא הִמּוֹ עַבְדוֹהִי wir sind seine Knechte e; אַנְתָּה הוּא רֵאשָׁה דִּי דַהֲבָא du bist das Haupt von Gold. Auch nach einem Pron. suffixum: מִנִּי אֲנָה von mir e; רוּחִי אֲנָה דָנִיֵּאל mein, Daniels, Geist.

2. Die andren Pronomina separata.

d. Pron. demonstr. דְּנָה m. dieser, דָּא f. diese; pl. אִלֵּין u. אִלֵּן. אֵלֶּה Jer. u. (אֵל Q) e 5, 15.

דֵּךְ m. jener, דָּךְ f. jene (beide nur e); דִּכֵּן m. jener, f. jene b; pl. אִלֵּךְ. || Artikel, s. § 5 g.

e. Pron. interrog. מַן wer? מָה was? || מַן־דִּי jeder der (Pron. indef.).

f. Ausdruck der Relation ist דִּי = bh אֲשֶׁר (meist eine Relativpartikel genannt, eigentlich aber ein absolut am Anfange des Satzes stehendes Demonstrativpronomen). Über die Bezeichnung eines Genetivverhältnisses durch דִּי vgl. § 5 k. l.

3. Suffixa am Nomen (und an Partikeln).

g.

	A. (Sg. nach vokal. Auslaut.	B. In Verbindung mit männl. Pl.-endung	C. Nach konsonant. Auslaut (auch bei weibl. Pl.-endung)
Sg. 1	ִי	ַי	ִי
2 m.	ָךְ	ַיךְ *aiχ* K, ָךְ Q	ָךְ
2 f.	ִיךְ°	ַיִכִי°, ַכִי°	ִיךְ°
3 m.	הִי	וֹהִי	ֵהּ
3 f.	הָא°	יהּ *aih, aiha* K, ַהּ Q	ַהּ
Pl. 1	נָא	ינָא°	ָנָא
2 m.	כוֹן; e nur כֹם	ֵיכוֹן	ְכוֹן; e nur ְכֹם
2 f.	כֵין°	ֵיכֵין°	ְכֵין°
3 m.	הוֹן; e auch הֹם	ֵיהוֹן; e auch ֵיהֹם	ְהוֹן; e auch ְהֹם
3 f.	הֵין°	ֵיהֵין Q; K m.	ְהֵין Q; K m.

h. Die Endungen הִי, הָא°, נָא sind unbetont. Beispiele (Targ.): אֲחִי, אֲבוּךְ, אֲבוּיִךְ, אֲבוּהִי, אֲבוּהָא; אֲבוּנָא, אֲבוּכוֹן, אֲבוּהוֹן, אֲבוּהֵין.

i. Sg.-suffixa. Statt וֹהִי zuweilen ֹהִי: יַעֲטֹהִי etc.

k. Pl.-suffixa. 1. עֲלֶינָא (auf uns), aber אִיתֵינָא (wir sind) K, אִיתָנָא Q. אֱלָהָנָא, nach dem Syr. und der Form des Suff. am Verbum wäre ַנָא zu erwarten ‖ 2. כֹם nur e ‖ 3 m. הֹם, ֵיהֹם nur e; Jer. לְהוֹם. ‖ 3 f. nur b Q; K בֵּינֵיהוֹן, כָּלְּהוֹן, מִנְּהוֹן.

l. Eigentümlicher Gebrauch. *α*) An einer Präposition zur Hervorhebung des folgenden Nomens: בַּהּ זִמְנָא in derselbigen Zeit (wörtl.: in ihr, der Zeit); בַּהּ בְּלֵילְיָא in derselben Nacht. ‖ *β*) Vor dem das Genetivverhältnis ausdrückenden דִּי, z. B. שְׁמֵהּ דִּי־אֱלָהָא der Name Gottes, vgl. § 51.

4. Suffixa am Verbum.

m.

	A. Perf., Imptv, Inf. (nach vokal. Schluss)	A. Perf., Imptv, Inf. nach konson. Schluss	B. Impf.
Sg. 1	נִי	ַנִי; Iptv נִי	ִנַּנִי, mit *ūn*: ֻנַּנִי
2 m.	ךְ	ָךְ	ִנָּךְ
3 m.	הִי	ֵהּ	ִנֵּהּ; mit *ūn*: ֻנֵּהּ, וּנֵּהּ
3 f.	הָא°	ַהּ	ִנַּהּ
Pl. 1	נָא	ַנָא	ִנַּנָא
2 m.	כוֹן°	כוֹן°	ִנְכוֹן

n. Die Endungen ־ַנִי, ־ָהִי, ־ָהָא, ־ָנָא sind unbetont. Beispiele s. § 17 VI.

o. Die fehlenden Suffixa der 3 pl. werden durch akkusativisches הִמּוֹ (nur e), הִמּוֹן, אִנּוּן ersetzt.

p. Die Suffixa am Verbum drücken den Objektsakkusativ aus. Ausnahme 5, 6 זִיוֹהִי שְׁנוֹהִי seine Gesichtsfarbe veränderte sich an ihm, vgl. 5, 9.

§ 5. Das Nomen: Numeri, Status, Casus.

a. Dualformen: יְדַיִן Hände, מָאתַיִן 200, קַרְנַיִן, רַגְלַיִן, שִׁנַּיִן; c. רַגְלֵי, s. רַגְלוֹהִי.

b. Status absolutus. Der weibl. Sg., ursprünglich auf ת endend, zeigt *α*) meist die Endung ־ָה: אִגְּרָה Brief, אֻמָּה Nation etc., selten ־ָא: חֱמָא Zorn, עֵטָא Rat, תְּדִירָא ferner, חֵיוָה und חֵיוָא Tier, קִרְיָה und קִרְיָא Stadt. — ‖ *β*) Beispiele mit den Afformativen וּ (וּת) und ־ִי (־ִית). בְּהִילוּ Eile, מַלְכוּ Königsherrschaft; oft von ל״ה-stämmen: בָּעוּ Bitte, רְבוּ Grösse. — אָחֳרִי eine andere, אֵימְתָנִי eine schreckliche, נְוָלִי Misthaufe.

c. Pluralis. Die männliche Endung lautet ־ִין, die weibliche ־ָן: רֵאשׁ Haupt, רֵאשִׁין; חֵיוָה Tier, חֵיוָן. — Wörter mit Fem.-endung können im Pl. ־ִין haben, so: אַמָּה Elle, אַמִּין. Umgekehrt: אַב Vater, אֲבָהָן.

d. Status constructus. 1. Der Sg. ohne Endung bleibt unverändert: מִנְיַן שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל die Zahl der Stämme I.s; שָׁלְטָן עָלַם eine ewige Herrschaft. — Ausnahmen: *α*) ־ַי vor schliessendem Konsonanten wird zu ־ֵי: בַּיִת, c. בֵּית etc., aber vor Suffixen בַּיְתִי, חֵילֵהּ etc. ‖ *β*) אֱלָהּ, טְעֵם, צְלֵם s. § 3 g.

e. 2. Der weibliche Sg. hat ת bewahrt, z. B.: בִּקְעָה Ebene, בִּקְעַת דּוּרָא die E. Dura; מַלְכוּ, מַלְכוּת עָלַם ein ewiges Königreich; אַרְעִי Unteres, Boden, c. אַרְעִית.

f. 3. Der männliche Pl. endet auf ־ֵי, der weibliche auf ־ָת: יוֹם Tag, יוֹמִין, יוֹמֵי אֲבוּךְ die Tage deines Vaters; עִזְקָה Siegelring, עִזְקָן, עִזְקַת רַבְרְבָנוֹהִי die S. seiner Grossen.

g. Status determinatus (St. emphaticus). Die Determination wird nicht durch vorgesetzten Artikel, sondern durch angehängtes ־ָא (selten ־ָה) ausgedrückt, welches mit der männlichen Pl.-endung (alte Form *aj*) zu ־ַיָּא wird.

h. Übersicht. יוֹם Tag, c. יוֹם, d. יוֹמָא der Tag
pl. יוֹמִין , c. יוֹמֵי אֲבוּךְ, d. יוֹמַיָּא die Tage
חֵיוָה Tier, c. חֵיוַת בָּרָא, d. חֵיוְתָא das Tier
pl. חֵיוָן, c. חֵיוָת, d. חֵיוָתָא die Tiere.

i. Nomen mit Suffixen (vgl. § 4 g. k).

		Masc. sg.	Masc. pl.	Fem. sg.	Fem. pl.
Sg.	1	יוֹמִי	יוֹמַי	חֵיוְתִי	חֵיוָתִי
	2 m.	יוֹמָךְ	יוֹמֵיךְ	חֵיוְתָךְ	חֵיוָתָךְ
	3 m.	יוֹמֵהּ	יוֹמוֹהִי	חֵיוְתֵהּ	חֵיוָתֵהּ
	3 f.	יוֹמַהּ	יוֹמֵיהּ	חֵיוְתַהּ	חֵיוָתַהּ
Pl.	1	יוֹמָנָא	יוֹמֵינָא	חֵיוְתָנָא	חֵיוָתָנָא
	2 m.	יוֹמְכוֹן	יוֹמֵיכוֹן	חֵיוַתְכוֹן	חֵיוָתְכוֹן
	3 m.	יוֹמְהוֹן	יוֹמֵיהוֹן	חֵיוַתְהוֹן	חֵיוָתְהוֹן
	3 f.	יוֹמְהֵין	יוֹמֵיהֵין		

Beispiele: *α*) Masc. sg. רֵאשִׁי, רֵאשָׁךְ, רֵאשֵׁהּ, רֵאשַׁהּ, אֱלָהָנָא, דָּתְכוֹן, רֵאשְׁהוֹן ‖ *β*) Masc. pl. רַעְיוֹנַי, רַעְיוֹנָיךְ, רַגְלוֹהִי, רַגְלַיהּ, בָּתֵּיכוֹן, לִבְשֵׁיהוֹן. ‖ *γ*) Fem. sg. נִשְׁמְתָךְ, עִזְקְתֵהּ ‖ *δ*) Fem. pl. אֲבָהָתִי, אֲבָהָתָךְ, שֵׁגְלָתֵהּ, אֲבָהָתָנָא, מִנְחָתְהוֹן.

k. Casus. 1. Das Genetivverhältnis wird nicht nur durch Anwendung des st. c. (§ d—f) ausgedrückt, sondern auch, und zwar noch häufiger, durch דִּי nach dem st. a. (§ 4 f): גַּפִּין דִּי־נְשַׁר Adlerflügel; שַׁלִּיטָא דִּי־מַלְכָּא der Beamte des Königs; קִרְיָה דִּי־שָׁמְרַיִן die Stadt Samarien; רֵאשֵׁהּ דִּי־דַהֲבָא das goldene Haupt.

l. Nicht selten steht dann bei dem durch דִּי וגו' bestimmten Subst. ein auf diesen Zusatz hinweisendes Pron. suffixum: עַבְדוֹהִי דִּי־אֱלָהּ שְׁמַיָּא die Diener des Himmelsgottes; שָׁרְשׁוֹהִי דִּי־אִילָנָא die Wurzeln des Baumes.

m. 2. Das Objekt kann dem Verbum sowohl folgen als auch voranstehn. Zur Einführung dient sehr häufig לְ, besonders wenn das Obj. etwas Determiniertes ist. — יָת = bh אֶת־ nur 3, 12 יָתְהוֹן.

§ 6. Das Nomen: Vokalveränderungen durch hinten antretende Zusätze (st. d., pl., suff.).

a. 1. Die Nomina der Formen qaṭl, qiṭl, quṭl (qᵉṭal etc.) erhalten bei vokalisch anlautenden Zusätzen kurzen Vokal unter

dem ersten Radikal, und zwar ist die Stammsilbe im Pl. nur lose geschlossen. — Beispiele. *a*: כְּסַף Silber, d. כַּסְפָּא; יְרַח Monat, pl. יַרְחִין; mit Verdünnung des *a* in *i*: נְשַׁר Adler, נִשְׁרִין. טְעֵם Befehl, טַעְמָא; עֲבֵד Knecht, עַבְדוֹהִי. מֶלֶךְ, מַלְכָּא, מַלְכִין, מַלְכַיָּא; daher f. יַרְכָּה Lende, pl. s. יַרְכָתֵהּ. ‖ *i*: סְפַר Buch, סִפְרִין, סִפְרַיָּא; חֵלֶם Traum, חֶלְמָא, חֶלְמָךְ, חֶלְמִין. ‖ *u*: נְגְהָא die Helle; שָׁרְשׁוֹהִי seine Wurzeln; כֻּתְלַיָּא die Wände.

b. In den Nomina von ע״י wie בַּיִת kommt der Hülfsvokal *i* in Wegfall: בַּיְתִי, חֵילֵהּ, עַיְנִין etc.

c. Nomina von ע״ע: עַם, d. עַמָּא, pl. d. עַמְמַיָּא (mit aufgelöster Verdoppelung). גֹּב Grube, d. גֻּבָּא.

d. Nomen von ע״ו: חֱזוּ Gesicht, Erscheinung, d. חֶזְוָא.

2. Die Nomina mit ursprünglich zwei kurzen Vokalen, qaṭal etc., sind thatsächlich (wegen § 2a) mit Nr. 1 fast durchweg gleichlautend: בְּשַׂר = bh בָּשָׂר, d. בִּשְׂרָא; דְּהַב = bh זָהָב, d. דַּהֲבָא.

e. 3. Die Nomina mit langem Vokal der letzten Silbe, ursprünglich kurzem der ersten, qaṭāl, qiṭāl, qaṭīl etc., sind thatsächlich Nomina mit unveränderlichem Vokal, da der kurze nach § 2a weggefallen ist: עֲרָד = bh עָרוֹד, pl. d. עֲרָדַיָּא; שְׁלָם = bh שָׁלוֹם, d. שְׁלָמָא, s. שְׁלָמְכוֹן. — Feminina: שְׁלֵוָה Ruhe, s. שְׁלֵוְתָךְ 4, 24. Über עֲבִידְתָּא vgl. § 2e.

f. 4. Nomina mit kurzem Vokal der letzten Silbe, unveränderlichem der vorletzten: עָלַם Ewigkeit, pl. עָלְמִין, d. עָלְמַיָּא; כָּהֵן Priester, d. כָּהֲנָא, pl. d. כָּהֲנַיָּא, s. כָּהֲנוֹהִי; so die aktiven Partt. des Qal: עָבֵד, pl. עָבְדִין, f. כָּתְבָה, pl. כָּתְבָן.

Ebenso: יַד Hand, s. יְדֵהּ, aber bei konsonantisch anlautendem Suffix יֶדְהֹם (vgl. bh יֶדְכֶם). Auch wenn die Pänultima geschärft oder sonst geschlossen: אִמַּר Lamm, pl. אִמְּרִין; מִשְׁכַּב Lager, s. מִשְׁכְּבִי (auffällig ist מַעֲבָדוֹהִי 4, 34 v. מַעֲבַד oder מַעְבַּד That); Partt. wie: מִתְנַדַּב freiwillig, pl. מִתְנַדְּבִין.

g. 5. Participia der Verba ל״ה: בָּעֵה bittend, pl. בָּעַיִן, f. דָּמְיָה, pl. שָׁנְיָן; pass. Qal: בְּנֵה gebaut, מְנֵא gezählt, f. שַׁנְיָא verschieden, pl. שְׁרַיִן gelöst; Pa. מְצַלֵּא betend, pl. מְצַלַּיִן.

h. 6. Nomina auf ־ָי (vgl. § 1 k), bes. Gentilicia und Ordnungszahlen: כַּשְׂדָּי Chaldäer, d. כַּשְׂדָּיָא K, כַּשְׂדָּאָה Q; pl. כַּשְׂדָּאִין; d. כַּשְׂדָּיֵא (־ַיֵּא aus *ājajjā*) K, כַּשְׂדָּאֵי Q. מָדָיָא der Meder K, מָדָאָה Q. רְבִיעָי vierter, d. רְבִיעָיָא K, רְבִיעָאָה Q. קַדְמָי vorderer, früherer, f. d. קַדְמָיְתָא; pl. d. קַדְמָיֵא (ohne Q), pl. f. d. קַדְמָיָתָא.

7. Die Feminina mit den Afformativen *û* und *î* (vgl. § 5 e). *û*: מַלְכוּ, c. מַלְכוּת, d. מַלְכוּתָא, s. מַלְכוּתָךְ; pl. מַלְכְוָן, c. מַלְכְוָת, d. מַלְכְוָתָא; בָּעוּ Bitte, s. בָּעוּתֵהּ. ‖ *î*: אַחֲרִי Nachheriges, Ende, c. אַחֲרִית; מַשְׁרוֹקִי Pfeife, d. מַשְׁרוֹקִיתָא. — i.

8. Die auf הָ (אָ) auslautenden Infinitive, also alle mit Ausnahme des Inf. Qal, haben im st. c. (auch vor Suff.) gewöhnlich die Endung וּת: הִתְנַדָּבוּת עַמָּא; s. לְשֵׁיזָבוּתָךְ, לְהַצָּלוּתֵהּ. Ausnahme: לְהַנְזָקַת מַלְכִין e zur Schädigung von Königen; vgl. אַחֲוָיַת ᵭ 5, 12. — k.

§ 7. Nomina eigentümlicher Bildung.

אַב Vater, s. אֲבוּךְ; pl. אֲבָהָן, s. אֲבָהָתִי (𝔐 2, 23 אבהתי), אֲבָהָתָנָא. Zur Einschiebung des ה im pl. vgl. שְׁם u. bh אֲמָהוֹת.

אַח Bruder; pl. s. אחיך K, אֶחָךְ Q.

אִתְּא Weib, pl. נְשִׁין, s. נְשֵׁיהוֹן.

בַּיִת Haus, c. בֵּית, s. בַּיְתִי (§ 1 n); pl. בָּתִּין (*ā*), s. בָּתֵּיכוֹן.

בַּר Sohn, s. בְּרֵהּ; pl. בְּנִין, c. בְּנֵי, s. בְּנֵיהוֹן.

שֻׁם Name, s. שְׁמֵהּ; pl. שְׁמָהָן, c. שְׁמָהָת, s. שְׁמָהָתְהֹם.

§ 8. Zahlwörter.

a. Grundzahlen. — a.

1. m. חַד, f. חֲדָה.
2. m. תְּרֵין, f. תַּרְתֵּין.
3. m. תְּלָת, f. תְּלָתָה, תְּלָתָא.
4. m. אַרְבַּע, f. אַרְבְּעָה.
5. m. חֲמֵשׁ, f. חַמְשָׁה.
6. m. שֵׁת, שֶׁת (§ 2 g *β*), f. שִׁתָּה.
7. m. שְׁבַע, f. שִׁבְעָה, c. שְׁבַעַת.
8. m. תַּמְנֵי, תְּמָנֵי, f. תְּמָנְיָה.
9. m. תְּשַׁע, f. תִּשְׁעָה.
10. m. עֲשַׂר, f. עַשְׂרָה.

Bei den Zahlwörtern von 3 an wird die weibliche Form angewendet, wenn das Gezählte männlichen Geschlechts ist, und umgekehrt.

תְּלָתֵּהוֹן sie drei 3, 23. Für die determinierte Form auf *tē* bieten die jerus. Thargume und der paläst. Thalmud mehr Beispiele: אַרְבַּעְתֵּי „die vier“ etc. (𝔊 § 21, 6).

Im Syr. findet diese Form sich oft vor Suffixen, Nöldeke Syr. Gr. § 149: *tᵉlåtaihôn* sie drei, *chamšåtaihôn* sie fünf, etc.

b. 12 m. תְּרֵי עֲשַׂר.
20 עֶשְׂרִין. — 30 תְּלָתִין. — 60 שִׁתִּין.
100 מְאָה. — 200 מָאתַיִן.
1000 אֲלַף, d. אַלְפָּא; pl. אַלְפִין.
Myriade רִבּוֹ; pl. רִבְּוָן K, רִבְבָן Q.

c. b. Ordnungszahlen. קַדְמָי erster (§ 6 h); תִּנְיָן zweiter, f. תִּנְיָנָה; תְּלִיתָי dritter, f. תְּלִיתָיָא K, תְּלִיתָאָה Q (§ 6 h); רְבִיעָי vierter, f. רְבִיעָיָא K, רְבִיעָאָה Q, f. d. רְבִיעָיְתָא.
Auffällig ist תַּלְתִּי dritter 5,7 (de Goeje vermutet תַּלְתָּי), d. תַּלְתָּא 5,16. 29.

d. Multiplikation mittels חַד: חַד שִׁבְעָה siebenfach 3,19.

§ 9. Die Genera verbi (Stammesmodifikationen).

a. 1. Qal, Pᵉʿal קְטַל = bh קָטַל. ‖ Passivum, bezw. Reflexivum: Hithpᵉʿēl הִתְקְטֵל.

b. 2. Pᵉʿîl קְטִיל hat die Bedeutung eines Passivs zum Qal: יְהִיב er ist gegeben worden, f. יְהִיבַת; 3. pl. יְהִיבוּ; 2. m. sg. תְּקִלְתָּא (§ 2 e β).

c. 3. Paʿʿal קַטֵּל = bh קִטֵּל ‖ Pass., bezw. Refl.: Hithpaʿal הִתְקַטַּל.

d. 4. Haphʿēl הַקְטֵל = bh הִקְטִיל. ‖ Pass.: Hophʿal הָקְטַל = bh; nur Perf.: הָנְחַת 5,20; הוּבַד (אֲבַד) 7,11; הֻסַּק (סְלִק) 6,24; הָעַל (עלל) 5,13; f. הָחָרְבַת e 4,15; הוּסְפַת 4,33; הֳקִימַת 7,4. 5; 1. sg. הָתְקְנֵת 4,33; pl. הֻעַלוּ 5,15; הֵיתָיִת, הֵיתָיוּ § 12 b. ‖ Refl. Ittaphʿal אִתַּקְטַל (הִתְ) nicht im BA (§ 12 b?), häufig bei Onk., G 199. 200.

e. 5. Saphʿil שַׁקְטֵל, Bedeutung = bh Hiqṭîl. שֵׁיצִא (vgl. bh יָצָא), שַׁכְלֵל (כלל) und wohl auch שֵׁיזִב (vgl. bh עָזַב?) sind aus dem Assyr. entlehnt. Sonst nicht im BA. ‖ Pass., bezw. Refl.: Hištaphʿal הִשְׁתַּקְטַל. Nur יִשְׁתַּכְלְלוּן.

f. 6. Pōʿel קוֹטֵל; nur von סבל. ‖ Hithpōʿal הִתְקוֹטַל; nur von שׁמם. — ‖ 7. Paʿlēl und Hithpaʿlēl nur von רום.

g. Statt der Vorsilbe הִת fünfmal אִת: 2,45; 3,19; 6,8; 7,8. 15; Einmal אֶת: 4,16. Im Haphʿēl statt ה dreimal א: אַחֵת (Imptv, נחת) e 5,15; אֲקִימֵהּ 3,1; אַתַּרוּ (Imptv, נתר) 4,11.

§ 10. Tempora und Modi.

a. 1. Perfectum. α) Die Verwendung als tempus historicum ist viel häufiger als im BH, welches das Impf. consec. vorzieht,

vgl. 2, 12 etc. ‖ β) Perfectum confidentiae (propheticum) nur 7, 27 יְהִיבַת. ‖ γ) Perf. gleich dem latein. Futurum exactum in einem Bedingungssatze nur 6, 6.

b. 2. Imperfectum. α) Dem Buche 𝔇 eigentümlich (e 4, 12 יְחִיטוּ ist der Text verderbt) ist die Verwendung des Impf. als tempus historicum. In der Mehrzahl der Fälle dauerten die erzählten Facta kürzere oder längere Zeit oder sie wurden wiederholt; aber nicht 4, 31. 33; 6, 20; 7, 16. Meist geht vom Impf. getrenntes ו voran: 4, 2^b. 8. 16. 17. 30. 31; unmittelbar vor dem Impf. steht ו 4, 2^a. Impf. ohne ו nach בֵּאדַיִן 6, 20, nach בַּהּ־זִמְנָא 4, 33. Nicht selten wechseln in der Erzählung Perf. und Impf. miteinander. ‖ β) Impf. in Temporalsätzen nach עַד־דִּי 4, 20. 22. 29, nach עַד e 4, 21; 5, 5, gleich dem latein. Fut. exactum.

c. 3. Jussiv (Optativ) und Voluntativ werden gewöhnlich durch das einfache Impf. ausgedrückt: 2, 7 יֵאמַר er möge sagen; 3, 5 תִּפְּלוּן ihr sollt niederfallen. Die wenigen Fälle eines äusserlich erkennbaren Jussivs (Modus apocopatus) sind: יֵאבַדוּ Jer., אַל־יִשְׁתַּנּוּ u. אַל־יְבַהֲלוּךְ 5, 10*; vgl. אַל־יְבַהֲלָךְ 4, 16 (אַל־תְּהוֹבַד 2, 24?).

d. 4. Participium. Das Part. hat wie im Syr. ni[illegible] nur im Qal, sondern auch im Pa'il und im Haph'ēl ausse[illegible]ktiven eine passive Form. Letztere lautet im Qal: בְּרִיךְ; [illegible] Pa. und im Ha. hat der zweite Radikal den Vokal *a*: מְבָרַךְ, מְעָרַב etc.; מְהֵימַן (אמן).

e. Auch das Part. wird als tempus historicum gebraucht (e nur 5, 3): α) nach einem Perf. und ו, ohne neue Bezeichnung des Subj.: עֲנוֹ .. וְאָמְרִין sie antworteten und sprachen (5 mal; danach ist wohl 3, 24 עָנַיִן in עֲנוֹ zu ändern); קְרִבוּ וְאָמְרִין 6, 13; vgl. 5, 1. 5. 15; e 5, 3 ‖ β) nach אֱדַיִן oder בֵּאדַיִן. Mit folgendem Subj. 'בּ מִתְכַּנְּשִׁין אֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא darauf versammelten sich die Satrapen 3, 3, vgl. 3, 26 f; 4, 4; 5, 8. 17. Nach dem Subj.: 'א מַלְכָּא מִתְבָּהַל da wurde der König bestürzt; vgl. 6, 6. Einmal nach בַּהּ זִמְנָא כְּדִי 3, 7. — Nicht also am Satzanfange, ausser in der häufigen Formel עָנֵה פ' וְאָמַר NN antwortete und sprach 2, 5 etc. und in עָנֵה וְאָמַר 2, 15; 3, 19. 24 ff, und קָרֵא מַלְכָּא בְּחַיִל der König rief laut 5, 7. An diesen Stellen wird עָנֵה (so schon Nöldeke), bezw. קָרֵא zu vokalisieren sein.

---

* Vgl. ינסחוהי „sie mögen ihn entfernen" (Aram. Inschrift von Teimâ Z. 14, vgl. Nöldeke, Sitzungsberichte der Berliner Akademie 1884, S. 817).

f. Das Part. kann (vgl. Hebr. Gramm. § 85 dd; Gesenius-Kautzsch, § 116,5 Anm. 3) auch sonst ohne Subj. stehen, wenn dies ein Pron. personale sein würde: עָבֵד nach seinem Willen thut er (Gott) 4,32; מִתְבְּנֵא es (das Haus) wird gebaut e 5,16; דָבְחִין man schlachtet e 6,3. Der Pl. des Part. lässt sich dann mehrfach gut durch ein Passiv übersetzen: וּלְכֹם מְהוֹדְעִין und euch wird kund gethan e 7,24.

g. 5. Der Infinitiv wird fast ausschliesslich in Verbindung mit לְ gebraucht. Das Obj. steht dann häufiger vor als nach dem Inf.: sie vermochten nicht כְּתָבָא לְמִקְרֵא die Schrift zu lesen 5,8.

§ 11. Die Flexion des Verbs.

Paradigma des starken Verbs.

1. Perfectum.

1.	m. 2.	f.	3.	
כִּתְבֵת	כְּתַבְתְּ,כְּתַבְתָּ	כִּתְבַת	כְּתַב	sg. Qal
כְּתַבְנָא	כְּתַבְתּוּן	כְּתַבָה Q	כְּתַבוּ	pl.
[illegible]	הִתְכְּתֵבְתְּ (בְתְּ)	הִתְכְּתֶבֶת	הִתְכְּתֵב	sg. Hithp.
[illegible]תְכְּתֵבְנָא	הִתְכְּתֵבְתּוּן	הִתְכְּתְבָה Q	הִתְכְּתְבוּ	pl.
[illegible]תְּבֵת	כַּתֵּבְתְּ (בְתְּ)	כַּתֶּבֶת (תְּבַת?)	כַּתֵּב (תֶּ)	sg. Pa.
כַּתֵּבְנָא	כַּתֵּבְתּוּן	כַּתְּבָה Q	כַּתְּבוּ (…)	pl.
הִתְכַּתְּבֵת	הִתְכַּתַּבְתְּ (בְתְּ)	הִתְכַּתֶּבֶת	הִתְכַּתַּב	sg. Hithpa.
הִתְכַּתַּבְנָא	הִתְכַּתַּבְתּוּן(תְּבְ?)	הִתְכַּתְּבָה Q	הִתְכַּתְּבוּ	pl.
הַכְתֵּבֵת	הַכְתֵּבְתְּ (בְתְּ)	הַכְתֶּבֶת (תְּבַת?)	הַכְתֵּב	sg. Ha.
הַכְתֵּבְנָא	הַכְתֵּבְתּוּן	הַכְתְּבָה Q	הַכְתְּבוּ	pl.

2. Imperfectum.

1.	m. 2.	f.	3.	
אֶכְתֻּב	תִּכְתֻּב	תִּכְתֻּב	יִכְתֻּב	sg. Qal
נִכְתֻּב	תִּכְתְּבוּן	יִכְתְּבָן	יִכְתְּבוּן	pl.
אֶתְכְּתֵב	תִּתְכְּתֵב	תִּתְכְּתֵב (תֶ)	יִתְכְּתֵב (תֶ)	sg. Hithp.
נִתְכְּתֵב	תִּתְכַּתְבוּן	יִתְכַּתְבָן	יִתְכַּתְבוּן	pl.
אֲכַתֵּב (תִּ)	תְּכַתֵּב (תִּ)	תְּכַתֵּב (תִּ)	יְכַתֵּב (תִּ)	sg. *Pa.
נְכַתֵּב (תִּ)	תְּכַתְּבוּן	יְכַתְּבָן	יְכַתְּבוּן	pl.
אֶתְכַּתַּב	תִּתְכַּתַּב	תִּתְכַּתַּב	יִתְכַּתַּב	sg. Hithpa
נִתְכַּתַּב	תִּתְכַּתְּבוּן	יִתְכַּתְּבָן	יִתְכַּתְּבוּן	pl.
אֲהַכְתֵּב	תְּהַכְתֵּב	תְּהַכְתֵּב	יְהַכְתֵּב	sg. Ha.
נְהַכְתֵּב	תְּהַכְתְּבוּן	יְהַכְתְּבָן	יְהַכְתְּבוּן(יַכְ׳)	

* Ohne Afformativ nur: יְמַלִּל (i), תְּקָרֵב (ē).

a. 1. Perfectum. Sg. 3. m. —: כְּתַב; mit intransit. Aussprache: קְרֵב und יְכִל || 3. f. ת ַ: סִלְקַת, der Vokal des zweiten Radikals fällt aus, weil in offener Silbe vor der Tonstelle § 2 a. Selten unbetonte Endung mit Hülfsvokal: אֲמָרֶת || 2. m. תָּ und תְּ: יְדַעְתָּ, יְהַבְתְּ; intr. יְכֵלְתָּ, תְּקִפְתְּ || 2. f. תְּ? || 1. ת ֵ: יִדְעֵת.

Pl. 3. m. וּ: כְּתַבוּ; intr. קְרִבוּ || 3. f. ה ָ (nur Q, וְ K): נְפַלָה || 2. m. תּוּן: שְׁלַחְתּוּן || 2. f.? Tharg. תֵּין, Syr. תֵּין || 1. נָא: שְׁלַחְנָא; intr. שְׁאֵלְנָא.

b. α) Sg. 2. m. Die Aussprache tā ist durch חזיתה 2, 41, תקלתא 5, 27 und häufiges תא in den Thargumen (Dt 28, 33. 36. 47. 62. 65 etc. in Merx' Chrest.; 𝔖 208) als die ältere erwiesen. || β) Pl. 3. f. nur 5, 5; 7, 8 20. || γ) 2. Pl. m. חזיתון 2, 8 hat in cod. JD Cholem wie im Syr.

c. 2. Imperfectum. Sg. 3. m. †††י: יִסְגֻּד; mit intransit. Aussprache: יִשְׁלַט || 3. f. †††ת: תִּסְגֻּד; intr. תִּשְׁלַט || 2. m. †††ת: תִּרְשֻׁם; intr. תִּשְׁלַט || 2. f. ††††תין, Tharg. Gn 3, 16; 20, 13 etc. || 1. †††א, אֶסְגֻּד, intr. אֶשְׁלַט.

Pl. 3. m. ††††יון: יִסְגְּדוּן || 3. f. ††††ין: יִשְׁכְּנָן || 2. m. ††††תון: תִּסְגְּדוּן || 2. f. ††††תן, Tharg. תִּקְטְלָן Ex 1, 16 || 1. †††נ: נִסְגֻּד; intr. נִשְׁלַט.

d. α) i-Impf. wird gebildet von נפל: יִפֵּל, נתן: [illegible] || β) Sg. 2. f. und Pl. 2. f. nicht im BA || γ) Sg. 1. nur von schwachen Verben. S'gol unter א ist gesichert durch אֶבְעֵא, אֶקְרֵא. || δ) Pl. 3. f. mit Präformativ י wie im Arab. || ε) Jussiv § 10 c.

e. 3. Imperativus. Qal. Sg. m. פְּרֻק; intr. אֱמַר || Sg. f. אֱכֻלִי; intr. אֱמַרִי || Pl. m. שְׁבֻקוּ; intr. אֱמַרוּ || Pl. f. Tharg. שְׁמַעָא 𝔖 221. 224.

f. 4. Infinitivus. Im Qal stets mit dem Präformativ מ: לְמִשְׁבַּק etc. (Über לְבְּנֵא, לְהֵוֵא vgl. § 16 m). In den anderen Stämmen mit der Endung ה ָ ָ (selten א ָ ָ): לְהִתְקְטָלָה, לְקַטָּלָה etc.; Verbindungsform § 6 k.

g. 5. Participium. Qal, act. קָטֵל, seltener יְכִל (i); f. יָכְלָה; pl. יָכְלִין, f. סָלְקָן.

h. 6. P·ʿîl (Inneres Passiv zum Qal, § 9 b). 3. קְטִיל, f. קְטִילַת, pl. קְטִילוּ || 2. nur תְּקִלְתָּא § 2 e β.

i. 7. In Betreff der Flexion der anderen Genera verbi vgl. § 17. Bemerkt sei hier nur, dass die Synkope des ה im Ha.

viel häufiger unterbleibt als im BH: Impf. יְהַשְׁפֵּל; Part. מְהַקְרְבִין etc.

Die Suffixa am Verbum sind § 41 genannt, die Verbalformen mit Suffixen § 17 VI.

k. 8. Für die Verba gutturalia gelten dieselben Lautgesetze wie im BH. α) Statt des Dagesch forte Ersatzdehnung: בָּרֵךְ (Perf. Pa.), תְּקָרֵב (Impf. Pa.) oder virtuelle Verdoppelung: יְמַחֵא (Impf. Pa.).

l. β) Vorliebe für den a-laut: עֲבַדְת (1. sg. Perf.). ‖ Besonders bei den Verba, deren letzter Radikal ein Kehllaut (ausser א) oder ר ist. Qal, Part.: יָדַע, אָמַר. | Hithp., Perf.: הִשְׁתְּכַח; Impf. יִתְנְסַח | Pa., Perf.: שַׁבַּחְתְּ*, 3. pl. שַׁבַּחוּ; Impf. יְבַקַּר; Iptv pl. בַּדַּרוּ; akt. Part.: מְשַׁבַּח | Ha., Perf. הַצְלַח, 1. sg. הַשְׁכַּחַת (Milʿēl statt *hašk·chēth*), pl. הַשְׁכַּחוּ; Ipf. pl. נְהַשְׁכַּח; Iptv pl. אַתַּרוּ (נתר); Part. מַצְלַח.

m. γ) Chaṭeph für Sch·wa mobile. I. gutt.: Qal, Perf. אֲמַר, עֲבַד, עֲבַדוּ; Iptv אֱמַר | Hithp. Ipf. יִתְעֲבֵד etc. ‖ II. gutt.: Qal, Part. יָהֲבִין | [illegible]p. Ipf. יִתְיַהֲבוּן | Pa. Ipf. יְטַעֲמוּן.

§ 12. [D]ie Verba mit schwachem erstem Radikal.

a. I. Verba פ"א. Qal. א quiesciert im Impf. und im Inf. in ē: יֵאכֻל, יֵאמַר, יֵאבְדוּ (Jussiv § 10 c). ‖ Inf. לְמֵאמַר (e 5, 11 לְמֵמַר); לְמֵתֵא, לְמֵזָא, s. לְמֵזְיָה.

b. Haphʿēl. אתא: הַיְתִי bringen (§ 1 l), pl. הַיְתִיו; Inf. לְהַיְתָיָה ‖ אמן: הֵימַן vertrauen, part. pass. (§ 10 d) מְהֵימַן. ‖ הֵיתַיִת sie wurde gebracht 6, 18 und הֵיתָיו sie wurden gebracht 3, 13 haben passive Bedeutung. Behrmann erklärt die Formen als verkürztes Hittaphʿal (§ 9 d). Von אתא bildet Onk. Gn 33, 11 אִתֵּיתִיאַת 𝔊 299. Zu der sehr starken Verkürzung liesse sich etwa Ex 2, 4 וַתֵּתַצַּב für וַתִּתְיַצַּב vergleichen, wenn der Text richtig; vgl. יִתַּב § h. Besser J. Barth (brieflich) als Hophʿal § 9 d, indem *hujthajith* zu *hijthajith* הֵיתַית, הֵיתָיו zugespitzt sei, wie bh Ex. 30, 32 יִיסַךְ; Gen. 24, 33; 50, 26.

c. אֲבַד folgt im Ha. und Ho. der Analogie der פ"י: Impf. תְּהוֹבֵד, Inf. לְהוֹבָדָה; Ho. הוּבַד. (So im Syr. fast alle Verba פ"א).

* Tharg. Gn 3, 17 קַבֵּילְתָּא; Dt 32, 51 קדישתון (Merx, Chrest. S. 50); vgl. 𝔊 208. 211.

II. Verba פ״ן. Die Assimilierung des Nun unterbleibt im suffixlosen Impf. von נתן: תִּנְתֵּן, יִנְתְּנוּן, aber יִתְּנִנַּהּ; im Inf. לְמִנְתַּן; im Ha. von נפק: הַנְפֵּק, הַנְפִּקוּ, in תְּהַנְזִק, הַנְחַת. d.

Qal Impf. יִפֵּל, תִּנְתֵּן (i-impf.). Imptv שָׂא, פֻּקוּ. e.

Ha. Impf. תַּחֵת e. Imptv אַחֵת e, אַתִּרוּ (א § 9 g). ‖ Inf. לְהַצָּלָה. Part. מַצִּל, מְהַחֲתִין e. f.

III. Verba פ״י. Qal. Impf. mit Assimilation יִכֻּל (2,10 יוּכַל Hebraismus), יִתַּב 7,26? vgl. § h; mit Dissimilation v. ידע: אִנְדַּע, יִנְדְּעוּן ‖ Imptv הַב, דַּע. g.

Hithp. יִתַּב 7,26 wahrscheinlich für יִתְיְהַב (vgl. 𝔖 69). Nach Anderen Impf. Qal v. יתב (vgl. § g u. 𝔖 255). h.

Ha. Perf. הוֹתֵב, הוֹדַע. | Impf. יְהוֹדַע | Inf. לְהוֹדָעָה, s. לְהוֹדָעוּתָךְ | Part. מְהוֹדַא und מוֹדַא; pl. מְהוֹדְעִין. i.

Ho. Perf. 3. f. הוּסְפַת. k.

Einwirkung der Analogie der Verba פ״י: α) יבל Ha. הֵיבֵל bringen (aber bh הוֹבִיל), Inf. לְהֵיבָלָה | β) שֵׁיזִב befreien, Impf. יְשֵׁיזִב, Ša. (vgl. § 9 e). l.

IV. Verba פ״י. Nur יטב, Impf. יֵיטַב. m.

§ 13. Die Verba הלך und סלק.

הלך gehn. Qal nur Impf. יְהָךְ und Inf. לִמְהָךְ, also mit Synkope des zweiten Radikals. ‖ Pa. (oft in den Thargumen), Part. מְהַלֵּךְ. Statt מַהְלְכִין (Ha.) 3,25; 4,34 ist wohl מְהַלְּכִין zu lesen. a.

סְלִק emporsteigen, pl. סְלִקוּ ‖ Ha. hinaufbringen, 3. pl. הַסִּקוּ und Ho. הֻסַּק mit Assimilierung des ל; Inf. Ha. לְהַנְסָקָה mit Aufhebung der Verdoppelung des ס, vgl. § 1 p. b.

§ 14. Die Verba ע״ו und ע״י.

Intensivstämme. α) Verdoppelung des Schlussradikals. Nur Paʿlēl Part. מְרוֹמַם; Hithpaʿlēl Perf. הִתְרוֹמַמְתָּ ‖ β) Verdoppelung des halbvokalischen ו, bezw. י. Nur Pa. Inf. לְקַיָּמָה. a.

Qal. Perf. Das ā der Stammsilbe behält den Ton auch in 3. f. sg. und 1. sg. | קָם, intr. רָם; f. סָפַת; 2 m. שָׂמְתָּ (Andre שַׂ); b.

1. שָׂמֶת; pl. קָמוּ || Impf. יְקוּם; f. תְּקוּם; pl. יְקוּמוּן; f. Q יְדוּרָן || Imptv f. קוּמִי; pl. שִׂימוּ || Part. קָאֵם; pl. קָאֲמִין, Q קָיְמִין; c. דָאֲרֵי, Q דָיְרֵי (§ 1 l); d. קָאֲמַיָּא || P'ʿîl שִׂים. Für 6, 18 שָׂמֶת ist wahrscheinlich שִׂימַת zu schreiben.

c. Hithp'ʿēl. ת ist stets verdoppelt. *α*) *â* in der Stammsilbe. Impf. יִתְּשָׂם, יִתְּשָׂמוּן || Part. מִתְּשָׂם. *β*) *î*. יִתְּזִין.

d. Haphʿēl. Perf. הֲקֵים u. הֲתִיב; 2. הֲקֵימְתָּ, 1. הֲקֵימֶת (Milʿēl); pl. הֲקִימוּ. Mit א (§ 9 g) s. אֲקִימֵהּ || Impf. יְהָקִים (Vortonvokal § 2 c) und יְקִים; f. תְּסֵק; 2. m. תְּקִים; pl. יְתִיבוּן und יַהֲתִיבוּן Inf. לַהֲזָדָה, s. לַהֲקָמוּתֵהּ || Part. מְהָקִים, מָרִים; pl. f. מְגִיחָן.

e. Hophʿal. Perf. f. הֲקִימַת.

§ 15. Die Verba ע״ע.

a. Intensivstämme. *α*) Regelmässige Bildung. Paʿil: מַלִּל, Impf. יְמַלִּל; Imptv קַצִּצוּ; Part. מְמַלִּל, mit Guttural מְרָעַע | Hithpa. Part. מִתְחַנַּן 6, 12. || *β*) Einschiebung von ô. Nur Ethpôʿal (statt Hithpô. § 9 g) אֶשְׁתּוֹמַם.

b. **Qal.** Perf. עַל, f. נַדַּת, עַלַּת Q (§ e); pl. nur דָּקוּ 2, 35 mit Ersatzdehnung statt des Dag. || Impf. f. תֵּרֹעַ statt *tirrōᵃʿ*; zur Ersatzverdoppelung des ersten Radikals vgl. bh יִסֹּב neben יָסֹב; wegen des *ō* § 2 b. || Imptv גֹּדּוּ || Inf. בְּמִחַן (statt des 2. Radikals ist ח virtuell verdoppelt). || Part. pl. עָלִּין *ā* Q (§ e).

c. Haphʿēl stets mit Ersatzverdoppelung des 1. Radikals, vgl. bh Impf. יַסֵּב. Perf. f. הַדֶּקֶת; pl. הַדִּקוּ || Impf. תַּדִּק; f. s. תַּדֶּקִנַּהּ. Iptv s. הַעֲלְנִי || Inf. לְהֶעָלָה || Part. מְהַדִּק, f. מַדֶּקָה — || Als Ersatz der virtuellen Verdoppelung dient bei עלל zuweilen נ: Perf. הַנְעֵל; Inf. לְהַנְעָלָה § 1 p.

d. Hophʿal. Perf. הֻעַל; pl. הֻעַלּוּ.

e. Erhaltung der Dreikonsonantigkeit nur in 6 Formen: *α*) Qal, Perf. עֲלָלַת Q, Part. עָלְלִין (2 mal) Q § b. || *β*) Ha., Impf. תְּטַלֵּל. || *γ*) Šaphʿil, Perf. שַׁכְלְלוּ, Inf. לְשַׁכְלָלָה. Hištaphʿal, Impf. יִשְׁתַּכְלְלוּן (Fremdwort, vgl. § 9 e).

§ 16. Die Verba ל״ה (ל״א).

a. I. Die Verba ל״א sind fast ganz mit den ל״ה zusammengefallen. א als wirklicher Konsonant nur in מִתְנַשְּׂאָה e. — In

hinten unvermehrten Formen bildet א den Wortschluss ausschliesslich im Inf. Qal: לְמִגְלֵא etc., überwiegend im Impf.: יִבְעֵא, תִּקְנֵא, יִתְבְּנֵא. Schwanken im Perf. אֲתָה und אֲתָא, הֲוָה und הֲוָא etc., sowie im Part. גָּלֵה und גָּלֵא etc.

b. II. Jod als Konsonant zeigt sich: α) Impf. vor der Endung *ān*, bh nur לֶהֶוְיָן (הֲוָה), Tharg. יִתְבַּנְיָן etc. ‖ β) Inf. (ausser Qal) לְהַשְׁנָיָה, לְהַחֲוָיָה, wohl auch לְחַטָּיָא e 6,17 ‖ γ) Part. vor den Endungen אָ (הָ), יִן, ן, z. B. sg. f. דָּמְיָה; pl. m. בָּנַיִן § 3 d; f. שָׁנְיָן ‖ Einzeln merke: δ) Inf. Qal vor gewissen Suffixen: כְּמִצְבְּיֵהּ, לְמֵזְיֵהּ (אֱזָא). ‖ ε) אִתְכְּרִיַּת vgl. § 1 m. ‖ ζ) הֵיתָיִת, הַיְתָיוּ (אֲתָה) § 12 b.

c. III. Jod bleibt nach Pathach (diphthongisch zu sprechen § 1 n) im Perf. Qal vor *thā*: חֲזַיְתָ und חֲזַיְתָה. Einzeln merke: בְּנַיְתַהּ ich habe sie gebaut 4,27 (בָּ auffällig für בְּ).

d. IV. ִי wird zu ֵי in 1 sg., 1 pl., 2 pl. des Perf. Qal: חֲזֵית, בְּעֵינָא, חֲזֵיתוּן etc.

e. V. Jod quiesciert in î 1. in der Grundform α) der Perff. P'îl, Hithp., Pa., Hithpa., Ha.: שְׁרִי K, קְרִי, גְּלִי und גְּלִי; הִתְמְלִי; מַנִּי; הִתְנַבִּי; הַגְלִי etc. ‖ β) der Imptvv., nur חֱוִי (5 mal) und Pa. מֶנִּי (für מַנִּי). Doch שֵׂא (נְשָׂא) als wirkliches Verb ל״א.

f. 2. vor den mit ת oder נ beginnenden Endungen der Perff. ausser Qal, bh nur מַנִּיתָ 3,12. Ⓢ 283—286.

g. 3. vor der Pluralendung ו der Perff. (ausgenommen das transit. Qal רְמוֹ etc.). Qal intr. אִשְׁתִּיו, P'îl רְמִיו; Pa. שַׁנִּיו; Hithpa. אִשְׁתַּנִּיו K 3,19; Ha. הֶעְדִּיו etc. Vgl. zu 3,21.

h. VI. Wegfall des Jod 1. am Wortende: α) Perf. Qal: אֲתָה und אֲתָא, רְבָה, נְשָׂא etc.; s. בְּנָהִי ‖ β) der Impff.: יִבְעֵא, יִקְרֵה; יִתְמְחֵא; יִמְחֵא; יִשְׁתַּנֵּא; יְהַשְׁנֵא, נְהַחֲוֵה etc. Ausnahme: יִתְקְרֵי 5,12. ‖ γ) der Partt.: שָׁתֵה, קָרֵא; בָּנֵה, מְנֵא (pass. Qal); מִתְבְּנֵא; מְצַלֵּא; מְהַעְדֵּה, מְהַשְׁנֵא etc. ‖ δ) des Inf. Qal: לְמִבְנֵא.

i. 2. vor den Endungen וּ des Perf. Qal und der Imptvv., וּן der Impff., deren û (durch den Einfluss des vorangegangenen Vokals?) in ô übergegangen ist.

α) Perf. רְמוֹ, הֲוֹו etc. (vgl. כְּתַבוּ). | β) Imptv Qal הֱווֹ, אֱתוֹ (vgl. אֱמַרוּ); Ha. s. הַחֲוֹנִי. | γ) Impf. יִבְנוֹן; תִּתְרְמוֹן; יִשְׁנוֹן, יִשְׁתַּנּוֹן, יְהַעְדּוֹן etc.

k. 3. vor der Endung ת־ des Perf. Qal mit Dehnung des Vokals: מְחָת, הֲוָת etc. (Falsch viele: מְחַת etc.).

l. VII. Übersicht und Einzelnes. *1.* Qal. *α*) Perf. הֲוָה und הֲוָא, s. בְּנָהִי, f. הֲוָת, מְלָאת 2, 35; 2. הֲוַיְתָ; 1. הֲוֵית, intr. צְבִית; pl. הֲווֹ, s. שְׁנוֹהִי § 4 p, intr. אִשְׁתִּיו mit א protheticum; 2. חֲזֵיתוּן; 1. רְמֵינָא. ‖ *β*) Impf. יִבְעֵא, f. תִּשְׁנֵא, תֶּהֱוֵא und תֶּהֱוֵה; 2. תִּקְנֵא; 1. אֶבְעֵא; pl. יִבְנוֹן. ‖ Imptv חֱיִי, שְׂא (נְשָׂא); pl. הֱווֹ, אֱתוֹ ‖ Inf. לְמִבְנֵא, לְמִגְלֵא, s. כְּמִצְבְּיֵה; לְמֵזֵא (אֲזָא § 12 a), s. לְמֵזְיֵה ‖ Part. בָּעֵה und בָּעֵא, f. דָּמְיָה; pl. שָׁנַיִן § 3 d; f. שָׁנְיָן. ‖ pass. Part. בְּנֵה, חֲזֵה, מְנֵא; f. שְׁנָיָא; pl. m. שְׁרַיִן ‖ Perf. P·ʿil. שְׁרִי K 5, 21, גְּלִי und גֱּלִי; pl. רְמִיו.

m. *α*) In den Impf.-formen לֶהֱוֵא, לֶהֱוֵה; pl. לֶהֱוֹן, f. לֶהֱוְיָן ist ל vielleicht absichtlich von Späteren als Präformativ gesetzt, um die Lesung des im BA nicht vorkommenden Gottesnamens יהוה unmöglich zu machen (Meinhold, 𝔅). In den jerus. Thargumen wird in Sätzen, die Wunsch oder Absicht ausdrücken, das Impf. von הוה zuweilen mit ל gebildet 𝔊 211. 212. Über aram. Impf.-bildung mit ל, bezw. נ vgl. Nöldeke Mand. Gramm. 215—217 u. W. H. Lowe, The fragment of Talmud Babli Psachim, Cambridge 1879, S. 1—8. De Goeje, Theolog. Tijdschrift 1885, S. 70 hält Inf. Qal ohne מ für möglich (vgl. § 11 f; Driver, Use of the tenses in Hebrew[3] § 204 Note; 𝔊 225); להוא also „zu sein" = soll (wird) sein".

β) לִבְנֵא e 5, 3. 13. Entweder Inf. Qal ohne מ (de Goeje) oder Schreibfehler für לְמִבְנֵא. Das Dagesch in ב ist wohl nur diakritisches Zeichen, bestimmt, die Aufmerksamkeit des Lesers anzuregen. ‖ *γ*) לְמִבְנְיָה e 5, 9. Wahrscheinlich ist למבניה zu lesen. Sonst könnte man an einen Inf. mit Determinationsendung denken, vgl. מִסְגְּיָא Lv. 13, 12 Tharg. Jerusch. I, מִשְׁתְּיָא und מֵיתְיָה (אֲתָה) pal. Thalmud.

n. *2.* Hithp·ʿel. *α*) Perf. הִתְמְלִי, f. nur אִתְכְּרִיַּת § 1 m. ‖ *β*) Impf. יִתְבְּנֵא, יִתְקְרֵי § h *β*; f. תִּתְבְּנֵא; pl. תִּתְרְמוֹן. ‖ *γ*) Part. מִתְבְּנֵא.

o. *3.* Paʿil. *α*) Perf. מַנִּי; 2. מַנִּיתָ; pl. שַׁנִּיו, שָׁרִיו. ‖ *β*) Impf. יְבַלֵּא, s. יְחַוִּנַּנִי; 1. אֲחַוֵּא; pl. יְשַׁנּוֹן, יְבַעוֹן; 1. נְחַוֵּא. ‖ *γ*) Iptv מֱנִּי e 7, 25 (für מַנִּי). ‖ *δ*) Part. מְצַלֵּא; pl. מְצַלַּיִן. Pass. Part. f. מְשַׁנְּיָא (Nun ohne Dag., vgl. Hebr. Gr. § 6 f 3; Ges. § 20, 3 b).

p. *4.* Hithpaʿal. *α*) Perf. הִתְנַבִּי; pl. אִשְׁתַּנּוֹ 3, 19 K. ‖ *β*) Impf. יִשְׁתַּנֵּא, יִשְׁתַּנֵּה; pl. יִשְׁתַּנּוֹן und 5, 10 יִשְׁתַּנּוֹ § 10 c. ‖ *γ*) Part. sg. f. מִתְנַשְּׂאָה § a; pl. m. מִשְׁתָּרַיִן.

q. *5.* Haphʿel. *α*) Perf. הַגְלִי, הַיְתִי (אֲתָה § 12 b); pl. הֶעְדִּיו, הַיְתִיו ‖ *β*) Impf. יְהַשְׁנֵא, יְהַחֲוֵה; pl. יְהַעְדּוֹן; 2. תְּהַחֲווּן, s. תְּהַחֲוֻנַּנִי; 1. נְהַחֲוֵה. ‖ *γ*) Iptv. pl. s. הַחֲוֹנִי. ‖ *δ*) Inf. לְהַשְׁנָיָה, לְהַיְתָיָה, לְהַחֲוָיָה, c. vgl. אַחֲוָיַת אֲחִידָן 5, 12. ‖ *ε*) Part. מְהַשְׁנֵא, מְהַעְדֵּה, מַחֵא 5, 19 (für *machjē*, vgl. 𝔊 293). ‖ *ζ*) הֵיתָיִת, הֵיתָיוּ vgl. § 12 b.

§ 17. Zusammenstellung aller im BA vorkommenden Verbalformen.*

I. Perfectum.

Qal. 3. *m. Sg.* כתב, יהב e, נפל; s. סתרה; באש, טאב, קרב, שאל, שלט; יכל, יתב, סגד, תקף; עבד, אמר, אזל; s. חתמה | קם, שם e; s. שמה; רם; על; אתא e & אתה, הוא e & הוה, מטא & מטה, בעא & בעה, חזה, רבה, נשא; s. בנהי || Pe. טריד, יהיב, כתיב e, קטיל, רשים, שליח, שלם e | שים e; קרי e, גלי & גלי, שרי K. || Hithp. השתכח; התמלי. || Pa. ברך, מלל, קטל, שכן e; קבל | מני, רבי. || Hithpa. התחרך | התנבי, אשתני Q. || Ha. הנפק; s. השלטך, השלטה השלמה; הצלח | הותב e, הודע, הודעך; היבל e, הימן; הקים & הקים, התיב; s. הקימה & אקימה; הנעל (עלל); הגלי e || Ho. הנחת הובד; הסק (סלק); העל. || Ša. s. שכללה | שיציא, שיזב. || Ethpo. אשתומם.

Qal. 3. *f. Sg.* סלקת, תקפת, נפקת, בטלת; אמרת | ספת; נדת, עללת, Q עלת; הות, מחת, מטת, עדת, ענת, רבת, מלאת. || Pe. יהיבת, נטילת, פריסת, קטילת | שמת ?6, 18. || Hithp. התגזרת, אתגזרת, השתכחת | אתכריה. || Ha. הדקת. || Ho. החרבת, הוספת, הקימת. היתית 6, 18.

Qal. 2. *m. Sg.* ידעת, רשמת, יכלת; יהבת, עבדת, תקפת | שמת; הוית; חזית & חזיתה, רבית K. || Pe. תקלתא. || Hithp. השתכחת. || Pa. הדרת, שבחת מנית. || Ha. השפלת | s. הודעתני, הודעתנא; הקימת. || Hithpa'l. התרוממת.

Qal. 1. *Sg.* ידעת, נטלת, נטרת, קרבת, שמעת, אמרת, עבדת | שמת e; הוית, חזית; צבית (intr.); s. בניתה 4, 27. || Pa. הדרת, שבחת; ברכת. || Ha. השכחת | הקימת. || Ho. התקנת.

Qal. 3. *Pl.* כתבו e, יהבו, נפלו, שלחו e; סלקו, קרבו, שלטו; אזלו e, אכלו, אמרו, עבדו | קמו, שמו; דקו 2, 35; אתו, בעו, הוו, מטו, ענו, רמו, שנו; אשתיו (intr.). || Pe. יהיבו e, כפתו, מריטו, פתיחו | רמיו. || Hithp. התרחצו, אתעקרו. || Pa. בטלו e, s. חבלוני; בקרו e, שבחו e | שניו, שריו. || Hithpa. התנדבו e, אתיעטו, אשתניו 3, 19 K. || Ha. הכרזו, הלבשו, הנפקו, הקרבו e, הרגזו e, הרגשו; s. הקרבוהי;

---

* Weggelassen sind nur einige Beispiele für die 3. m. sg. perf. Qal. Stellenangabe nur bei zweifelhaften oder sonst auffälligen Formen.

הֶחֱסִנוּ, הַשְׁכַּחוּ e | הַסִּקוּ (סלק); הֲקִימוּ e, הֲתִיבוּ, s. הֲתִיבוּנָא e; הַדִּקוּ, הֶעְדִּיו, הַיְתִיו || Ho. הֻעַלּוּ (עלל). הֵיתַיוּ 3, 13 || Ša. שַׁכְלִלוּ.

3. *f. Pl.* נְפַלָה Q, נִפְקָה Q; אִתְעֲקַרָה Q (K ו).

Qal. 2. *m. Pl.* שְׁלַחְתּוּן, חֲזֵיתוּן 2, 8 || Hithpa. הִזְדַּמִּנְתּוּן 2, 9 Q; הזמנתון K.

Qal. 1. *Pl.* מְלַחְנָא e; שְׁלַחְנָא e; שְׁאֵלְנָא c; אֲזַלְנָא e, אֲמַרְנָא e | בְּעֵינָא, רְמֵינָא. || Ha. הַשְׁכַּחְנָא; הוֹדַעְנָא e.

II. Imperfectum.

Qal. 3. *m. Sg.* יִסְגֻּד, יִלְבַּשׁ, יִסְבַּר, יִשְׁלַט, יִשְׁפַּר, יִשְׁלַח e, יִשְׁמַע; s. יִשְׁאֲלֶנְכוֹן | יֵאכֻל. יֵאמַר; יִפֵּל e, יִנְתֶּן־לֵהּ, s. יִתְּנִנַּהּ; יִתֵּב ? 7, 26, יִכֻּל [יוּכַל 2, 10]; יֵיטַב e; יְהָךְ e (הֲלַךְ); יְקוּם, יְתוּב; יִבְעֵא, יִמְטֵא, יִצְבֵּא, יִשְׂגֵּא e, יִשְׁנֵא, יֶעְדֵּה, יִקְרֵה; לֶהֱוֵה & לֶהֱוֵא e. || Hithp. יִתְעֲבֵד e, יִתְעֲבֵד e, יִתְנְסַח e; יִתְיְהֵב, יִתֵּב ? 7, 26 | יִתְּשָׂם, יִתְּזִין; יִתְבְּנֵא e, יִתְמְחֵא e, יִתְרְמֵא; יִתְקְרֵי. || Pa. יְמַלִּל; יְבַקַּר e, יְמַגַּר e; s. יְדַחֲלִנַּנִי; אַל־יְבַהֲלָךְ | יְבַלֵּא, יְמַחֵא; s. יְחַוִּנַּנִי, יְחַוִּנַּהּ. || Hithpa. יִתְבַּקַּר e, יִצְטַבַּע, יִשְׁתַּוֵּה, יִשְׁתַּנֵּא. || Ha. יְהַשְׁפִּל | יְהוֹדַע, s. יְהוֹדְעִנַּנִי; יְקִים & יְהָקֵים; יְהַשְׁנֵא e, יְהַחֲוֵה. || Ša. יְשֵׁיזֵב, יְשֵׁיזְבִנָּךְ, יְשֵׁיזְבִנְכוֹן

Qal. 3. *f. Sg.* תִּשְׁלַט | תֵּאכֻל; תְּדוּר, תְּקוּם, תְּנֻד; s. תְּדֻשִׁנַּהּ; תֵּרֹעַ; תֶּעְדֵּא, תִּשְׁנֵא, תֶּהֱוֵא c & תֶּהֱוֵה. || Hithp. תִּתְיְהֵב, תִּשְׁתְּבֵק, תִּתְבְּנֵא e. || Hithpa. תִּתְחַבַּל. || Ha. תְּהַנְזִק e | תָּסֵף (סוף); תַּדִּק, s. תַּדֵּקִנַּהּ, תַּטְלֵל.

Qal. 2. *m. Sg.* תִּרְשֻׁם; תִּלְבַּשׁ, תִּשְׁלַט; תִּנְתֵּן e; תִּכֻּל Q 5, 16; תִּנְדַּע; תִּקְנֵא e. || Pa. תְּקָרֵב c. || Ha. תְּהַשְׁכַּח e; אַל־תְּהוֹבֵד 2, 24; תַּחֵת (נחת); תְּקִים.

Qal. 1. *Sg.* אִנְדַּע (ידע); אֶבְעֵא, אֶקְרֵא. || Pa. אֲחַוֵּא. || Ha. אֲהוֹדְעִנֵּהּ.

Qal. 3. *m. Pl.* יִסְגְּדוּן, יִפְלְחוּן, יַחְלְפוּן | יֵאבַדוּ Jer.; יִנְתְּנוּן e; יִנְדְּעוּן (ידע), יְקוּמוּן, יְדֻרוּן K; יִבְנוֹן, יִקְרוֹן, יִשְׁתּוֹן, לֶהֱוֹן e. || Hithp. יִשְׁתַּמְּעוּן, יִתְיַהֲבוּן | יִתְּשָׂמוּן. || Pa. יְקַבְּלוּן, s. יְשַׁמְּשׁוּנֵּהּ; יְטַעֲמוּן, יְבַהֲלֻנַּנִי, יְבַהֲלֻנֵּהּ, יְטַעֲמוּנֵּהּ; אַל־יְבַהֲלוּךְ | יְשַׁנּוֹן, יְבַעוֹן. || Hithpa. יִשְׁתַּנּוֹן; יִשְׁתַּנּוֹ 5, 10. || Ha. יְהַחְסְנוּן | יְהוֹבְדוּן; יְהוֹדְעוּן, s. יְהוֹדְעֻנַּנִי; יְהַתִיבוּן e & יְתִיבוּן c; יַחִיטוּ ? 4, 12 e, יְהַעְדּוֹן. || Hišt. יִשְׁתַּכְלְלוּן e.

Qal. 3. *f. Pl.* יִשְׁכְּנָן; יְדוּרָן Q 4, 9; לֶהֶוְיָן.

Qal. 2. *m. Pl.* תִּסְגְּדוּן, תִּשְׁמְעוּן, תַּעְבְּדוּן || תֵּאמְרוּן Jer.; תִּפְּלוּן. || Hithp. תִּתְעַבְדוּן; תִּתְרְמוֹן. || Pa. תְּקַבְּלוּן. || Ha. תְּהוֹדְעוּן c, s. תְּהוֹדְעֻנַּנִי; תְּהַחֲוֹן, s. תְּהַחֲוֻנַּנִי

1. *Pl.* נִסְגֻּד, נִכְתֻּב e; נֵאמַר. || Pa. נְחַוֵּא. || Ha. נְהַשְׁכַּח; נְהַחֲוֵה.

Modus apocopatus. יֵאבַדוּ Jer.; יִשְׁתַּנּוֹ; אַל־יְבַהֲלוּךְ; אַל־יְבַהֲלָךְ

III. Imperativus.

m. Sg. פְּרֻק, אֱמַר; אֱזֶל e 5, 15 [אֱזֵל]; הַב, דַּע; חֱיִי, שֵׂא (נשׂא). || Pa. מֶנִּי e 7, 25. || Ha. הַשְׁלֵם; אַחֵת (נחת); s. הַעֵלְנִי (עלל).
f. Sg. אֱכֻלִי; קוּמִי

Qal. *Plur.* שְׁבֻקוּ e; עֲבַדוּ Jer.; אֱמַרוּ; פֻּקוּ (נפק); שִׂימוּ e; גֹּדּוּ; הֱווֹ, אֱתוֹ. Pa. || קַצִּצוּ, s. חַבְּלוּהִי; בַּדַּרוּ. || Ha. אַתַּרוּ (נתר); s. הַחֲוֹנִי.

IV. Infinitivus.

Qal לְמִכְנַשׁ, לְמִפְשַׁר, לְמִשְׁבַּק, s. כְּמִקְרְבֵהּ; לְמֶעְבַּד e | לְמֵאמַר & לְמֵמַר e; לְמִנְתַּן e; לִמְהָךְ (הלך) בְּמִחַן (חנן); לְמִבְנֵא e (לְמִבְנְיָה e 5, 9, לְבִנֵא e 5, 3. 13), לְמִבְעֵא, לְמִגְלֵא, לְמִקְרֵא, לְמִרְמֵא e, לְמִשְׁרֵא, s. כְּמִצְבְּיֵהּ; לְמֶחֱזֵא; לְמֵתֵא (אֲתָא), לְמֵזֵא, s. לְמֵזְיֵהּ. || Hithp. לְהִתְקְטָלָה, בְּהִתְבְּהָלָה. || Pa. לְבַטָּלָא, לְיַצָּבָא, לְבַקָּרָה e, לְחַבָּלָה e, לְכַפָּתָה, לְנַסָּכָה, לְקַטָּלָה, לְתַקָּפָה לְקַיָּמָה; לְחַטָּיָא (לְחַטָּאָה Q e). || Hithpa. הִתְנַדָּבוּת עַמָּא e. || Ha. לְהַשְׁכָּחָה, לְהַשְׁמָדָה, לְהַשְׁפָּלָה, לְהַנְזָקַת מַלְכִין e; לְהוֹבָדָה; לְהַצָּלָה, s. לְהַצָּלוּתֵהּ; לְהוֹדָעָה, s. לְהוֹדָעֻתַנִי, לְהוֹדָעוּתָךְ; לְהֵיבָלָה e, לְהַנְסָקָה (סלק); לַהֲזָדָה, s. לַהֲתָבוּתָךְ, לַהֲקָמוּתֵהּ; לְהֶעָלָה & לְהַנְעָלָה (עלל); לְהַשְׁנָיָה e, לְהַחֲוָיָה, אַחֲוָיַת אֲחִידָן, לְהַיְתָיָה (אֲתָה). || Ša. לְשַׁכְלָלָה, s. לְשֵׁיזָבוּתָךְ, לְשֵׁיזָבוּתֵהּ, לְשֵׁיזָבוּתַנָא.

V. Participium.

Qal. *m. Sg.* אָנֵס, בָּרֵךְ, חָשֵׁל, יָהֵב, כָּהֵל, נָגֵד, נָפֵק, עָבֵד, קָטֵל, שָׁאֵל; יָכִל, נָחִת, דָּלֵק, נָזֵק; אָמַר, סָפַר e, יָדַע e, פָּלַח | קָאֵם; אָתֵה, דָּמֵה, חָזֵה, עָנֵה, שָׁתֵה, בָּעֵה & בָּעֵא, גָּלֵה & גָּלֵא, צָבֵא, קָרֵא || Qal. pass., בְּרִיךְ, גְּמִיר e, דְּחִיל, זְקִיף e; יְדִיעַ e, שְׁלִיחַ e | שִׂים; בְּנֵה e, חֲזֵה, מְנֵא, שְׁרֵא 2, 22; אֲזֵה. || Hithp. מִתְיְהֵב e, מִתְעֲבֵד e; מִתְּשָׂם e, מִתְבְּנֵא. || Pa. act., מְהַלֵּךְ, מְמַלִּל, מְשַׁבַּח, מְהַדַּר, מְפַשַּׁר 5, 12?; מְרָעַע; מְצַלֵּא, מְשָׁרֵא 5, 12?. || Pa. pass., מְבָרַךְ e, מְעָרַב, מְפָרַשׁ. || Hithpa. מִתְנַדַּב e, מִשְׁתַּכַּל; מִתְבָּהַל, מִתְנַצַּח, מִשְׁתַּדַּר; מִתְחַנַּן. || Ha. מַשְׁפִּל; מַצְלַח | מַצִּל; מְהָקֵים, מָרִים; מְהַדֵּק; מְהַשְׁנֵא, מְהַעְדֵּה, מַחֵא (חיא), מְהוֹדֵא & מוֹדֵא || Ha. pass., מְהֵימַן (אמן) || Ša. מְשֵׁיזִב. || Paʿl. מְרוֹמֵם.

Qal. *f. Sg.* אָכְלָה, יָכְלָה, כָּתְבָה, רָפְסָה; בָּטְלָא e, עָבְדָא; d. יָקְדְתָּא; חָמְיָה. || Qal pass., פְּלִיגָה, תְּבִירָה; שַׁנְיָא. || Hithp. מִתְעַבְדָא e, מִתְיַהֲבָא e || Pa. act., מְמַלְּלָא. || Pa. pass., מְשַׁנְּיָא. || Hithpa. מִתְנַשְּׂאָה e. || Ha. מְהַחְצְפָה & מַחְצְפָה; מְהַנְזְקַת מַלְכִין e; מַדֱּקָה.

Qal. *m. Pl.* אָמְרִין e, דָּבְחִין e, דָּבְקִין, זָבְנִין, חָשְׁחִין, טָרְדִין, יָדְעִין כָּלִין, יָתְבִין e, נָפְלִין e, נָפְקִין, סָגְדִין, עָבְדִין e, שָׁמְעִין; c. יָדְעֵי e,

פָּלְחֵי e; הָחֲלִין, יָהֲבִין, כָּהֲלִין | הָאֲנִין e, הָאֲרִין, זָאֲעִין, קָאֲמִין (Q:
דָּיְנִין, הָיְרִין, זָיְעִין, קָיְמִין), c. הָאֲרֵי (הָיְרֵי Q); d. קָאֲמַיָּא; עָלְלִין
(עָלִּין Q); בָּנַיִן e, בָּעַיִן, חָזַיִן, עָנַיִן, שָׁתַיִן. || Qal, pass. חֲשִׁיבִין, שְׁרַיִן. ||
Hithp. מִתְיַהֲבִין e. || Pa., act. מְצַבְּעִין, מְסַעֲדִין e; מְצַלַּיִן. || Pa., pass.
מְכַפְּתִין. || Hithpa. מִתְכַּנְּשִׁין, מִתְנַדְּבִין e, מִתְקַטְּלִין 2,13, מִשְׁתַּבְּשִׁין;
מִתְעָרְבִין | מְשָׁרַיִן. || Ha. מְהַקְרְבִין e, מְהַצְלְחִין e, מַהְלְכִין 3,25? |
מְהַחֲתִין (נחת), מְהוֹדְעִין e. || Po. מְסוֹבְלִין e.
Qal f. Pl. כָּתְבָן, נָקְשָׁן, סָלְקָן | שָׁנְיָן. || Qal, pass. פְּתִיחָן. || Pa.
pass., d. מְסַתְּרָתָא. || Ha. מְגִיחָן.

VI. Verbum cum suffixis.

Perf. 3. sg. הַשְׁלְטָךְ, הוֹדְעָךְ; בְּנָהִי e; סַתְרֵהּ e, שָׂמֵהּ, הַשְׁלְטֵהּ,
הֲקִימֵהּ & אֲקִימֵהּ, שַׁכְלְלֵהּ; חַתְמַהּ, הַשְׁלְמַהּ.

2. sg. הוֹדַעְתַּנִי; הוֹדַעְתֶּנָא.

1. sg. בְּנַיְתַהּ (בְּ׳ 4,27).

3. pl. חַבְּלוּנִי; שַׁנּוֹהִי 5,6, הַקְרְבוּהִי; הֲתִיבוּנָא e.

Impf. 3. sg. יְדַחֲלִנַּנִי, יְחַוִּנַּנִי, יְהוֹדְעִנַּנִי; יְשֵׁיזְבִנָּךְ; אַל־יְבַהֲלָךְ;
יִתְּנִנַּהּ, תְּדוּשִׁנַּהּ, יְחַוִּנַּהּ, תַּדִּקִנַּהּ; יִשְׁאֲלֶנְכוֹן e, יְשֵׁיזְבִנְכוֹן.

1. sg. אֲהוֹדְעִנֵּהּ.

3. pl. יְבַהֲלֻנַּנִי, יְהוֹדְעֻנַּנִי; אַל־יְבַהֲלוּךְ; יְשַׁמְּשׁוּנֵּהּ, יְטַעֲמוּנֵּהּ
יְבַהֲלֻנֵּהּ.

2. pl. תְּהוֹדְעוּנַּנִי, תְּהוֹדְעֻנַּנִי, תְּהַחֲוֻנַּנִי.

Inf. לְהוֹדָעֻתַנִי; לְהוֹדָעוּתָךְ, לְשֵׁיזָבוּתָךְ; כְּמִקְרְבֵהּ, כְּמִצְבְּיֵהּ, לְמֵזְיֵהּ,
לְהַצָּלוּתֵהּ, לַהֲקָמוּתֵהּ, לְשֵׁיזָבוּתֵהּ; לְשֵׁיזָבוּתַנָא.

ʿEzra 6,4. Lies; חֲדַת statt: הֲדַת.

Liber Esdrae 4, 7—6, 18. 7, 11—28.

4,7 וּבִימֵי אַרְתַּחְשַׁשְׂתָּא[a] כָּתַב בִּשְׁלָם מִתְרְדָת טָבְאֵל וּשְׁאָר
כנותו֯ עַל־אַרְתַּחְשַׁשְׂתְּא מֶלֶךְ פָּרָס וּכְתָב הַנִּשְׁתְּוָן כָּתוּב
אֲרָמִית וּמְתֻרְגָּם אֲרָמִית[b]׃
8 רְחוּם[c] בְּעֵל־טְעֵם וְשִׁמְשַׁי סָפְרָא כְּתַבוּ אִגְּרָה חֲדָה עַל־
9 יְרוּשְׁלֶם[d] לְאַרְתַּחְשַׁשְׂתְּא מַלְכָּא כְּנֵמָא׃ אֱדַיִן רְחוּם בְּעֵל־
טְעֵם וְשִׁמְשַׁי סָפְרָא וּשְׁאָר כְּנָוָתְהוֹן[e] דִּינָיֵא[f] וַאֲפַרְסַתְכָיֵא[g]
טַרְפְּלָיֵא אֲפָרְסָיֵא[h] ארכוי֯ בָבְלָיֵא שׁוּשַׁנְכָיֵא דהוא֯ עֵלְמָיֵא[i]׃
10 וּשְׁאָר אֻמַּיָּא דִּי הַגְלִי אָסְנַפַּר[k] רַבָּא וְיַקִּירָא וְהוֹתֵב הִמּוֹ
11 בְּקִרְיָה דִּי שָׁמְרָיִן[l] וּשְׁאָר עֲבַר־נַהֲרָה וּכְעֶנֶת׃ דְּנָה פַּרְשֶׁגֶן
אִגַּרְתָּא דִּי שְׁלַחוּ עֲלוֹהִי עַל־אַרְתַּחְשַׁשְׂתְּא מַלְכָּא עבדיך֯
12 אֱנָשׁ עֲבַר־נַהֲרָה וּכְעֶנֶת׃ יְדִיעַ לֶהֱוֵא לְמַלְכָּא דִּי יְהוּדָיֵא[m]

---

7. [a] Artaxerxes I Longimanus. B., M., T. sunt nomina virorum. פָּרָס Persarum regnum. כְּנָוָתֵיהּ Q | [b] E hic et ד 2,4 אֲרָמִית || **8.** [c] Rechûm et Schimschai nomina virorum | [d] B ubique לֶ S'gol || **9.** [e] sequuntur nomina novem populorum, sed G. Hoffmann in Zeitschrift für Assyriologie II (1887), p. 54. 55, alii verba priora officiorum titulos esse putant et דַּיָּנַיָּא pronuntiant. Susa cum sint Elymaidis caput, Hoffm. דהוא legit דֵּהוּא „id est". | [f] E דינָאֵי Q, ואפרסתכאי Q etc.; in margine: „omne אי, quod legitur, יא scribitur exceptis duobus ארכוי et דהוא, quae defective scripta sunt." 𝔐 in hoc versu nonnisi duo Q'rê habet; יא pluralem verborum in *āj* desinentium in libro Esdrae ubique יֵא *ājē* pronuntiat | [g] EB פַ Pathach | [h] EB פַ Pathach | אַרְפְּכָיֵא Q; E אַרְפְּכָאֵי Q; פְּ etiam in B | דְּהָיֵא Q; E דהיא K (lapsus librarii videtur esse), דֶּהָיֵא Q | E לָ Qameç || **10.** [k] E אַ Pathach; B Chateph Qameç (n. pr. Asurbanipal?) || **11.** עַבְדָךְ Q | [l] Samaria || **12.** [m] E omnibus locis יְהוּדָאֵי Q. יְהוּדָי Judaeus.

דִּי סְלִקוּ מִן־לְוָתָךְ עֲלֶינָא אֲתוֹ לִירוּשְׁלֶם קִרְיְתָא מָרָדְתָּא
וּבְאִישְׁתָּא[a] בָּנַיִן וְשׁוּרַי ° אשכללו וְאֻשַּׁיָּא יַחִיטוּ[b]׃ 13 כְּעַן יְדִיעַ
לֶהֱוֵא לְמַלְכָּא דִּי הֵן קִרְיְתָא דָךְ[c] תִּתְבְּנֵא וְשׁוּרַיָּא יִשְׁתַּכְלְלוּן
מִנְדָּה בְלוֹ וַהֲלָךְ[d] לָא יִנְתְּנוּן וְאַפְּתֹם[e] מַלְכִים[f] תְּהַנְזִק׃
14 כְּעַן כָּל־קֳבֵל דִּי־מְלַח הֵיכְלָא מְלַחְנָא וְעַרְוַת מַלְכָּא
לָא־אַרִיךְ[g] לָנָא[h] לְמֶחֱזֵא עַל־דְּנָה שְׁלַחְנָא וְהוֹדַעְנָא לְמַלְכָּא׃
15 דִּי יְבַקַּר בִּסְפַר־דָּכְרָנַיָּא דִּי אֲבָהָתָךְ וּתְהַשְׁכַּח בִּסְפַר
דָּכְרָנַיָּא וְתִנְדַּע דִּי קִרְיְתָא דָךְ קִרְיָא מָרָדָא וּמְהַנְזְקַת
מַלְכִין וּמְדִנָן וְאֶשְׁתַּדּוּר עָבְדִין בְּגַוַּהּ מִן־יוֹמָת עָלְמָא עַל־
דְּנָה קִרְיְתָא דָךְ הָחָרְבַת׃ 16 מְהוֹדְעִין אֲנַחְנָה לְמַלְכָּא דִּי הֵן
קִרְיְתָא דָךְ תִּתְבְּנֵא וְשׁוּרַיַּהּ יִשְׁתַּכְלְלוּן לָקֳבֵל דְּנָה חֲלָק
בַּעֲבַר נַהֲרָא לָא אִיתַי לָךְ׃

17 פִּתְגָמָא שְׁלַח מַלְכָּא עַל־רְחוּם בְּעֵל־טְעֵם וְשִׁמְשַׁי סָפְרָא
וּשְׁאָר כְּנָוָתְהוֹן דִּי יָתְבִין בְּשָׁמְרָיִן וּשְׁאָר עֲבַר־נַהֲרָה שְׁלָם
וּכְעֶת[i]׃ 18 נִשְׁתְּוָנָא דִּי שְׁלַחְתּוּן עֲלֶינָא מְפָרַשׁ קֱרִי[k] קָדָמָי׃
19 וּמִנִּי שִׂים טְעֵם וּבַקַּרוּ וְהַשְׁכַּחוּ דִּי קִרְיְתָא דָךְ מִן־יוֹמָת
עָלְמָא עַל־מַלְכִין מִתְנַשְּׂאָה וּמְרַד וְאֶשְׁתַּדּוּר מִתְעֲבֶד[l] בַּהּ׃
20 וּמַלְכִין תַּקִּיפִין הֲווֹ עַל־יְרוּשְׁלֶם וְשַׁלִּיטִין בְּכֹל עֲבַר נַהֲרָה
21 וּמִנְדָּה[m] בְלוֹ וַהֲלָךְ מִתְיְהֵב לְהוֹן׃ כְּעַן שִׂימוּ טְעֵם לְבַטָּלָא

---

[a] א prius mutum est in 𝔐; B וּבְ שְׁתָּא Q; E וּבְאִישְׁתָּא | שַׁכְלִלוּ וְשׁוּרַיָּא Q | [b] mendum librarii, quod coniectura plana nondum sublatum est. „Mauern werden weder genäht noch gegraben“ Nöldeke || **13.** [c] E v. 13. 15. 16. 19. 21 דֵּךְ; 5,8 דָּא | [d] E v. 13. 20; 7,24 לַ Pathach | [e] E; in B ם radendo in ס mutatum est; 𝔐 ואפתס Samekh | [f] lapsus librarii; scribe מַלְכִין, cf. δ 7,10 || **14.** [g] E אֲרִיךְ, quod praeferendum est; B אֱ | [h] scribe לַנָא, Pathach; cf. 5,12; δ 3,17 || **17.** [i] scribe וּכְעֶנֶת || **18.** [k] Etiam EB v. 18. 23 ק; sed B v. 18 in margine habet: ל׳, i. e.: semel || **19.** [l] EB; in 𝔐 בֶּ S'gol, Maqqeph sequitur. || **20.** [m] EB, alii וּמִדָּה sine נ.

גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ וְקִרְיְתָא דָךְ לָא תִתְבְּנֵא עַד־מִנִּי טַעְמָא יִתְּשָׂם׃

22 וּזְהִירִין הֱווֹ[a] שָׁלוּ לְמֶעְבַּד עַל־דְּנָה לְמָה יִשְׂגֵּא חֲבָלָא לְהַנְזָקַת מַלְכִין׃

23 אֱדַיִן מִן־דִּי פַּרְשֶׁגֶן נִשְׁתְּוָנָא דִּי אַרְתַּחְשַׁשְׂתְּא מַלְכָּא קֱרִי קֳדָם־רְחוּם וְשִׁמְשַׁי סָפְרָא וּכְנָוָתְהוֹן אֲזַלוּ בִבְהִילוּ[b] לִירוּשְׁלֶם

24 עַל־יְהוּדָיֵא וּבַטִּלוּ הִמּוֹ בְּאֶדְרָע[c] וְחָיִל׃ בֵּאדַיִן בְּטֵלַת[d] עֲבִידַת בֵּית־אֱלָהָא דִּי בִּירוּשְׁלֶם וַהֲוָת[e] בָּטְלָא עַד שְׁנַת תַּרְתֵּין לְמַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ[f] מֶלֶךְ פָּרָס׃

5,1 וְהִתְנַבִּי חַגַּי נביאה וּזְכַרְיָה בַר־עִדּוֹא נְבִיַּאיָּא עַל־יְהוּדָיֵא

2 דִּי בִיהוּד וּבִירוּשְׁלֶם בְּשֻׁם אֱלָהּ יִשְׂרָאֵל עֲלֵיהוֹן׃ בֵּאדַיִן קָמוּ זְרֻבָּבֶל בַּר־שְׁאַלְתִּיאֵל וְיֵשׁוּעַ בַּר־יוֹצָדָק וְשָׁרִיו לְמִבְנֵא בֵּית אֱלָהָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וְעִמְּהוֹן נְבִיַּאיָּא דִי־אֱלָהָא מְסָעֲדִין

3 לְהוֹן׃ בֵּהּ־זִמְנָא אֲתָא עֲלֵיהוֹן תַּתְּנַי[g] פַּחַת עֲבַר־נַהֲרָה וּשְׁתַר בּוֹזְנַי[g] וּכְנָוָתְהוֹן וְכֵן אָמְרִין לְהֹם מַן־שָׂם לְכֹם טְעֵם

4 בַּיְתָא דְנָה לִבְּנֵא[h] וְאֻשַּׁרְנָא[i] דְנָה לְשַׁכְלָלָה׃ אֱדַיִן כְּנֵמָא אֲמַרְנָא[k] לְּהֹם מַן־אִנּוּן שְׁמָהָת גֻּבְרַיָּא דִּי־דְנָה בִנְיָנָא בָּנַיִן׃

5 וְעֵין אֱלָהֲהֹם הֲוָת[l] עַל־שָׂבֵי יְהוּדָיֵא וְלָא־בַטִּלוּ הִמּוֹ עַד־טַעְמָא לְדָרְיָוֶשׁ יְהָךְ וֶאֱדַיִן יְתִיבוּן נִשְׁתְּוָנָא עַל־דְּנָה׃

---

22. [a] B, cf. Norzi et 6,6; 𝔐 הֱ ‖ **23.** [b] EB Milʿel | [c] E; 𝔐 ־ַ Pathach ‖ **24.** [d] EB, Bibl. Mant.; 3. f. sg. perf. intrans., cf. Gn 3,6 נֶסֵבַת; 4,1 יְלֵדַת; Dt 32,7 תְּקֵפַת (in Merxii Chrestomathia Targumica). 𝔐 בטִלת Chireq, fem. formae Pʿîl. | [e] הֲוָת, ante ת Qameç esse debet, ut 5,5; 𝔇 2,35; 7,19. Pariter מִטָּת, מְדָת, מְלָּאת, עֲדָת, עֲנָת, רְבָת. 𝔐 plerumque Pathach, falso. | [f] Darius, Hystaspis filius (521—486) ‖ V, 1. נְבִיָּא Q. Consequenter נְבִיַּאיָּא scribendum est (Bibl. Mant.). 𝔐 נְבִיַּאיָּא | [g] nomina virorum ‖ **3.** [h] בְּ v. 8. 13. Dagesch (deest in E) signum diacriticum videtur esse, docens consonantes לבנא hic significatione extraordinaria esse positas. Forma regularis esset לְמִבְנֵא; cf. 𝔖 225. Baer לבנא e לְהִתְבְּנֵא contractum esse putat; at Inf. Hithp. est הִתְבְּנָיָה | [i] E v. 9. 13 שׁ Raphe ‖ **4.** [k] scribe אֲמַרוּ (scil. Thatthʿnai et collegae eius). ‖ **5.** [l] cf. ad 4,24.

דִּי סְלִקוּ מִן־לְוָתָךְ עֲלֶינָא אֲתוֹ לִירוּשְׁלֶם קִרְיְתָא מָֽרָדְתָּא

13 וּבִאישְׁתָּא[a] בָּנַיִן וְשׁוּרַיָּ° אשכללו וְאֻשַּׁיָּא יַחִיטוּ[b]׃ כְּעַן יְדִיעַ

לֶהֱוֵא לְמַלְכָּא דִּי הֵן קִרְיְתָא דָךְ[c] תִּתְבְּנֵא וְשׁוּרַיָּא יִשְׁתַּכְלְלוּן

מִנְדָּה בְלוֹ וַהֲלָךְ[d] לָא יִנְתְּנוּן וְאַפְּתֹם[e] מַלְכִים[f] תְּהַנְזִק׃

14 כְּעַן כָּל־קֳבֵל דִּי־מְלַח הֵיכְלָא מְלַחְנָא וְעַרְוַת מַלְכָּא

לָא־אֲרִיךְ[g] לַנָא[h] לְמֶחֱזֵא עַל־דְּנָה שְׁלַחְנָא וְהוֹדַעְנָא לְמַלְכָּא׃

15 דִּי יְבַקַּר בִּסְפַר־דָּכְרָנַיָּא דִּי אֲבָהָתָךְ וּתְהַשְׁכַּח בִּסְפַר

דָּכְרָנַיָּא וְתִנְדַּע דִּי קִרְיְתָא דָךְ קִרְיָא מָרָדָא וּמְהַנְזְקַת

מַלְכִין וּמְדִנָן וְאֶשְׁתַּדּוּר עָבְדִין בְּגַוַּהּ מִן־יוֹמָת עָלְמָא עַל־

16 דְּנָה קִרְיְתָא דָךְ הָחָרְבַת׃ מְהוֹדְעִין אֲנַחְנָה לְמַלְכָּא דִּי הֵן

קִרְיְתָא דָךְ תִּתְבְּנֵא וְשׁוּרַיָּה יִשְׁתַּכְלְלוּן לָקֳבֵל דְּנָה חֲלָק

בַּעֲבַר נַהֲרָא לָא אִיתַי לָךְ׃

17 פִּתְגָמָא שְׁלַח מַלְכָּא עַל־רְחוּם בְּעֵל־טְעֵם וְשִׁמְשַׁי סָפְרָא

וּשְׁאָר כְּנָוָתְהוֹן דִּי יָתְבִין בְּשָׁמְרָיִן וּשְׁאָר עֲבַר־נַהֲרָה שְׁלָם

18 וּכְעֶת[i]׃ נִשְׁתְּוָנָא דִּי שְׁלַחְתּוּן עֲלֶינָא מְפָרַשׁ קֱרִי[k] קָדָמָי׃

19 וּמִנִּי שִׂים טְעֵם וּבַקַּרוּ וְהַשְׁכַּחוּ דִּי קִרְיְתָא דָךְ מִן־יוֹמָת

עָלְמָא עַל־מַלְכִין מִתְנַשְּׂאָה וּמְרַד וְאֶשְׁתַּדּוּר מִתְעֲבֶד[l] בַּהּ׃

20 וּמַלְכִין תַּקִּיפִין הֲווֹ עַל־יְרוּשְׁלֶם וְשַׁלִּיטִין בְּכֹל עֲבַר נַהֲרָה

21 וּמִנְדָּה[m] בְלוֹ וַהֲלָךְ מִתְיְהֵב לְהוֹן׃ כְּעַן שִׂימוּ טְעֵם לְבַטָּלָא

---

[a] א prius mutum est in 𝔐; B וּבִשְׁתָּא Q; E וּבִאישְׁתָּא | שַׁכְלִלוּ וְשׁוּרַיָּא Q | [b] mendum librarii, quod coniectura plana nondum sublatum est. „Mauern werden weder genäht noch gegraben" Nöldeke || **13.** [c] E v. 13. 15. 16. 19. 21 דָּךְ; 5,8 דָּא | [d] E v. 13. 20; 7,24 לְ Pathach | [e] E; in B ם radendo in ס mutatum est; 𝔐 ואפתס Samekh | [f] lapsus librarii; scribe מַלְכִין, cf. ƀ 7,10 || **14.** [g] E אֲרִיךְ, quod praeferendum est; B אָ | [h] scribe לַנָא, Pathach; cf. 5,12; ƀ 3,17 || **17.** [i] scribe וּכְעֶנֶת || **18.** [k] Etiam EB v. 18. 23 ק; sed B v. 18 in margine habet: ל, i. e.: semel || **19.** [l] EB; in 𝔐 בָ S'gol, Maqqeph sequitur. || **20.** [m] EB, alii ומנדה sine ג.

גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ וְקִרְיְתָא דָךְ לָא תִתְבְּנֵא עַד־מִנִּי טַעְמָא יִתְּשָׂם׃

22 וּזְהִירִין הֱוו[a] שָׁלוּ לְמֶעְבַּד עַל־דְּנָה לְמָה יִשְׂגֵּא חֲבָלָא לְהַנְזָקַת מַלְכִין׃

23 אֱדַיִן מִן־דִּי פַּרְשֶׁגֶן נִשְׁתְּוָנָא דִּי אַרְתַּחְשַׁשְׂתְּא מַלְכָּא קֱרִי קֳדָם־רְחוּם וְשִׁמְשַׁי סָפְרָא וּכְנָוָתְהוֹן אֲזַלוּ בִבְהִילוּ[b] לִירוּשְׁלֶם עַל־יְהוּדָיֵא וּבַטִּלוּ הִמּוֹ בְּאֶדְרָע[c] וְחָיִל׃

24 בֵּאדַיִן בְּטֵלַת[d] עֲבִידַת בֵּית־אֱלָהָא דִּי בִּירוּשְׁלֶם וַהֲוָת[e] בָּטְלָא עַד שְׁנַת תַּרְתֵּין לְמַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ[f] מֶלֶךְ פָּרָס׃

5,1 וְהִתְנַבִּי חַגַּי נביאה וּזְכַרְיָה בַר־עִדּוֹא נְבִיַּאיָּא עַל־יְהוּדָיֵא

2 דִּי בִיהוּד וּבִירוּשְׁלֶם בְּשֻׁם אֱלָהּ יִשְׂרָאֵל עֲלֵיהוֹן׃ בֵּאדַיִן קָמוּ זְרֻבָּבֶל בַּר־שְׁאַלְתִּיאֵל וְיֵשׁוּעַ בַּר־יוֹצָדָק וְשָׁרִיו לְמִבְנֵא בֵּית אֱלָהָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וְעִמְּהוֹן נְבִיַּאיָּא דִי־אֱלָהָא מְסָעֲדִין

3 לְהוֹן׃ בֵּהּ־זִמְנָא אֲתָה עֲלֵיהוֹן תַּתְּנַי[g] פַּחַת עֲבַר־נַהֲרָה וּשְׁתַר בּוֹזְנַי[g] וּכְנָוָתְהוֹן וְכֵן אָמְרִין לְהֹם מַן־שָׂם לְכֹם טְעֵם

4 בַּיְתָא דְנָה לִבְּנֵא[h] וְאֻשַּׁרְנָא[i] דְנָה לְשַׁכְלָלָה׃ אֱדַיִן כְּנֵמָא אֲמַרְנָא[k] לְּהֹם מַן־אִנּוּן שְׁמָהָת גֻּבְרַיָּא דִּי־דְנָה בִנְיָנָא בָּנַיִן׃

5 וְעֵין אֱלָהֲהֹם הֲוָת[l] עַל־שָׂבֵי יְהוּדָיֵא וְלָא־בַטִּלוּ הִמּוֹ עַד־טַעְמָא לְדָרְיָוֶשׁ יְהָךְ וֶאֱדַיִן יְתִיבוּן נִשְׁתְּוָנָא עַל־דְּנָה׃

---

22. [a] B, cf. Norzi et 6,6; 𝔐 הֱוֹ || **23.** [b] EB Milʿel | [c] E; 𝔐 ־ַ Pathach || **24.** [d] EB, Bibl. Mant.; 3. f. sg. perf. intrans., cf. Gn 3,6 נֶסְבַּת; 4,1 יָלְדַת; Dt 32,7 תְּקֵפַת (in Merxii Chrestomathia Targumica). 𝔐 בטלת Chireq, fem. formae Pʿil. | [e] הֲוָת, ante ת Qameç esse debet, ut 5,5; ƀ 2,35; 7,19. Pariter מְטָת, מְחָת, מְלָאת, עֲדָת, עֲנָת, רְבָת. 𝔐 plerumque Pathach, falso. | [f] Darius, Hystaspis filius (521—486) || V, 1. נְבִיָּא Q. Consequenter נְבִיַּאיָּא scribendum est (Bibl. Mant.). 𝔐 נְבִיַּאיָּא | [g] nomina virorum || 3. [h] בּ v. 8. 13. Dagesch (deest in E) signum diacriticum videtur esse, docens consonantes לבנא hic significatione extraordinaria esse positas. Forma regularis esset לְמִבְנֵא; cf. 𝔊 225. Baer לבנא e לְהִתְבְּנָא contractum esse putat; at Inf. Hithp. est הִתְבְּנָאָה | [i] E v. 9. 13 שׁ Raphe || 4. [k] scribe אֲמַרוּ (scil. Thatthʿnai et collegae eius). || 5. [l] cf. ad 4,24.

6 פַּרְשֶׁגֶן אִגַּרְתָּא דִּי־שְׁלַח תַּתְּנַי פַּחַת עֲבַר־נַהֲרָה וּשְׁתַר
בּוֹזְנַי וּכְנָוָתֵהּ אֲפַרְסְכָיֵא[a] דִּי בַּעֲבַר נַהֲרָה עַל־דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא׃
7 פִּתְגָמָא שְׁלַחוּ עֲלוֹהִי וְכִדְנָה כְּתִיב בְּגַוֵּהּ לְדָרְיָוֶשׁ מַלְכָּא
שְׁלָמָא[b] כֹלָּא׃ 8 יְדִיעַ לֶהֱוֵא לְמַלְכָּא דִּי אֲזַלְנָא לִיהוּד מְדִינְתָּא[c]
לְבֵית אֱלָהָא רַבָּא וְהוּא מִתְבְּנֵא אֶבֶן גְּלָל וְאָע מִתְּשָׂם
בְּכֻתְלַיָּא[d] וַעֲבִידְתָּא[e] דָךְ[f] אָסְפַּרְנָא מִתְעַבְדָא וּמַצְלַח בְּיֶדְהֹם׃
9 אֱדַיִן שְׁאֵלְנָא לְשָׂבַיָּא אִלֵּךְ כְּנֵמָא אֲמַרְנָא לְּהֹם מַן־שָׂם
לְכֹם טְעֵם בַּיְתָא דְנָה לְמִבְנְיָה[g] וְאֻשַּׁרְנָא דְנָה לְשַׁכְלָלָה׃
10 וְאַף שְׁמָהָתְהֹם שְׁאֵלְנָא לְהֹם לְהוֹדָעוּתָךְ דִּי נִכְתֻּב[h] שֻׁם
11 גֻּבְרַיָּא דִּי בְרָאשֵׁיהֹם[i]׃ וּכְנֵמָא פִתְגָמָא הֲתִיבוּנָא לְמֵמַר
אֲנַחְנָא הִמּוֹ עַבְדוֹהִי דִי־אֱלָהּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וּבָנַיִן בַּיְתָא
דִּי־הֲוָא[k] בְנֵה מִקַּדְמַת דְּנָה שְׁנִין שַׂגִּיאָן[l] וּמֶלֶךְ לְיִשְׂרָאֵל
12 רַב בְּנָהִי וְשַׁכְלְלֵהּ׃ לָהֵן מִן־דִּי הַרְגִּזוּ אֲבָהֲתָנָא[m] לֶאֱלָהּ
שְׁמַיָּא יְהַב הִמּוֹ בְּיַד נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל כסדיא וּבַיְתָה
13 דְנָה סַתְרֵהּ וְעַמָּה הַגְלִי לְבָבֶל׃ בְּרַם בִּשְׁנַת חֲדָה לְכוֹרֶשׁ
מַלְכָּא דִּי בָבֶל כּוֹרֶשׁ מַלְכָּא שָׂם טְעֵם בֵּית־אֱלָהָא דְנָה
14 לִבְּנֵא׃ וְאַף מָאנַיָּא דִּי בֵית־אֱלָהָא דִּי דַהֲבָה וְכַסְפָּא דִּי
נְבוּכַדְנֶצַּר הַנְפֵּק מִן־הֵיכְלָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וְהֵיבֵל הִמּוֹ
לְהֵיכְלָא דִּי בָבֶל הַנְפֵּק הִמּוֹ כּוֹרֶשׁ מַלְכָּא מִן־הֵיכְלָא דִּי

---

6. [a] = אפרסתכיא 4,9?, nomen populi an officii? EB 5,6 et 6,6 פַּ Pathach. E אפרסכָאֵי Q, cf. ad 4,9. || **7.** [b] Milʿel || **8.** [c] EB, Bibl. Mant.; 𝔐 דִ Metheg | [d] E כֻ Chaṭeph Qameç | [e] sic E; 𝔐 בָ Metheg; B et Bibl. Mant. Milʿel | [f] E דָּא, cf. ad 4,13 || **9.** [g] 𝔐B (cf. 𝔊 281, nr. 6; 289); E לְמִבְנְיֵהּ. Opinioni Noeldekii „vielleicht alter Schreibfehler für לְמִבְנֵה“ obstat, quod inf. Qal in libris Esdrae et Danielis semper in א desinit: למבנא v. 2. 17; 6,8; למבעא, למגלא etc. || **10.** [h] EB נִכְתֻּב sine Vav. | [i] E רֵ Çere, cf. ɓ 7,6. רָ Hebraismus. || **11.** [k] EB הוּוא | [l] B סגיאן Samekh || **12.** [m] scribe אבהתַנא, Pathach; cf. 4,14 | פַּשְׂדָּאָה Q. EB כשׂ׳ Sin.

15 בָּבֶל וִיהִיבוּ לְשֵׁשְׁבַּצַּר שְׁמֵהּ דִּי פֶחָה שָׂמֵהּ׃ וַאֲמַר־לֵהּ
אלה מָאנַיָּא שֵׂא אֱזֶל־אַחֵת[a] הִמּוֹ בְּהֵיכְלָא דִּי בִירוּשְׁלֶם
16 וּבֵית אֱלָהָא יִתְבְּנֵא עַל־אַתְרֵהּ׃ אֱדַיִן שֵׁשְׁבַּצַּר דֵּךְ אֲתָא
יְהַב אֻשַּׁיָּא דִּי־בֵית אֱלָהָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וּמִן־אֱדַיִן וְעַד־
17 כְּעַן מִתְבְּנֵא וְלָא שְׁלִם׃ וּכְעַן הֵן עַל־מַלְכָּא טָב יִתְבַּקַּר
בְּבֵית גִּנְזַיָּא דִּי מַלְכָּא תַמָּה דִּי בְּבָבֶל הֵן אִיתַי דִּי מִן־
כּוֹרֶשׁ מַלְכָּא שִׂים טְעֵם לְמִבְנֵא בֵּית־אֱלָהָא דֵךְ בִּירוּשְׁלֶם
וּרְעוּת מַלְכָּא עַל־דְּנָה יִשְׁלַח עֲלֶינָא׃

6,1 בֵּאדַיִן דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא שָׂם טְעֵם וּבַקַּרוּ בְּבֵית סִפְרַיָּא דִּי
2 גִנְזַיָּא מְהַחֲתִין תַּמָּה בְּבָבֶל׃ וְהִשְׁתְּכַח בְּאַחְמְתָא[b] בְּבִירְתָא[c]
דִּי בְּמָדַי מְדִינְתָּא[d] מְגִלָּה חֲדָה וְכֵן־כְּתִיב בְּגַוַּהּ — דִּכְרוֹנָה׃
3 בִּשְׁנַת חֲדָה לְכוֹרֶשׁ מַלְכָּא כּוֹרֶשׁ מַלְכָּא שָׂם טְעֵם בֵּית
אֱלָהָא בִירוּשְׁלֶם בַּיְתָא יִתְבְּנֵא אֲתַר דִּי־דָבְחִין דִּבְחִין
וְאֻשּׁוֹהִי מְסוֹבְלִין רוּמֵהּ אַמִּין שִׁתִּין פְּתָיֵהּ אַמִּין שִׁתִּין׃
4 נִדְבָּכִין דִּי־אֶבֶן גְּלָל תְּלָתָא וְנִדְבָּךְ דִּי־אָע חֲדַת[e] וְנִפְקְתָא[f]
5 מִן־בֵּית מַלְכָּא תִּתְיְהִב[g]׃ וְאַף מָאנֵי בֵית־אֱלָהָא דִּי דַהֲבָה
וְכַסְפָּא דִּי נְבוּכַדְנֶצַּר הַנְפֵּק מִן־הֵיכְלָא דִי־בִירוּשְׁלֶם וְהֵיבֵל
לְבָבֶל יַהֲתִיבוּן וִיהָךְ לְהֵיכְלָא דִי־בִירוּשְׁלֶם לְאַתְרֵהּ וְתַחֵת
בְּבֵית אֱלָהָא׃

6 כְּעַן תַּתְּנַי פַּחַת עֲבַר־נַהֲרָה שְׁתַר בּוֹזְנַי וּכְנָוָתְהוֹן אֲפַרְסְכָיֵא[h]
7 דִּי בַּעֲבַר נַהֲרָה רַחִיקִין[i] הֲווֹ מִן־תַּמָּה׃ שְׁבֻקוּ לַעֲבִידַת

15. אֵל Q; אֵלֶּה K | [a] EB bene (radix נחת); 𝔐 אֲחֵת || VI, **2.** [b] n. pr. Ecbatana; מָדַי Media. | [c] ת Dagesch; בְ Mer·kha ante T·bîr 𝔐B | [d] 𝔐 דָ Metheg, cf. ad 5,8 | **4.** [e] LXX melius: δόμος ξύλινος εἷς i. e. חֲדָה | [f] E v. 5 et 8 נֶ S·gol | [g] EB הֵ Çere; pariter E 7,12. 21 יִתְעֲבֵד; in B ē radendo in ĭ mutatum est. Cf. 𝔇 2,44 תִשְׁתְּבִק || **6.** [h] Cf ad 5,6 | [i] B, Bibl. Mant., Bibl. Rabb. anni 1525; 𝔐E ךְ Sch·wa.

בֵּית־אֱלָהָא דֵךְ פַּחַת יְהוּדָיֵא וּלְשָׂבֵי יְהוּדָיֵא בֵּית־אֱלָהָא
דֵךְ יִבְנוֹן עַל־אַתְרֵהּ׃ 8 וּמִנִּי שִׂים טְעֵם לְמָא דִּי־תַעַבְדוּן[a]
עִם־שָׂבֵי יְהוּדָיֵא[b] אִלֵּךְ לְמִבְנֵא בֵּית־אֱלָהָא דֵךְ וּמִנִּכְסֵי
מַלְכָּא דִּי מִדַּת עֲבַר נַהֲרָה אָסְפַּרְנָא נִפְקְתָא תֶּהֱוֵא
מִתְיַהֲבָא לְגֻבְרַיָּא אִלֵּךְ דִּי־לָא לְבַטָּלָא׃ 9 וּמָה חַשְׁחָן וּבְנֵי
תוֹרִין וְדִכְרִין וְאִמְּרִין[c] לַעֲלָוָן לֶאֱלָהּ שְׁמַיָּא חִנְטִין מְלַח
חֲמַר וּמְשַׁח כְּמֵאמַר כָּהֲנַיָּא דִּי־בִירוּשְׁלֶם לֶהֱוֵא מִתְיְהֵב
לְהֹם יוֹם בְּיוֹם דִּי־לָא שָׁלוּ׃ 10 דִּי־לֶהֱוֺן מְהַקְרְבִין נִיחוֹחִין
לֶאֱלָהּ שְׁמַיָּא וּמְצַלַּיִן לְחַיֵּי מַלְכָּא וּבְנוֹהִי׃ 11 וּמִנִּי שִׂים טְעֵם
דִּי כָל־אֱנָשׁ דִּי יְהַשְׁנֵא פִּתְגָמָא דְנָה יִתְנְסַח אָע מִן־בַּיְתֵהּ
וּזְקִיף יִתְמְחֵא עֲלֹהִי וּבַיְתֵהּ נְוָלוּ יִתְעֲבֵד עַל־דְּנָה׃ 12 וֵאלָהָא
דִּי־שַׁכִּן שְׁמֵהּ תַּמָּה יְמַגַּר כָּל־מֶלֶךְ וְעַם דִּי יִשְׁלַח יְדֵהּ
לְהַשְׁנָיָה לְחַבָּלָה בֵּית־אֱלָהָא דֵךְ דִּי בִירוּשְׁלֶם אֲנָה דָרְיָוֶשׁ
שָׂמֶת טְעֵם אָסְפַּרְנָא יִתְעֲבִד[d]׃

13 אֱדַיִן תַּתְּנַי פַּחַת עֲבַר־נַהֲרָה שְׁתַר בּוֹזְנַי וּכְנָוָתְהוֹן לָקֳבֵל
דִּי־שְׁלַח דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא כְּנֵמָא אָסְפַּרְנָא עֲבַדוּ׃ 14 וְשָׂבֵי יְהוּדָיֵא
בָּנַיִן וּמַצְלְחִין בִּנְבוּאַת חַגַּי נביאה וּזְכַרְיָה בַּר־עִדּוֹא וּבְנוֹ
וְשַׁכְלִלוּ מִן־טַעַם אֱלָהּ יִשְׂרָאֵל וּמִטְּעֵם כּוֹרֶשׁ וְדָרְיָוֶשׁ
וְאַרְתַּחְשַׁשְׂתְּא מֶלֶךְ פָּרָס׃ 15 ושיציא בַּיְתָה דְנָה עַד יוֹם
תְּלָתָה לִירַח אֲדָר דִּי־הִיא שְׁנַת־שֵׁת לְמַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא׃
16 וַעֲבַדוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל כָּהֲנַיָּא ולויא וּשְׁאָר בְּנֵי־גָלוּתָא חֲנֻכַּת

---

8. [a] EB hic et 7,18 תַּעַבְ, ע Pathach | [b] E יהודָאֵי Q, cf. ad 4,12 || **9.** [c] E v. 9. 17; 7,17 מּ Raphe | **12.** [d] Cf. ad v. 4 || **14.** נְבִיָּא Q || **15.** וְשֵׁיצִי Q (EB sine Jod post ש). 𝔎 alii coniciunt: וְשַׁיְצִיו, pl. || **16.** וְלֵוָיֵא Q etiam in 𝔐𝔯; pariter v. 18; 7,13. 24. Cf. ad 4,9. 12.

17 בֵּית־אֱלָהָא דְנָה בְּחֶדְוָה׃ וְהַקְרִבוּ לַחֲנֻכַּת בֵּית־אֱלָהָא
דְנָה תּוֹרִין מְאָה דִּכְרִין מָאתַיִן אִמְּרִין אַרְבַּע מְאָה וּצְפִירֵי
עִזִּין לְחַטָּיָא עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל תְּרֵי עֲשַׂר לְמִנְיָן שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃
18 וַהֲקִימוּ כָהֲנַיָּא בִּפְלֻגָּתְהוֹן ולויא בְּמַחְלְקָתְהוֹן עַל־עֲבִידַת
אֱלָהָא דִּי בִירוּשְׁלֶם כִּכְתָב סְפַר מֹשֶׁה׃

7,11 וְזֶה פַּרְשֶׁגֶן הַנִּשְׁתְּוָן אֲשֶׁר נָתַן הַמֶּלֶךְ אַרְתַּחְשַׁסְתְּא לְעֶזְרָא
הַכֹּהֵן הַסֹּפֵר סֹפֵר דִּבְרֵי מִצְוֹת־יְהוָה וְחֻקָּיו עַל־יִשְׂרָאֵל׃
12 אַרְתַּחְשַׁסְתְּא מֶלֶךְ מַלְכַיָּא לְעֶזְרָא כָהֲנָא סָפַר דָּתָא דִּי
13 אֱלָהּ שְׁמַיָּא — גְּמִיר וּכְעֶנֶת׃ מִנִּי שִׂים טְעֵם דִּי כָל־מִתְנַדַּב
בְּמַלְכוּתִי מִן־עַמָּא יִשְׂרָאֵל וְכָהֲנוֹהִי ולויא לִמְהָךְ לִירוּשְׁלֶם
14 עִמָּךְ יְהָךְ׃ כָּל־קֳבֵל דִּי מִן־קֳדָם מַלְכָּא וְשִׁבְעַת יָעֲטֹהִי
שְׁלִיחַ לְבַקָּרָה עַל־יְהוּד וְלִירוּשְׁלֶם בְּדָת[a] אֱלָהָךְ דִּי בִידָךְ׃
15 וּלְהֵיבָלָה כְּסַף וּדְהַב דִּי־מַלְכָּא וְיָעֲטוֹהִי הִתְנַדַּבוּ לֶאֱלָהּ
16 יִשְׂרָאֵל דִּי בִירוּשְׁלֶם מִשְׁכְּנֵהּ׃ וְכֹל כְּסַף וּדְהַב דִּי תְהַשְׁכַּח
בְּכֹל מְדִינַת בָּבֶל עִם הִתְנַדָּבוּת עַמָּא וְכָהֲנַיָּא מִתְנַדְּבִין
17 לְבֵית אֱלָהֲהֹם דִּי בִירוּשְׁלֶם׃ כָּל־קֳבֵל דְּנָה אָסְפַּרְנָא תִקְנֵא
בְּכַסְפָּא דְנָה תּוֹרִין דִּכְרִין אִמְּרִין וּמִנְחָתְהוֹן וְנִסְכֵּיהוֹן
וּתְקָרֵב הִמּוֹ עַל־מַדְבְּחָה דִּי בֵּית אֱלָהֲכֹם דִּי בִירוּשְׁלֶם׃
18 וּמָה דִי עליך וְעַל־אחיך יִיטַב בִּשְׁאָר כַּסְפָּא וְדַהֲבָה
19 לְמֶעְבַּד כִּרְעוּת אֱלָהֲכֹם תַּעַבְדוּן׃ וּמָאנַיָּא דִּי מִתְיַהֲבִין לָךְ
20 לְפָלְחָן בֵּית אֱלָהָךְ הַשְׁלֵם קֳדָם אֱלָהּ יְרוּשְׁלֶם׃ וּשְׁאָר
חַשְׁחוּת בֵּית אֱלָהָךְ דִּי־יִפֶּל לָךְ לְמִנְתַּן[b] תִּנְתֵּן מִן־בֵּית

---

17. לְחַטָּאָה Q || **18.** וְלֵוָאֵי Q || VII, **13.** וְלֵוָאֵי Q || **14.** [a] E כְּדת Kaph; B בדת et in marg. ב׳ בדת! || **18.** עֲלָךְ Q | אֶחָךְ Q || **20.** [b] E למנתן Çere. Pariter B; at in marg. מן פת׳ דס׳ „unum e verbis pathachatis libri Esdrae“.



21 גִּנְזֵי מַלְכָּא׃ וּמִנִּי אֲנָה אַרְתַּחְשַׁסְתְּא מַלְכָּא שִׂים טְעֵם
לְכֹל גִּזַּבְרַיָּא דִּי בַּעֲבַר נַהֲרָה דִּי כָל־דִּי יִשְׁאֲלֶנְכוֹן עֶזְרָא
22 כָהֲנָה סָפַר דָּתָא דִּי־אֱלָהּ שְׁמַיָּא אָסְפַּרְנָא יִתְעֲבִד[a]׃ עַד־
כְּסַף כִּכְּרִין[b] מְאָה וְעַד־חִנְטִין כּוֹרִין מְאָה וְעַד־חֲמַר בַּתִּין
23 מְאָה וְעַד־בַּתִּין מְשַׁח מְאָה וּמְלַח דִּי־לָא כְתָב[c]׃ כָּל־דִּי
מִן־טַעַם אֱלָהּ שְׁמַיָּא יִתְעֲבֵד אַדְרַזְדָּא לְבֵית אֱלָהּ שְׁמַיָּא
24 דִּי לְמָה לֶהֱוֵא קְצַף עַל־מַלְכוּת מַלְכָּא וּבְנוֹהִי׃ וּלְכֹם
מְהוֹדְעִין דִּי כָל־כָּהֲנַיָּא ולויא זַמָּרַיָּא תָרָעַיָּא נְתִינַיָּא וּפָלְחֵי
בֵּית אֱלָהָא דְנָה מִנְדָּה בְלוֹ וַהֲלָךְ לָא שַׁלִּיט לְמִרְמֵא
25 עֲלֵיהֹם׃ וְאַנְתְּ[d] עֶזְרָא כְּחָכְמַת אֱלָהָךְ דִּי־בִידָךְ מֶנִּי[e] שָׁפְטִין
וְדַיָּנִין[f] דִּי לֶהֱוֺן דָּאְנִין לְכָל־עַמָּה דִּי בַּעֲבַר נַהֲרָה לְכָל־
26 יָדְעֵי דָּתֵי אֱלָהָךְ וְדִי לָא יָדַע תְּהוֹדְעוּן׃ וְכָל־דִּי־לָא לֶהֱוֵא
עָבֵד דָּתָא דִי־אֱלָהָךְ וְדָתָא דִּי מַלְכָּא אָסְפַּרְנָא דִּינָה
לֶהֱוֵא מִתְעֲבֵד מִנֵּהּ הֵן לְמוֹת הֵן לשרשו הֵן־לַעֲנָשׁ נִכְסִין
וְלֶאֱסוּרִין׃

27 בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ אֲשֶׁר נָתַן כָּזֹאת בְּלֵב הַמֶּלֶךְ
28 לְפָאֵר אֶת־בֵּית יְהוָה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלָםִ׃ וְעָלַי הִטָּה־חֶסֶד
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְיוֹעֲצָיו וּלְכָל־שָׂרֵי הַמֶּלֶךְ הַגִּבֹּרִים וַאֲנִי
הִתְחַזַּקְתִּי כְּיַד־יְהוָה אֱלֹהַי עָלַי וָאֶקְבְּצָה מִיִּשְׂרָאֵל רָאשִׁים
לַעֲלוֹת עִמִּי׃

---

21. [a] Cf. ad 6,4 || **22.** [b] EB, Bibl. Mant., Bibl. Rabb. anni 1525, Targum Onkelos in ed. Sabbion., alii testes. 𝔐 כִּ Chireq | [c] EB; 𝔐 כְּתַב Pathach || **24.** וּלְוָאֵי Q || **25.** [d] EB, Bibl. Mant., alii testes sine Q'rê. Massora magna in B disertis verbis ait: „In libris Danielis et Esdrae ubique אנתה et ואנתה scriptum est, uno loco ואנת עזרא excepto“. 𝔐 ואנתה K, וְאַנְתְּ Q | [e] Milʿel etiam in EB | [f] B ודיאנין K | דַּיָּנִין Q, cf. ad 3,3 || **26.** לִשְׁרֹשִׁי Q.

Liber Danielis 2—7.

2,1 וּבִשְׁנַת שְׁתַּיִם לְמַלְכוּת נְבֻכַדְנֶצַּר חָלַם נְבֻכַדְנֶצַּר חֲלֹמוֹת
2 וַתִּתְפָּעֶם רוּחוֹ וּשְׁנָתוֹ נִהְיְתָה עָלָיו׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לִקְרֹא
לַחַרְטֻמִּים וְלָאַשָּׁפִים וְלַמְכַשְּׁפִים וְלַכַּשְׂדִּים לְהַגִּיד לַמֶּלֶךְ
3 חֲלֹמֹתָיו וַיָּבֹאוּ וַיַּעַמְדוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ וַיֹּאמֶר לָהֶם הַמֶּלֶךְ
4 חֲלוֹם חָלָמְתִּי וַתִּפָּעֶם רוּחִי לָדַעַת אֶת־הַחֲלוֹם׃ וַיְדַבְּרוּ
הַכַּשְׂדִּים לַמֶּלֶךְ — אֲרָמִית
מַלְכָּא לְעָלְמִין חֱיִי אֱמַר חֶלְמָא לעבדיך וּפִשְׁרָא נְחַוֵּא[a]׃
5 עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר לכשדיא מִלְּתָה מִנִּי אַזְדָּא[b] הֵן לָא
תְהוֹדְעוּנַּנִי חֶלְמָא וּפִשְׁרֵהּ הַדָּמִין תִּתְעַבְדוּן וּבָתֵּיכוֹן נְוָלִי
6 יִתְּשָׂמוּן׃ וְהֵן חֶלְמָא וּפִשְׁרֵהּ תְּהַחֲוֺן מַתְּנָן וּנְבִזְבָּה[c] וִיקָר
7 שַׂגִּיא תְּקַבְּלוּן מִן־קֳדָמָי לָהֵן חֶלְמָא וּפִשְׁרֵהּ הַחֲוֺנִי׃ עֲנוֹ
תִנְיָנוּת וְאָמְרִין מַלְכָּא חֶלְמָא יֵאמַר לְעַבְדוֹהִי וּפִשְׁרָה[d]
8 נְהַחֲוֵה[e]׃ עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר מִן־יַצִּיב יָדַע אֲנָה דִּי עִדָּנָא
אַנְתּוּן זָבְנִין כָּל־קֳבֵל דִּי חֲזֵיתוּן[f] דִּי־אַזְדָּא מִנִּי מִלְּתָא׃
9 דִּי הֵן חֶלְמָא לָא תְהוֹדְעֻנַּנִי חֲדָה הִיא דָתְכוֹן וּמִלָּה
כִדְבָה וּשְׁחִיתָה הזמנתון לְמֵאמַר קֳדָמַי עַד דִּי עִדָּנָא
יִשְׁתַּנֵּא לָהֵן חֶלְמָא אֱמַרוּ לִי וְאִנְדַּע דִּי פִשְׁרֵהּ תְּהַחֲוֻנַּנִי׃
10 עֲנוֹ כשדיא קֳדָם מַלְכָּא וְאָמְרִין לָא אִיתַי[g] אֱנָשׁ עַל־
יַבֶּשְׁתָּא דִּי מִלַּת מַלְכָּא יוּכַל לְהַחֲוָיָה[h] כָּל־קֳבֵל דִּי כָּל־

---

4. לְעַבְדָךְ Q | [a] Çere JB; א J, Mass.; ־ֵי D; ־ֶה 𝔐. ‖ 5. לְכַשְׂדָּאֵי Q | [b] JEB; 𝔐 אַזְדָּא. ‖ 6. [c] JD ונבזבה; cf. 5,17 ‖ 7. [d] Pesch., Hi., J ־ֵה; Mass. (etiam in J) ־ָה, cf. 5,12 | [e] JB; 𝔐 ־ֵה ‖ 8. [f] JD חזיתין ō, cf. Land. 273; 𝔊 56. 285. ‖ 9. הִזְדְּמִנְתּוּן Q; EB הִזְדְּ Q. K הַזְמִ vel הִזַּמִ' ‖ 10. כַּשְׂדָּאֵי Q | [g] JDEB ubique plene; 𝔐 אִתַי | [h] J v. 10. 16. 27; 5,15 להחויאה Q; cf. ad 6,9.

מֶלֶךְ רַב וְשַׁלִּיט מִלָּה כִדְנָה לָא שְׁאֵל לְכָל־חַרְטֹּם וְאָשַׁף
11 וְכַשְׂדָּי׃ וּמִלְּתָא דִי־מַלְכָּה שָׁאֵל יַקִּירָה וְאָחֳרָן לָא אִיתַי
דִּי יְחַוִּנַּהּ קֳדָם מַלְכָּא לָהֵן אֱלָהִין דִּי מְדָרְהוֹן[a] עִם־בִּשְׂרָא
12 לָא אִיתוֹהִי׃ כָּל־קֳבֵל דְּנָה מַלְכָּא בְּנַס וּקְצַף שַׂגִּיא וַאֲמַר
13 לְהוֹבָדָה[b] לְכֹל חַכִּימֵי בָבֶל׃ וְדָתָא נֶפְקַת וְחַכִּימַיָּא
14 מִתְקַטְּלִין[c] וּבְעוֹ דָּנִיֵּאל וְחַבְרוֹהִי לְהִתְקְטָלָה׃ בֵּאדַיִן דָּנִיֵּאל
הֲתִיב עֵטָא וּטְעֵם לְאַרְיוֹךְ[d] רַב־טַבָּחַיָּא דִּי מַלְכָּא דִּי נְפַק
15 לְקַטָּלָה לְחַכִּימֵי בָּבֶל׃ עָנֵה וְאָמַר לְאַרְיוֹךְ שַׁלִּיטָא דִי
מַלְכָּא עַל־מָה דָתָא מְהַחְצְפָה מִן־קֳדָם מַלְכָּא אֱדַיִן
16 מִלְּתָא הוֹדַע אַרְיוֹךְ לְדָנִיֵּאל׃ וְדָנִיֵּאל עַל וּבְעָה[e] מִן־מַלְכָּא
17 דִּי זְמָן יִנְתֵּן־לֵהּ וּפִשְׁרָא לְהַחֲוָיָה לְמַלְכָּא׃ אֱדַיִן דָּנִיֵּאל
לְבַיְתֵהּ אֲזַל וְלַחֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה חַבְרוֹהִי מִלְּתָא
18 הוֹדַע׃ וְרַחֲמִין לְמִבְעֵא מִן־קֳדָם אֱלָהּ שְׁמַיָּא עַל־רָזָה דְּנָה
דִּי לָא יְהֹבְדוּן דָּנִיֵּאל וְחַבְרוֹהִי עִם־שְׁאָר חַכִּימֵי בָבֶל׃
19 אֱדַיִן לְדָנִיֵּאל בְּחֶזְוָא דִי־לֵילְיָא רָזָא גְּלִי[f] אֱדַיִן דָּנִיֵּאל
20 בָּרִךְ[g] לֶאֱלָהּ שְׁמַיָּא׃ עָנֵה דָנִיֵּאל וְאָמַר לֶהֱוֵא שְׁמֵהּ דִּי־
אֱלָהָא מְבָרַךְ מִן־עָלְמָא וְעַד־עָלְמָא דִּי חָכְמְתָא וּגְבוּרְתָּא[h]
21 דִּי־לֵהּ־הִיא׃ וְהוּא מְהַשְׁנֵא עִדָּנַיָּא וְזִמְנַיָּא מְהַעְדֵּה מַלְכִין
וּמְהָקֵים מַלְכִין יָהֵב חָכְמְתָא לְחַכִּימִין וּמַנְדְּעָא לְיָדְעֵי
22 בִינָה׃ הוּא גָּלֵא עַמִּיקָתָא[i] וּמְסַתְּרָתָא יָדַע מָה בַחֲשׁוֹכָא
23 וּנְהִירָא עִמֵּהּ שְׁרֵא[k]׃ לָךְ אֱלָהּ אֲבָהָתִי[l] מְהוֹדֵא וּמְשַׁבַּח
אֲנָה דִּי חָכְמְתָא וּגְבוּרְתָא יְהַבְתְּ[m] לִי וּכְעַן הוֹדַעְתַּנִי דִּי־

11. [a] JD מדורהון ô. || **12.** [b] JE; 𝔐 א || **13.** [c] JB cf. v. 14; D𝔐 ט sine Dagesch | [d] n. pr. viri, cf. Gen. 14,1 || **16.** [e] JEB; 𝔐 א. || **19.** [f] E גְּלִי, cf. v. 30. | [g] JDE בְּרִךְ. || **20.** [h] JDB v. 20. 23 ר Sch·wa mobile, ת Raphe. 𝔐 בְּ Metheg || **22.** [i] DEB, Syr., Targ. 'עמ | ונהורא Q | [k] De Goeje conicit שָׁרֵא || **23.** [l] JDB; 𝔐E אֲבָהָתִי | [m] J יהבתְּ.

בְעַיְנָא מִנָּךְ דִּי־מִלַּת מַלְכָּא הוֹדַעְתֶּנָא[a]׃ 24 כָּל־קֳבֵל דְּנָה
דָּנִיֵּאל עַל עַל־אַרְיוֹךְ דִּי מַנִּי מַלְכָּא לְהוֹבָדָה[b] לְחַכִּימֵי
בָבֶל אֲזַל וְכֵן אֲמַר לֵהּ לְחַכִּימֵי בָבֶל אַל־תְּהוֹבֵד[c] הַעֵלְנִי
25 קֳדָם מַלְכָּא וּפִשְׁרָא לְמַלְכָּא אֲחַוֵּא[d]׃ אֱדַיִן אַרְיוֹךְ בְּהִתְבְּהָלָה
הַנְעֵל לְדָנִיֵּאל קֳדָם מַלְכָּא וְכֵן אֲמַר לֵהּ דִּי הַשְׁכַּחַת גְּבַר
26 דִּי מִן־בְּנֵי גָלוּתָא דִּי יְהוּד דִּי פִשְׁרָא לְמַלְכָּא יְהוֹדַע׃ עָנֵה
מַלְכָּא וְאָמַר לְדָנִיֵּאל דִּי שְׁמֵהּ בֵּלְטְשַׁאצַּר הַאִיתָיךְ כָּהֵל
27 לְהוֹדָעֻתַנִי חֶלְמָא דִּי חֲזֵית וּפִשְׁרֵהּ׃ עָנֵה דָנִיֵּאל קֳדָם
מַלְכָּא וְאָמַר רָזָא דִּי־מַלְכָּא שָׁאֵל לָא חַכִּימִין אָשְׁפִין
28 חַרְטֻמִּין גָּזְרִין יָכְלִין לְהַחֲוָיָה לְמַלְכָּא׃ בְּרַם אִיתַי אֱלָהּ
בִּשְׁמַיָּא גָּלֵא[e] רָזִין וְהוֹדַע לְמַלְכָּא נְבוּכַדְנֶצַּר מָה דִּי לֶהֱוֵא
בְּאַחֲרִית יוֹמַיָּא חֶלְמָךְ וְחֶזְוֵי רֵאשָׁךְ עַל־מִשְׁכְּבָךְ דְּנָה
29 הוּא׃ אנתה מַלְכָּא רעיונך עַל־מִשְׁכְּבָךְ סְלִקוּ מָה דִּי
30 לֶהֱוֵא אַחֲרֵי דְנָה וְגָלֵא רָזַיָּא הוֹדְעָךְ מָה־דִי לֶהֱוֵא׃ וַאֲנָה
לָא בְחָכְמָה דִּי־אִיתַי בִּי מִן־כָּל־חַיַּיָּא רָזָא דְנָה גֱּלִי[f] לִי
לָהֵן עַל־דִּבְרַת דִּי פִשְׁרָא לְמַלְכָּא יְהוֹדְעוּן וְרַעְיוֹנֵי לִבְבָךְ
31 תִּנְדַּע׃ אנתה מַלְכָּא חָזֵה הֲוַיְתָ וַאֲלוּ צְלֵם חַד שַׂגִּיא
צַלְמָא דִּכֵּן רַב וְזִיוֵהּ יַתִּיר קָאֵם לְקָבְלָךְ וְרֵוֵהּ דְּחִיל׃
32 הוּא צַלְמָא רֵאשֵׁהּ דִּי־דְהַב טָב חֲדוֹהִי וּדְרָעוֹהִי דִּי כְסַף
33 מְעוֹהִי וְיַרְכָתֵהּ דִּי נְחָשׁ׃ שָׁקוֹהִי דִּי פַרְזֶל רַגְלוֹהִי מנהון
34 דִּי פַרְזֶל ומנהון דִּי חֲסַף׃ חָזֵה הֲוַיְתָ עַד דִּי הִתְגְּזֶרֶת
אֶבֶן דִּי־לָא בִידַיִן וּמְחָת[g] לְצַלְמָא עַל־רַגְלוֹהִי דִּי פַרְזְלָא

---

[a] 𝔐EB נָּא | [b] JEB; 𝔐 א ‖ **24.** [c] JD תהובד Pathach | [d] Çere JDEB; א JDE; ה 𝔐. ‖ **26.** הַאִיתָךְ Q. ‖ **28.** [e] 𝔐, J; EB גלה. ‖ **29.** אַנְתְּ Q; אַנְתָּה K | רַעְיוֹנָךְ Q; E ubique ךָ ‖ **30.** [f] E גְּלִי. ‖ **31.** אַנְתְּ Q. ‖ **33.** מִנְּהֵין, וּמִנְּהֵין Q; cf. Land. 276 ‖ **34.** [g] J; 𝔐EB ומחת.

וְחַסְפָּא וְהַדֶּקֶת[a] הִמּוֹן׃ בֵּאדַיִן דָּקוּ[b] כַחֲדָה[c] פַּרְזְלָא חַסְפָּא 35
נְחָשָׁא כַּסְפָּא וְדַהֲבָא וַהֲווֹ כְּעוּר מִן־אִדְּרֵי־קַיִט וּנְשָׂא
הִמּוֹן רוּחָא וְכָל־אֲתַר לָא־הִשְׁתְּכַח לְהוֹן וְאַבְנָא דִּי־מְחָת
לְצַלְמָא הֲוָת לְטוּר רַב וּמְלָאת כָּל־אַרְעָא׃ דְּנָה חֶלְמָא 36
וּפִשְׁרֵהּ נֵאמַר קֳדָם־מַלְכָּא׃ אנתה מַלְכָּא[e] מֶלֶךְ מַלְכַיָּא 37
דִּי אֱלָהּ שְׁמַיָּא מַלְכוּתָא חִסְנָא וְתָקְפָּא וִיקָרָא יְהַב־לָךְ׃
וּבְכָל־דִּי דארין בְּנֵי־אֲנָשָׁא חֵיוַת בָּרָא וְעוֹף־שְׁמַיָּא יְהַב 38
בִּידָךְ וְהַשְׁלְטָךְ בְּכָלְּהוֹן אנתה הוּא רֵאשָׁה דִּי דַהֲבָא׃
וּבָתְרָךְ[f] תְּקוּם מַלְכוּ אָחֳרִי ארעא מִנָּךְ וּמַלְכוּ תליתיא 39
אָחֳרִי דִּי נְחָשָׁא דִּי תִשְׁלַט בְּכָל־אַרְעָא׃ וּמַלְכוּ רביעיא 40
תֶּהֱוֵא תַקִּיפָה כְּפַרְזְלָא כָּל־קֳבֵל דִּי פַרְזְלָא מְהַדֵּק וְחָשֵׁל
כֹּלָּא וּכְפַרְזְלָא דִּי־מְרָעַע כָּל־אִלֵּין[g] תַּדִּק[h] וְתֵרֹעַ׃ וְדִי חֲזַיְתָה 41
רַגְלַיָּא וְאֶצְבְּעָתָא מנהון חֲסַף דִּי־פֶחָר ומנהון פַּרְזֶל
מַלְכוּ פְלִיגָה תֶּהֱוֵה וּמִן־נִצְבְּתָא דִּי־פַרְזְלָא לֶהֱוֵא־בַהּ
כָּל־קֳבֵל דִּי חֲזַיְתָה פַּרְזְלָא מְעָרַב בַּחֲסַף טִינָא׃ וְאֶצְבְּעָת 42
רַגְלַיָּא מנהון פַּרְזֶל ומנהון חֲסַף מִן־קְצָת מַלְכוּתָא תֶּהֱוֵה
תַקִּיפָה וּמִנַּהּ תֶּהֱוֵא תְבִירָה׃ °דִּי חֲזַיְתָ פַּרְזְלָא מְעָרַב 43
בַּחֲסַף טִינָא מִתְעָרְבִין לֶהֱוֺן בִּזְרַע אֲנָשָׁא וְלָא־לֶהֱוֺן דָּבְקִין
דְּנָה עִם־דְּנָה הֵא־כְדִי פַרְזְלָא לָא מִתְעָרַב עִם־חַסְפָּא׃
וּבְיוֹמֵיהוֹן דִּי מַלְכַיָּא אִנּוּן יְקִים אֱלָהּ שְׁמַיָּא מַלְכוּ דִּי 44
לְעָלְמִין לָא תִתְחַבַּל וּמַלְכוּתָה לְעַם אָחֳרָן לָא תִשְׁתְּבִק[i]

---

[a] J דֵּ Çere, cf. v. 45. ‖ **35.** [b] E דָּקוּ Dagesch, cf. 𝔊 273. | [c] JB כחדא. | [d] 𝔐 מְחַת, הֲוַת, ומלאת; EB ומלת sine א. ‖ **37.** אַנְתְּ Q. | [e] J om. מלכא. ‖ **38.** דָּיְרִין Q | אַנְתְּ Q. ‖ **39.** [f] 𝔐, J; וּבַ EB. | אֲרַע Q; אַרְעָא K | תְּלִיתָאָה Q ‖ **40.** רְבִיעָאָה Q | [g] EB; Ginsburg, Massorah I, Nr. 714; 𝔐 אלין, J אילין | [h] J תַּדֵּק, sed v. 44 תדק. ‖ **41. 42.** וּמִנְּהֵין, מִנְּהֵין Q. ‖ **43.** וְדִי Q. ‖ **44.** [i] JD תשתבק Çere.

תַּדִּק וְתָסֵף[a] כָּל־אִלֵּין מַלְכְוָתָא וְהִיא תְּקוּם לְעָלְמַיָּא׃
45 כָּל־קֳבֵל דִּי־חֲזַיְתָ דִּי מִטּוּרָא אִתְגְּזֶרֶת אֶבֶן דִּי־לָא בִידַיִן
וְהַדֶּקֶת[b] פַּרְזְלָא נְחָשָׁא חַסְפָּא כַּסְפָּא וְדַהֲבָא אֱלָהּ רַב
הוֹדַע לְמַלְכָּא מָה דִּי לֶהֱוֵא אַחֲרֵי דְנָה וְיַצִּיב חֶלְמָא
46 וּמְהֵימַן[c] פִּשְׁרֵהּ׃ בֵּאדַיִן מַלְכָּא נְבוּכַדְנֶצַּר נְפַל עַל־אַנְפּוֹהִי
47 וּלְדָנִיֵּאל סְגִד וּמִנְחָה וְנִיחֹחִין אֲמַר לְנַסָּכָה לֵהּ׃ עָנֵה
מַלְכָּא לְדָנִיֵּאל וְאָמַר מִן־קְשֹׁט דִּי אֱלָהֲכוֹן הוּא אֱלָהּ
אֱלָהִין וּמָרֵה[d] מַלְכִין וְגָלֵה רָזִין דִּי יְכֵלְתָּ לְמִגְלֵא רָזָא דְנָה׃
48 אֱדַיִן מַלְכָּא לְדָנִיֵּאל רַבִּי וּמַתְּנָן רַבְרְבָן שַׂגִּיאָן יְהַב־לֵהּ
וְהַשְׁלְטֵהּ עַל כָּל־מְדִינַת בָּבֶל וְרַב־סִגְנִין עַל כָּל־חַכִּימֵי
49 בָבֶל׃ וְדָנִיֵּאל בְּעָא מִן־מַלְכָּא וּמַנִּי עַל־עֲבִידְתָּא[e] דִּי מְדִינַת
בָּבֶל לְשַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ וְדָנִיֵּאל בִּתְרַע מַלְכָּא׃
3,1 נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא עֲבַד צְלֵם דִּי־דְהַב רוּמֵהּ אַמִּין שִׁתִּין
פְּתָיֵהּ אַמִּין שֵׁת[f] אֲקִימֵהּ בְּבִקְעַת דּוּרָא[g] בִּמְדִינַת בָּבֶל׃
2 וּנְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא שְׁלַח לְמִכְנַשׁ לַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא סִגְנַיָּא
וּפַחֲוָתָא אֲדַרְגָּזְרַיָּא גְדָבְרַיָּא דְּתָבְרַיָּא תִּפְתָּיֵא וְכֹל שִׁלְטֹנֵי
מְדִינָתָא לְמֵתֵא לַחֲנֻכַּת צַלְמָא דִּי הֲקֵים נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא׃
3 בֵּאדַיִן מִתְכַּנְּשִׁין אֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא סִגְנַיָּא וּפַחֲוָתָא אֲדַרְגָּזְרַיָּא
גְּדָבְרַיָּא דְּתָבְרַיָּא תִּפְתָּיֵא וְכֹל שִׁלְטֹנֵי מְדִינָתָא לַחֲנֻכַּת
צַלְמָא דִּי הֲקֵים נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא וְקָאֲמִין לָקֳבֵל צַלְמָא
4 דִּי הֲקֵים נְבֻכַדְנֶצַּר׃ וְכָרוֹזָא קָרֵא בְחָיִל לְכוֹן אָמְרִין
5 עַמְמַיָּא אֻמַּיָּא וְלִשָּׁנַיָּא׃ בְּעִדָּנָא דִּי תִשְׁמְעוּן קָל קַרְנָא

[a] JDE ותסיף, Jod | [b] JDE ֵ Çere, cf. v. 34 | [c] JDEB ָמ Qameç, cf. 6,5; 𝔊 258 || **47.** [d] JE ימרא, E in marg. כל אלף. || **49.** [e] EB; 𝔐 ב Metheg. D Sch·wa mobile || **III. 1.** [f] DE שֵׁת | [g] prope Babylonem || **2. 3.** תִּפְתָּאֵי Q | וְקָיְמִין Q; וְקָאֲמִין K.

מַשְׁרוֹקִיתָא קיתרס שַׂבְּכָא פְסַנְתֵּרִין סוּמְפֹּנְיָה[a] וְכֹל זְנֵי
זְמָרָא תִּפְּלוּן וְתִסְגְּדוּן לְצֶלֶם דַּהֲבָא דִּי הֲקֵים נְבוּכַדְנֶצַּר
מַלְכָּא׃ וּמַן[b]־דִּי־לָא יִפֵּל וְיִסְגֻּד בַּהּ־שַׁעֲתָא יִתְרְמֵא לְגוֹא־ 6
אַתּוּן נוּרָא יָקִדְתָּא׃ כָּל־קֳבֵל דְּנָה בֵּהּ זִמְנָא כְּדִי־שָׁמְעִין 7
כָּל־עַמְמַיָּא קָל קַרְנָא מַשְׁרוֹקִיתָא קיתרס שַׂבְּכָא פְּסַנְטֵרִין
וְכֹל זְנֵי זְמָרָא נָפְלִין כָּל־עַמְמַיָּא אֻמַּיָּא וְלִשָּׁנַיָּא סָגְדִין
לְצֶלֶם דַּהֲבָא דִּי הֲקֵים נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא׃ כָּל־קֳבֵל דְּנָה 8
בֵּהּ זִמְנָא קְרִבוּ גֻּבְרִין כַּשְׂדָּאִין וַאֲכַלוּ קַרְצֵיהוֹן דִּי יהודיא׃
עֲנוֹ וְאָמְרִין לִנְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא מַלְכָּא לְעָלְמִין חֱיִי׃ אנתה 9 10
מַלְכָּא שָׂמְתָּ[c] טְעֵם דִּי כָל־אֱנָשׁ דִּי יִשְׁמַע קָל קַרְנָא
מַשְׁרֹקִיתָא קיתרס שַׂבְּכָא פְסַנְתֵּרִין וסיפניה וְכֹל זְנֵי זְמָרָא
יִפֵּל וְיִסְגֻּד לְצֶלֶם דַּהֲבָא׃ וּמַן־דִּי־לָא יִפֵּל וְיִסְגֻּד יִתְרְמֵא 11
לְגוֹא־אַתּוּן נוּרָא יָקִדְתָּא׃ אִיתַי גֻּבְרִין יְהוּדָאִין[d] דִּי־מַנִּיתָ 12
יָתְהוֹן עַל־עֲבִידַת מְדִינַת בָּבֶל שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ
גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ לָא־שָׂמוּ עליך מַלְכָּא טְעֵם לאלהיך לָא
פָלְחִין וּלְצֶלֶם דַּהֲבָא דִּי הֲקֵימְתָּ[e] לָא סָגְדִין׃ בֵּאדַיִן 13
נְבוּכַדְנֶצַּר בִּרְגַז וַחֲמָא[f] אֲמַר לְהַיְתָיָה[g] לְשַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד
נְגוֹ בֵּאדַיִן גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ הֵיתָיוּ קֳדָם מַלְכָּא׃ עָנֵה נְבוּכַדְנֶצַּר 14
וְאָמַר לְהוֹן הַצְדָּא[h] שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ לֵאלָהַי[i] לָא
אִיתֵיכוֹן פָּלְחִין וּלְצֶלֶם דַּהֲבָא דִּי הֲקֵימֶת[k] לָא סָגְדִין׃ כְּעַן 15

---

5. קַתְרֹס Q | [a] DEB א in fine. ‖ **6.** [b] JDEB ubique; 𝔐 מָן Qameç ‖ **7.** קַתְרֹס Q ‖ **8.** EB יְהוּדָאֵי Q; 𝔐 יְהוּדָיֵא sine Q ‖ **10.** אַנְתְּ Q | [c] E שָׂמְתְּ, D שַׂמְתָּ, cf. Land. 273 | קַתְרֹס Q | וְסוּמְפֹּנְיָה Q. ‖ **12.** [d] EB; 𝔐 Davide Kamchi duce יְהוּדָאִין | עֲלָךְ Q | לֵאלָהָךְ Q. | [e] EB sine Jod ‖ **13.** [f] alii וחמה | [g] ה verbi היתי in E contra 𝔐 Çere vocalem habet: v. 13; 5,2. 3. 23; 6,17. 25. ‖ **14.** [h] 𝔎 § 67,2 הַצְּדָא (ה interrog.); 𝔅, Theod., Pesch. הַאַזְדָּא | [i] E לֵאלָהִי sg. | [k] E הקימת Chireq, Milʿel. cf. 4,31. D: הֲקֵימִית; 2,25 הַשְׁכַּחִית; 3,15 עַבְדִית.

הֵן אִיתֵיכוֹן עֲתִידִין דִּי בְעִדָּנָא דִּי תִשְׁמְעוּן קָל קַרְנָא
מַשְׁרוֹקִיתָא קיתרס שַׂבְּכָא פְּסַנְתֵּרִין וְסוּמְפֹּנְיָה וְכֹל זְנֵי
זְמָרָא תִּפְּלוּן וְתִסְגְּדוּן לְצַלְמָא דִּי־עַבְדֵת וְהֵן לָא תִסְגְּדוּן
בַּהּ־שַׁעֲתָא תִתְרְמוֹן[a] לְגוֹא־אַתּוּן נוּרָא יָקִדְתָּא וּמַן־הוּא
16 אֱלָהּ דִּי יְשֵׁיזְבִנְכוֹן מִן־יְדָי[b]׃ עֲנוֹ שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ
וְאָמְרִין לְמַלְכָּא נְבוּכַדְנֶצַּר לָא־חַשְׁחִין אֲנַחְנָא עַל־דְּנָה
17 פִּתְגָם לַהֲתָבוּתָךְ׃ הֵן אִיתַי אֱלָהַנָא[c] דִּי־אֲנַחְנָא פָלְחִין יָכִל
לְשֵׁיזָבוּתַנָא מִן־אַתּוּן נוּרָא יָקִדְתָּא וּמִן־יְדָךְ מַלְכָּא יְשֵׁיזִב׃
18 וְהֵן לָא יְדִיעַ לֶהֱוֵא־לָךְ מַלְכָּא דִּי לאלהיך לָא־איתינא
19 פָלְחִין וּלְצֶלֶם דַּהֲבָא דִּי הֲקֵימְתָּ לָא נִסְגֻּד׃ בֵּאדַיִן
נְבוּכַדְנֶצַּר הִתְמְלִי חֱמָא וּצְלֵם אַנְפּוֹהִי אשתנו עַל־שַׁדְרַךְ
מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ עָנֵה וְאָמַר לְמֵזֵא לְאַתּוּנָא חַד שִׁבְעָה[d] עַל
20 דִּי חֲזֵה לְמֵזְיֵהּ׃ וּלְגֻבְרִין גִּבָּרֵי־חַיִל דִּי בְחַיְלֵהּ אֲמַר לְכַפָּתָה
לְשַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ לְמִרְמֵא לְאַתּוּן נוּרָא יָקִדְתָּא׃
21 בֵּאדַיִן גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ כְּפִתוּ בְּסַרְבָּלֵיהוֹן פטשיהון וְכַרְבְּלָתְהוֹן
22 וּלְבוּשֵׁיהוֹן[e] וּרְמִיו[f] לְגוֹא־אַתּוּן נוּרָא יָקִדְתָּא׃ כָּל־קֳבֵל
דְּנָה מִן־דִּי מִלַּת מַלְכָּא מַחְצְפָה וְאַתּוּנָא אֵזֵה יַתִּירָה[g]
גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ דִּי הַסִּקוּ לְשַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ קַטִּל הִמּוֹן
23 שְׁבִיבָא דִּי נוּרָא׃ וְגֻבְרַיָּא אִלֵּךְ תְּלָתְּהוֹן שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ
24 וַעֲבֵד נְגוֹ נְפַלוּ לְגוֹא־אַתּוּן־נוּרָא יָקִדְתָּא מְכַפְּתִין׃ אֱדַיִן
נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא תְּוַהּ וְקָם בְּהִתְבְּהָלָה עָנֵה וְאָמַר לְהַדָּבְרוֹהִי

---

15. קַתְרֹס Q. | [a] EB תתרמון û. Ita E 4,13. 33; 5,2; 7,28 | [b] B ידי pl. || **17.** [c] D bene הַ, Pathach; v. 18 D איתנא || **18.** לֵאלָהָךְ Q | אִיתָנָא Q || **19.** אֶשְׁתַּנִּי Q, sg. [d] E v. 19 et 4,20 שַׁ Pathach, cf. Land. 271 || **21.** פַּטְּשֵׁיהוֹן Q; EB ט sine Dagesch [e] EB ולבש׳ sine Vav medio; Mass. nihil probat | [f] E ורמיו; v. 28 שניו; 5,3. 23 היתיו; 5,3. 4 אשתיו; 5,20 העדיו || **22.** [g] 𝔐 excepto uno loco 6,4 ה; EB ubique יתירא (ה in E non nisi 5,14); E ad 6,4 in margine כל יתירא דספרא אלף.

הֲלָא גֻבְרִין תְּלָתָה רְמֵינָא לְגוֹא־נוּרָא מְכַפְּתִין֒ עָנַיִן וְאָמְרִין
25 לְמַלְכָּא֮ יַצִּיבָא מַלְכָּא׃ עָנֵה וְאָמַר הָא־אֲנָה חָזֵה גֻּבְרִין
אַרְבְּעָה שְׁרַיִן[a] מַהְלְכִין[b] בְּגוֹא נוּרָא וַחֲבָל לָא־אִיתַי בְּהוֹן
26 וְרֵוֵהּ דִּי רביעיא דָּמֵה לְבַר־אֱלָהִין׃ בֵּאדַיִן קְרֵב נְבוּכַדְנֶצַּר
לִתְרַע אַתּוּן־נוּרָא יָקִדְתָּא עָנֵה וְאָמַר שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד־
נְגוֹ עַבְדוֹהִי דִּי־אֱלָהָא עליא פֻּקוּ וֶאֱתוֹ בֵּאדַיִן נָפְקִין
27 שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ מִן־גּוֹא נוּרָא׃ וּמִתְכַּנְּשִׁין[c]
אֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא סִגְנַיָּא וּפַחֲוָתָא וְהַדָּבְרֵי מַלְכָּא חָזַיִן לְגֻבְרַיָּא
אִלֵּךְ דִּי לָא־שְׁלֵט נוּרָא בגשמיהון וּשְׂעַר רֵאשְׁהוֹן לָא
הִתְחָרַךְ וְסָרְבָּלֵיהוֹן לָא שְׁנוֹ וְרֵיחַ נוּר לָא עֲדָת בְּהוֹן׃
28 עָנֵה נְבוּכַדְנֶצַּר וְאָמַר בְּרִיךְ אֱלָהֲהוֹן דִּי שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ
וַעֲבֵד נְגוֹ דִּי־שְׁלַח מַלְאֲכֵהּ וְשֵׁיזִב לְעַבְדוֹהִי דִּי הִתְרְחִצוּ
עֲלוֹהִי וּמִלַּת מַלְכָּא שַׁנִּיו וִיהַבוּ גשמיהון דִּי לָא יִפְלְחוּן
29 וְלָא־יִסְגְּדוּן לְכָל־אֱלָהּ לָהֵן לֵאלָהֲהוֹן׃ וּמִנִּי שִׂים טְעֵם דִּי
כָל־עַם אֻמָּה וְלִשָּׁן דִּי יֵאמַר שלה עַל־אֱלָהֲהוֹן דִּי שַׁדְרַךְ
מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹא הַדָּמִין יִתְעֲבֵד וּבַיְתֵהּ נְוָלִי יִשְׁתַּוֵּה[d]
כָּל־קֳבֵל דִּי לָא אִיתַי אֱלָהּ אָחֳרָן דִּי־יִכֻּל לְהַצָּלָה כִּדְנָה׃
30 בֵּאדַיִן מַלְכָּא הַצְלַח לְשַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ בִּמְדִינַת
בָּבֶל׃

31 נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא לְכָל־עַמְמַיָּא אֻמַיָּא וְלִשָּׁנַיָּא דִּי־דארין
32 בְּכָל־אַרְעָא שְׁלָמְכוֹן יִשְׂגֵּא׃ אָתַיָּא וְתִמְהַיָּא[e] דִּי עֲבַד עִמִּי

---

25. [a] DE שָׁרַיִן part. act. | [b] 𝔐EB Ha. ut 4,34; D מְהַלְּכִין videtur praeferendum esse, cf. 4,26 מְהַלֵּךְ | רְבִיעָאָה Q || **26.** עִלָּאָה Q || **27.** [c] DE נ sine Dagesch | בְּגֶשְׁמְהוֹן Q, sg.; K pl. || **28.** גֶּשְׁמְהוֹן Q, sg. || **29.** שָׁלוּ Q. K aut שֵׁלָה (Hitzig, 𝔅, = שְׁאֵלָה) aut שָׁלָה legendum est. | [d] EB הֵ propter pausam, cf. 2,4 || **31.** דָּיְרִין Q; דָּאֲרִין K || **32.** [e] E v. 32. 33; 6,28 תַ Pathach. | עִלָּאָה Q.

33 אֱלָהָא עליא שְׁפַר קָדָמַי לְהַחֲוָיָה׃ אָתוֹהִי כְּמָה רַבְרְבִין
וְתִמְהוֹהִי כְּמָה תַקִּיפִין מַלְכוּתֵהּ מַלְכוּת עָלַם וְשָׁלְטָנֵהּ
4,1 עִם־דָּר וְדָר׃ אֲנָה נְבוּכַדְנֶצַּר שְׁלֵה הֲוֵית בְּבֵיתִי וְרַעְנַן
2 בְּהֵיכְלִי׃ חֵלֶם חֲזֵית וִידַחֲלִנַּנִי וְהַרְהֹרִין עַל־מִשְׁכְּבִי וְחֶזְוֵי
3 רֵאשִׁי יְבַהֲלֻנַּנִי׃ וּמִנִּי שִׂים טְעֵם לְהַנְעָלָה קָדָמַי לְכֹל
4 חַכִּימֵי בָבֶל דִּי־פְשַׁר חֶלְמָא יְהוֹדְעֻנַּנִי׃ בֵּאדַיִן עללין
חַרְטֻמַּיָּא אָשְׁפַיָּא כשדיא וְגָזְרַיָּא וְחֶלְמָא אָמַר אֲנָה
5 קֳדָמֵיהוֹן וּפִשְׁרֵהּ לָא־מְהוֹדְעִין לִי׃ וְעַד אחרין עַל קָדָמַי
דָּנִיֵּאל דִּי שְׁמֵהּ בֵּלְטְשַׁאצַּר כְּשֻׁם אֱלָהִי וְדִי רוּחַ־אֱלָהִין
6 קַדִּישִׁין בֵּהּ וְחֶלְמָא קָדָמוֹהִי אַמְרֵת׃ בֵּלְטְשַׁאצַּר רַב
חַרְטֻמַּיָּא דִּי אֲנָה יִדְעֵת דִּי רוּחַ אֱלָהִין קַדִּישִׁין בָּךְ וְכָל־רָז
7 לָא־אָנֵס לָךְ חֶזְוֵי חֶלְמִי דִי־חֲזֵית וּפִשְׁרֵהּ אֱמַר׃ וְחֶזְוֵי
רֵאשִׁי עַל־מִשְׁכְּבִי חָזֵה הֲוֵית וַאֲלוּ אִילָן בְּגוֹא אַרְעָא וְרוּמֵהּ
8 שַׂגִּיא׃ רְבָה אִילָנָא וּתְקִף[a] וְרוּמֵהּ יִמְטֵא לִשְׁמַיָּא וַחֲזוֹתֵהּ[a]
9 לְסוֹף כָּל־אַרְעָא׃ עָפְיֵהּ שַׁפִּיר וְאִנְבֵּהּ שַׂגִּיא וּמָזוֹן לְכֹלָּא־
בֵהּ[b] תְּחֹתוֹהִי תַּטְלֵל חֵיוַת בָּרָא וּבְעַנְפוֹהִי ידרון צִפֲּרֵי
10 שְׁמַיָּא וּמִנֵּהּ יִתְּזִין כָּל־בִּשְׂרָא׃ חָזֵה הֲוֵית בְּחֶזְוֵי רֵאשִׁי
11 עַל־מִשְׁכְּבִי וַאֲלוּ עִיר וְקַדִּישׁ מִן־שְׁמַיָּא נָחִת׃ קָרֵא בְחַיִל
וְכֵן אָמַר גֹּדּוּ אִילָנָא וְקַצִּצוּ עַנְפוֹהִי אַתַּרוּ עָפְיֵהּ וּבַדַּרוּ
12 אִנְבֵּהּ תְּנֻד חֵיוְתָא מִן־תַּחְתּוֹהִי[c] וְצִפְּרַיָּא מִן־עַנְפוֹהִי׃ בְּרַם
עִקַּר שָׁרְשׁוֹהִי בְּאַרְעָא שְׁבֻקוּ וּבֶאֱסוּר דִּי־פַרְזֶל וּנְחָשׁ

IV, **4.** עָלְּלִין ā Q, cf. 𝔊 274; EB עַ Pathach, cf. 5,8. K עָלְלִין | פַּשְׁדָּאֵי Q || **5.** אָחֳרָן Q; K אָחֳרִין? || **8.** [a] E v. 8. 17 ותְקֵף Çere et וחזותה ô. Behrm. v. 8 et 17 scribere vult חֲזוֹר „Umfang". || **9.** [b] EB v. 9. 18 ב sine Dagesch. | ידוּרן Q || **11.** [c] E תְּחֹתוֹהִי; repugnat Massora in E ad v. 9, quae non nisi duo תְּחֹתוֹהִי agnoscit: v. 9. 18.

בְּדִתְאָא[a] דִּי בָרָא וּבְטַל שְׁמַיָּא יִצְטַבַּע וְעִם־חֵיוְתָא חֲלָקֵהּ
13 בַּעֲשַׂב אַרְעָא׃ לִבְבֵהּ מִן־אנושא יְשַׁנּוֹן וּלְבַב חֵיוָא[b] יִתְיְהִב
14 לֵהּ וְשִׁבְעָה עִדָּנִין יַחְלְפוּן עֲלוֹהִי׃ בִּגְזֵרַת עִירִין פִּתְגָמָא
וּמֵאמַר קַדִּישִׁין שְׁאֵלְתָא[c] עַד־דִּבְרַת דִּי יִנְדְּעוּן חַיַּיָּא דִּי־
שַׁלִּיט עליא בְּמַלְכוּת אנושא וּלְמַן דִּי יִצְבֵּא יִתְּנִנַּהּ וּשְׁפַל
15 אֲנָשִׁים יְקִים עליה׃ דְּנָה חֶלְמָא חֲזֵית אֲנָה מַלְכָּא נְבוּכַדְנֶצַּר
ואנתה בֵּלְטְשַׁאצַּר פשרא אֱמַר כָּל־קֳבֵל דִּי כָּל־חַכִּימֵי
מַלְכוּתִי לָא־יָכְלִין פִּשְׁרָא לְהוֹדָעוּתַנִי ואנתה כָּהֵל דִּי רוּחַ־
16 אֱלָהִין קַדִּישִׁין בָּךְ׃ אֱדַיִן דָּנִיֵּאל דִּי־שְׁמֵהּ בֵּלְטְשַׁאצַּר
אֶשְׁתּוֹמַם כְּשָׁעָה חֲדָה וְרַעְיֹנֹהִי יְבַהֲלֻנֵּהּ עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר
בֵּלְטְשַׁאצַּר חֶלְמָא ופשרא אַל־יְבַהֲלָךְ עָנֵה בֵלְטְשַׁאצַּר
17 וְאָמַר מראי חֶלְמָא לשנאיך וּפִשְׁרֵהּ לעריך׃ אִילָנָא דִּי
חֲזַיְתָ דִּי רְבָה וּתְקִף וְרוּמֵהּ יִמְטֵא לִשְׁמַיָּא וַחֲזוֹתֵהּ לְכָל־
18 אַרְעָא׃ וְעָפְיֵהּ שַׁפִּיר וְאִנְבֵּהּ שַׂגִּיא וּמָזוֹן לְכֹלָּא־בֵהּ תְּחֹתוֹהִי
19 תְּדוּר חֵיוַת בָּרָא וּבְעַנְפוֹהִי יִשְׁכְּנָן צִפֲּרֵי שְׁמַיָּא׃ אנתה־
הוּא מַלְכָּא דִּי רבית וּתְקֵפְתְּ[d] ורבותך רְבָת וּמְטָת לִשְׁמַיָּא
20 וְשָׁלְטָנָךְ לְסוֹף אַרְעָא׃ וְדִי חֲזָה מַלְכָּא עִיר וְקַדִּישׁ נָחִת
מִן־שְׁמַיָּא וְאָמַר גֹּדּוּ אִילָנָא וְחַבְּלוּהִי בְּרַם עִקַּר שָׁרְשׁוֹהִי
בְּאַרְעָא שְׁבֻקוּ וּבֶאֱסוּר דִּי־פַרְזֶל וּנְחָשׁ בְּדִתְאָא דִּי בָרָא
וּבְטַל שְׁמַיָּא יִצְטַבַּע וְעִם־חֵיוַת בָּרָא חֲלָקֵהּ עַד דִּי־שִׁבְעָה
21 עִדָּנִין יַחְלְפוּן עֲלוֹהִי׃ דְּנָה פִשְׁרָא מַלְכָּא וּגְזֵרַת עליא

---

12. [a] Behrm. verba בדתאא די ב־א (cf. בעשב ארעא) v. 12. 20 delenda esse censet. || **13.** אֲנָשָׁא Q; אֱנוֹשָׁא K | [b] EB חיוה; E marg. כל חי | **14.** [c] Etiam EB ת Dagesch; 𝔐 אֱ Metheg | עלאה Q | אֲנָשָׁא Q | עֲלַהּ Q || **15.** וְאַנְתְּ Q, bis | פִּשְׁרֵהּ Q, cf. v. 16 || **16.** וּפִשְׁרֵהּ Q | מָרִי Q; מָרְאִי K | לְשָׂנְאָךְ Q | לְעָרָךְ Q || **19.** אַנְתְּ Q | רְבַיְתָ K; רְבַת Q nihil est | [d] E תָ in fine || **21.** עִלָּאָה Q | מְטָת Q; K lapsus calami | מָרִי Q.

22 הִיא דִּי מְטֹית עַל־מָרְאֹי מַלְכָּא׃ וְלָךְ טָֽרְדִין מִן־אֲנָשָׁא
וְעִם־חֵיוַת בָּרָא לֶֽהֱוֵה מְדָרָךְ[a] וְעִשְׂבָּא כְתוֹרִין לָךְ יְטַֽעֲמוּן
וּמִטַּל שְׁמַיָּא לָךְ מְצַבְּעִין וְשִׁבְעָה עִדָּנִין יַחְלְפוּן עֲלָ֫יִךְ עַד
דִּי־תִנְדַּע דִּי־שַׁלִּיט עליא בְּמַלְכוּת אֲנָשָׁא וּלְמַן־דִּי יִצְבֵּא
23 יִתְּנִנַּהּ׃ וְדִי אֲמַרוּ לְמִשְׁבַּק עִקַּר[b] שָׁרְשׁוֹהִי דִּי אִֽילָנָא
24 מַלְכוּתָךְ לָךְ קַיָּמָה[c] מִן־דִּי תִנְדַּע דִּי שַׁלִּטִן שְׁמַיָּא׃ לָהֵן
מַלְכָּא מִלְכִּי יִשְׁפַּר עליך וחטיך בְּצִדְקָה פְרֻק וַֽעֲוָיָתָךְ
25 בְּמִחַן עֲנָיִן הֵן תֶּֽהֱוֵה אַרְכָה לִשְׁלֵוְתָךְ[d]׃ כֹּלָּא מְטָא עַל־
26 נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא׃ לִקְצָת יַרְחִין תְּרֵי עֲשַׂר עַל־הֵיכַל
27 מַלְכוּתָא דִּי בָבֶל מְהַלֵּךְ הֲוָה׃ עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר הֲלָא
דָא־הִיא בָּבֶל רַבְּתָא דִּי־אֲנָה בֱנַיְתַהּ[e] לְבֵית מַלְכוּ בִּתְקָף
28 חִסְנִי וְלִיקָר הַדְרִי׃ עוֹד מִלְּתָא בְּפֻם מַלְכָּא קָל מִן־שְׁמַיָּא
29 נְפַל לָךְ אָמְרִין נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא מַלְכוּתָא עֲדָת מִנָּךְ׃ וּמִן־
אֲנָשָׁא לָךְ טָֽרְדִין וְעִם־חֵיוַת בָּרָא מְדֹרָךְ עִשְׂבָּא כְתוֹרִין
לָךְ יְטַֽעֲמוּן וְשִׁבְעָה עִדָּנִין יַחְלְפוּן עֲלָ֫יִךְ עַד דִּי־תִנְדַּע דִּי־
30 שַׁלִּיט עליא בְּמַלְכוּת אֲנָשָׁא וּלְמַן־דִּי יִצְבֵּא יִתְּנִנַּהּ׃ בַּהּ־
שַׁעֲתָא[f] מִלְּתָא סָפַת עַל־נְבוּכַדְנֶצַּר וּמִן־אֲנָשָׁא טְרִיד
וְעִשְׂבָּא כְתוֹרִין יֵאכֻל וּמִטַּל שְׁמַיָּא גִּשְׁמֵהּ יִצְטַבַּע עַד דִּי
31 שַׂעְרֵהּ כְּנִשְׁרִין רְבָה וְטִפְרוֹהִי כְצִפְּרִין׃ וְלִקְצָת יוֹמַיָּא
אֲנָה נְבוּכַדְנֶצַּר עַיְנַי לִשְׁמַיָּא נִטְלֵת וּמַנְדְּעִי עֲלַי יְתוּב
ולעליא בָּֽרְכֵת[g] וּלְחַי עָלְמָא שַׁבְּחֵת וְהַדְּרֵת[h] דִּי שָׁלְטָנֵהּ

---

22. [a] J מְדָרֵךְ, cf. 2,11 | עֲלָךְ Q | עִלָּאָה Q ¦ 23. [b] D ק Qameç | [c] JDE קימא; E in marg.: אלף לקימה הי, cf. 6,8 | 24. עֲלָךְ Q | וַחֲטָאָךְ Q; וַחֲטָיָךְ K | [d] JDEB ו Sch·wa mobile, ר Raphe ‖ 27. [e] 𝔐B 'בְּ; JE בּ Sch·wa ¦ 29. עֲלָךְ Q | עִלָּאָה Q ‖ 30. [f] J (v. 30; 5,5) שָׁ Qameç, ita D 3,6. 15. 5,5 (4,30 שַׁעְ); E ubique שַׁעְ ¦ 31. וּלְעִלָּאָה Q | [g] JDB ר Sch·wa mobile; 𝔐 בְּ | [h] E שַׁבְּחֵת וְהַדְּרֵת Chireq, Milʿel, cf. 3,14.

32 שָׁלְטָן עָלַם וּמַלְכוּתֵהּ עִם־דָּר וְדָר׃ וְכָל־דָּארֵי אַרְעָא כְּלָה
חֲשִׁיבִין וּכְמִצְבְּיֵהּ עָבֵד בְּחֵיל שְׁמַיָּא ודארי אַרְעָא וְלָא[a]
33 אִיתַי דִּי־יְמַחֵא[b] בִידֵהּ וְיֵאמַר לֵהּ מָה עֲבַדְתְּ[c]׃ בֵּהּ־זִמְנָא
מַנְדְּעִי יְתוּב עֲלַי וְלִיקַר[d] מַלְכוּתִי הַדְרִי[e] וְזִוִי יְתוּב עֲלַי
וְלִי הַדָּבְרַי וְרַבְרְבָנַי יְבַעוֹן[f] וְעַל־מַלְכוּתִי הָתְקְנַת[g] וּרְבוּ
34 יַתִּירָה הוּסְפַת לִי׃ כְּעַן אֲנָה נְבֻכַדְנֶצַּר מְשַׁבַּח וּמְרוֹמֵם
וּמְהַדַּר לְמֶלֶךְ שְׁמַיָּא דִּי כָל־מַעֲבָדוֹהִי קְשֹׁט וְאֹרְחָתֵהּ[h]
דִּין וְדִי מַהְלְכִין[i] בְּגֵוָה יָכִל לְהַשְׁפָּלָה׃

5,1 בֵּלְשַׁאצַּר מַלְכָּא עֲבַד לְחֶם רַב לְרַבְרְבָנוֹהִי אֲלַף וְלָקֳבֵל
2 אַלְפָּא חַמְרָא שָׁתֵה׃ בֵּלְשַׁאצַּר אֲמַר בִּטְעֵם חַמְרָא לְהַיְתָיָה
לְמָאנֵי דַּהֲבָא וְכַסְפָּא דִּי הַנְפֵּק נְבוּכַדְנֶצַּר אֲבוּהִי מִן־
הֵיכְלָא דִּי בִירוּשְׁלֶם[k] וְיִשְׁתּוֹן בְּהוֹן מַלְכָּא וְרַבְרְבָנוֹהִי
3 שֵׁגְלָתֵהּ וּלְחֵנָתֵהּ׃ בֵּאדַיִן הַיְתִיו מָאנֵי דַהֲבָא דִּי הַנְפִּקוּ
מִן־הֵיכְלָא דִּי־בֵית אֱלָהָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וְאִשְׁתִּיו בְּהוֹן
4 מַלְכָּא וְרַבְרְבָנוֹהִי שֵׁגְלָתֵהּ וּלְחֵנָתֵהּ׃ אִשְׁתִּיו חַמְרָא וְשַׁבַּחוּ
5 לֵאלָהֵי דַּהֲבָא וְכַסְפָּא נְחָשָׁא פַרְזְלָא אָעָא וְאַבְנָא׃ בַּהּ־
שַׁעֲתָה נפקו אֶצְבְּעָן דִּי יַד־אֱנָשׁ וְכָתְבָן לָקֳבֵל נֶבְרַשְׁתָּא[l]
עַל־גִּירָא דִּי־כְתַל הֵיכְלָא דִּי מַלְכָּא וּמַלְכָּא חָזֵה פַּס יְדָה
6 דִּי כָתְבָה׃ אֱדַיִן מַלְכָּא זִיוֹהִי שְׁנוֹהִי וְרַעְיֹנֹהִי יְבַהֲלוּנֵּהּ
7 וְקִטְרֵי חַרְצֵהּ מִשְׁתָּרַיִן וְאַרְכֻבָּתֵהּ דָּא לְדָא נָקְשָׁן׃ קָרֵא
מַלְכָּא בְּחַיִל לְהֶעָלָה לְאָשְׁפַיָּא כשדיא וְגָזְרַיָּא עָנֵה מַלְכָּא

32. דָּיְרֵי, וְדָיְרֵי Q; cf. 3,3 | [a] J לא | [b] E יְמַחֵא | [c] D תָּא, E תָּ, in J vocalis deleta est ‖ **33.** [d] JD קָ Qameç, quod praeferendum est | [e] Behrm. conicit הַדְרֵת „reverti“ (הֲדַר = חֲזַר), cf. Theod. *εἰς τὴν τιμὴν τῆς βασιλείας μου ἦλθον*. | [f] MJ; EB יְבַ׳; D Qal | [g] JDB נַ Pathach ‖ **34.** [h] JB אֹ Cholem, cf. 5,23 ‖ [i] D Pa.; cf. 3,25 ‖ V, **2.** [k] B ubique לֶ S'gol, D ubique Pathach, J 5,3 Pathach ‖ **5.** נְפַקָה (JE נפקא Q); נפקו K, cf. 7,8 20 | [l] E נִ Chireq ‖ **7.** פַּשְׂדָּאֵי Q.

וְאָמַר לְחַכִּימֵי בָבֶל דִּי כָל־אֱנָשׁ דִּי יִקְרֵה כְּתָבָה דְנָה
וּפִשְׁרֵהּ יְחַוִּנַּנִי אַרְגְּוָנָא יִלְבַּשׁ והמונכא דִי־דַהֲבָא עַל־
8 צַוְּארֵהּ וְתַלְתִּי בְמַלְכוּתָא יִשְׁלַט׃ אֱדַיִן עללין כֹּל חַכִּימֵי
מַלְכָּא וְלָא־כָהֲלִין כְּתָבָא לְמִקְרֵא וּפִשְׁרֵהּ[a] לְהוֹדָעָה
9 לְמַלְכָּא׃ אֱדַיִן מַלְכָּא בֵּלְשַׁאצַּר שַׂגִּיא מִתְבָּהַל וְזִיוֹהִי שָׁנַיִן
10 עֲלוֹהִי וְרַבְרְבָנוֹהִי מִשְׁתַּבְּשִׁין׃ מַלְכְּתָא לָקֳבֵל מִלֵּי מַלְכָּא
וְרַבְרְבָנוֹהִי לְבֵית מִשְׁתְּיָא עללת עֲנָת מַלְכְּתָא וַאֲמֶרֶת
מַלְכָּא לְעָלְמִין חֱיִי אַל־יְבַהֲלוּךְ רעיונך וזיויך אַל־יִשְׁתַּנּוֹ׃
11 אִיתַי גְּבַר בְּמַלְכוּתָךְ דִּי רוּחַ אֱלָהִין קַדִּישִׁין בֵּהּ וּבְיוֹמֵי
אֲבוּךְ נַהִירוּ[b] וְשָׂכְלְתָנוּ וְחָכְמָה כְּחָכְמַת[c]־אֱלָהִין הִשְׁתְּכַחַת
בֵּהּ וּמַלְכָּא נְבֻכַדְנֶצַּר אֲבוּךְ רַב חַרְטֻמִּין אָשְׁפִין כַּשְׂדָּאִין
12 גָּזְרִין הֲקִימֵהּ אֲבוּךְ מַלְכָּא׃ כָּל־קֳבֵל דִּי־רוּחַ יַתִּירָה
וּמַנְדַּע וְשָׂכְלְתָנוּ מְפַשַּׁר[d] חֶלְמִין וְאַחֲוָיַת אֲחִידָן וּמְשָׁרֵא[d]
קִטְרִין הִשְׁתְּכַחַת בֵּהּ בְּדָנִיֵּאל דִּי מַלְכָּא שָׂם שְׁמֵהּ
13 בֵּלְטְשַׁאצַּר כְּעַן דָּנִיֵּאל יִתְקְרֵי וּפִשְׁרָה יְהַחֲוֵה[e]׃ בֵּאדַיִן
דָּנִיֵּאל הֻעַל קֳדָם מַלְכָּא עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר לְדָנִיֵּאל אנתה
הוּא דָנִיֵּאל דִּי מִן־בְּנֵי גָלוּתָא דִּי יְהוּד דִּי הַיְתִי מַלְכָּא
14 אַבִי[f] מִן־יְהוּד׃ וְשִׁמְעֵת עליך דִּי רוּחַ אֱלָהִין בָּךְ וְנַהִירוּ
15 וְשָׂכְלְתָנוּ וְחָכְמָה יַתִּירָה[g] הִשְׁתְּכַחַת בָּךְ׃ וּכְעַן הֻעַלּוּ[h] קֳדָמַי
חַכִּימַיָּא אָשְׁפַיָּא דִּי כְתָבָה דְנָה יִקְרוֹן וּפִשְׁרֵהּ לְהוֹדָעֻתַנִי

וְהַמְנִיכָא Q apud omnes testes. K in J והמוניכא, in E והמנוכא. Pariter v. 16. 29 || **8.** עָלִּין Q Qameç MJ; EB ַ Pathach, cf. 4,4 | [a] JDE ופשרא || **10.** עַלַּת Q; K עֲלַלַת | רַעְיוֹנָךְ Q | וְזִיוָךְ Q || **11.** [b] DE v. 11. 14 (D pr. m.) ְ Sch·wa | [c] כְּ Dagesch post accentum conjunctivum etiam in EB (J) || **12.** [d] Ita omnes fere testes (etiam JEB); D וּמְשָׁרֵא, Erfurt. 1 וּמְשָׁרָא; legendum autem est מִפְשַׁר, וּמִשְׁרֵא (inf. Qal), cf. v. 16 | [e] J; D א..; MEB ה.., cf. 2,4. 7. 24 || **13.** אַנְתְּ Q | [f] E אָבִי Milra‘ || **14.** עֲלָךְ Q | [g] Cf. ad 3,22 || **15.**[h] EB ל sine Dagesch; in E lineola Raphe.

וְלָא־כָהֲלִין פְּשַׁר־מִלְּתָא לְהַחֲוָיָה׃ וַאֲנָה שִׁמְעֵת עליך 16
דִּי תוכל פִּשְׁרִין לְמִפְשַׁר וְקִטְרִין לְמִשְׁרֵא כְּעַן הֵן תוכל
כְּתָבָא לְמִקְרֵא וּפִשְׁרֵהּ לְהוֹדָעֻתַנִי אַרְגְּוָנָא תִלְבַּשׁ והמונכא
דִי־דַהֲבָא עַל־צַוְּארָךְ וְתַלְתָּא בְּמַלְכוּתָא תִּשְׁלַט׃ בֵּאדַיִן 17
עָנֵה דָנִיֵּאל וְאָמַר קֳדָם מַלְכָּא מַתְּנָתָךְ לָךְ לֶהֶוְיָן וּנְבִזְבְּיָתָךְ[a]
לְאָחֳרָן הַב בְּרַם כְּתָבָא אֶקְרֵא[b] לְמַלְכָּא וּפִשְׁרָא אֲהוֹדְעִנֵּהּ׃
אנתה מַלְכָּא אֱלָהָא עליא מַלְכוּתָא ורבותא וִיקָרָא וְהַדְרָא 18
יְהַב לִנְבֻכַדְנֶצַּר אֲבוּךְ׃ וּמִן־רְבוּתָא דִּי יְהַב־לֵהּ כֹּל עַמְמַיָּא 19
אֻמַּיָּא וְלִשָּׁנַיָּא הֲווֹ זאעין וְדָחֲלִין מִן־קֳדָמוֹהִי דִּי־הֲוָא צָבֵא
הֲוָה קָטֵל וְדִי הֲוָה צָבֵא הֲוָה מַחֵא[c] וְדִי הֲוָה צָבֵא הֲוָה
מָרִים[d] וְדִי־הֲוָא צָבֵא הֲוָא מַשְׁפִּל׃ וּכְדִי רִם[e] לִבְבֵהּ וְרוּחֵהּ 20
תִּקְפַת[f] לַהֲזָדָה הָנְחַת מִן־כָּרְסֵא מַלְכוּתֵהּ וִיקָרָה הֶעְדִּיו
מִנֵּהּ׃ וּמִן־בְּנֵי אֲנָשָׁא טְרִיד וְלִבְבֵהּ עִם־חֵיוְתָא שׁוי וְעִם־ 21
עֲרָדַיָּא מְדוֹרֵהּ[g] עִשְׂבָּא כְתוֹרִין יְטַעֲמוּנֵּהּ וּמִטַּל שְׁמַיָּא
גִּשְׁמֵהּ יִצְטַבַּע עַד דִּי־יְדַע דִּי־שַׁלִּיט אֱלָהָא עליא בְּמַלְכוּת
אֲנָשָׁא וּלְמַן־דִּי יִצְבֵּא יְהָקֵים[h] עליה׃ ואנתה בְּרֵהּ בֵּלְשַׁאצַּר 22
לָא הַשְׁפֵּלְתְּ[i] לִבְבָךְ כָּל־קֳבֵל דִּי כָל־דְּנָה יְדַעְתָּ׃ וְעַל מָרֵא 23
שְׁמַיָּא הִתְרוֹמַמְתָּ וּלְמָאנַיָּא[k] דִּי־בַיְתֵהּ הַיְתִיו קדמיך
ואנתה ורברבניך שֵׁגְלָתָךְ וּלְחֵנָתָךְ חַמְרָא שָׁתַיִן בְּהוֹן
וְלֵאלָהֵי כַסְפָּא וְדַהֲבָא נְחָשָׁא פַרְזְלָא אָעָא וְאַבְנָא דִּי לָא
חָזַיִן וְלָא־שָׁמְעִין וְלָא יָדְעִין שַׁבַּחְתָּ וְלֵאלָהָא דִּי נִשְׁמְתָךְ

16. עָלָךְ Q | תִּכּוּל Q bis ‖ **17.** [a] 𝔐B ונבֽ Qameç cum Mer'kha; JDE Pathach, cf. 2,6 | [b] J אֶקְרָה, JD א Chireq ‖ **18.** אַנְתְּ Q | עִלָּאָה Q ‖ **19.** זָיְעִין Q, cf. 3,3 | [c] JEB מָ Qameç (rad. מחיא) | [d] 𝔐JB; DE רֵ Çere, cf. 2,21 ‖ **20.** [e] J רֵם Çere | [f] in J ק habet Sch'wa superlineare, i. e. mobile ‖ **21.** שַׁוִּיו Q (plur.) | [g] JEB sine Vav | עִלָּאָה Q | [h] J קֵ; 6,16 Çere | עֲלַהּ Q. De JD cf. ad 7,4. 5 ‖ **22.** אַנְתְּ Q | [i] JD תְּ Qameç ‖ **23.** [k] JE ולמניא; D ubique sine א post מ | קֳדָמָךְ Q | וְאַנְתְּ Q | וְרַבְרְבָנָךְ Q.

24 בִּידֵהּ וְכָל־אֻרְחָתָךְ[a] לֵהּ לָא הַדַּרְתָּ׃ בֵּאדַיִן מִן־קֳדָמוֹהִי
25 שְׁלִיחַ פַּסָּא דִי־יְדָא וּכְתָבָא דְנָה רְשִׁים׃ וּדְנָה כְתָבָא דִּי
26 רְשִׁים מְנֵא מְנֵא תְּקֵל וּפַרְסִין׃ דְּנָה פְּשַׁר מִלְּתָא מְנֵא
27 מְנָה אֱלָהָא מַלְכוּתָךְ וְהַשְׁלְמַהּ׃ תְּקֵל תְּקִלְתָּא[b] בְמֹאזַנְיָא[c]
28 וְהִשְׁתְּכַחַתְּ חַסִּר[d]׃ פְּרֵס פְּרִיסַת מַלְכוּתָךְ וִיהִיבַת לְמָדַי
29 וּפָרָס׃ בֵּאדַיִן אֲמַר בֵּלְשַׁאצַּר וְהַלְבִּשׁוּ לְדָנִיֵּאל אַרְגְּוָנָא
והמונכא[e] דִּי־דַהֲבָא עַל־צַוְּארֵהּ וְהַכְרִזוּ עֲלוֹהִי דִּי־לֶהֱוֵא
30 שַׁלִּיט תַּלְתָּא בְּמַלְכוּתָא׃ בֵּהּ בְּלֵילְיָא קְטִיל בֵּלאשַׁצַּר
מַלְכָּא כשדיא׃

6,1 וְדָרְיָוֶשׁ מדיא קַבֵּל מַלְכוּתָא כְּבַר שְׁנִין שִׁתִּין וְתַרְתֵּין׃
2 שְׁפַר קֳדָם דָּרְיָוֶשׁ וַהֲקִים[f] עַל־מַלְכוּתָא לַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא
3 מְאָה וְעֶשְׂרִין דִּי לֶהֱוֺן בְּכָל־מַלְכוּתָא׃ וְעֵלָּא מִנְּהוֹן סָרְכִין
תְּלָתָה[g] דִּי דָנִיֵּאל חַד מִנְּהוֹן דִּי לֶהֱוֺן אֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא אִלֵּין
4 יָהֲבִין לְהוֹן טַעְמָא וּמַלְכָּא לָא־לֶהֱוֵא נָזִק׃ אֱדַיִן דָּנִיֵּאל
דְּנָה הֲוָא[h] מִתְנַצַּח עַל־סָרְכַיָּא וַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא כָּל־קֳבֵל
דִּי רוּחַ יַתִּירָא בֵּהּ וּמַלְכָּא עֲשִׁית[i] לַהֲקָמוּתֵהּ עַל־כָּל־
5 מַלְכוּתָא׃ אֱדַיִן סָרְכַיָּא וַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא הֲווֹ בָעַיִן עִלָּה
לְהַשְׁכָּחָה לְדָנִיֵּאל מִצַּד מַלְכוּתָא וְכָל־עִלָּה וּשְׁחִיתָה לָא־
יָכְלִין לְהַשְׁכָּחָה כָּל־קֳבֵל דִּי מְהֵימַן[k] הוּא וְכָל־שָׁלוּ וּשְׁחִיתָה
6 לָא הִשְׁתְּכַחַת עֲלוֹהִי׃ אֱדַיִן גֻּבְרַיָּא[l] אִלֵּךְ אָמְרִין דִּי לָא
נְהַשְׁכַּח לְדָנִיֵּאל דְּנָה כָּל־עִלָּא לָהֵן הַשְׁכַּחְנָה עֲלוֹהִי בְּדָת

---

[a] JD א Cholem, cf. 4,34 || **27.** [b] JDE sine א; B תקלתה; D תְּ. | [c] 𝔐B, mandaice מוזא:יא; DE מֹאזַנְיָא | [d] EB חסיר | **29.** [e] Cf. v. 7 **30.** כַּשְׂדָּאָה Q || VI, **1.** מָדָאָה Q || **2.** [f] E וַהֲקֵם; etiam D ק Çere, cf. 3,2. 8 || **3.** [g] JEB תלתא Aleph || **4.** [h] JDEB הוה He | [i] EB עֲשִׁית Qameç || **5.** [k] JDB Qameç; 𝔐E Pathach, cf. ad 2,45. || **6.** [l] D ubique 'גּ.

אֱלָהֵהּ׃ אֱדַיִן סָרְכַיָּא וַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא אִלֵּן הַרְגִּשׁוּ עַל־מַלְכָּא 7
וְכֵן אָמְרִין לֵהּ דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא לְעָלְמִין חֱיִי׃ אִתְיָעַטוּ כֹּל 8
סָרְכֵי מַלְכוּתָא סִגְנַיָּא וַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא הַדָּבְרַיָּא וּפַחֲוָתָא
לְקַיָּמָה קְיָם מַלְכָּא וּלְתַקָּפָה אֱסָר דִּי כָל־דִּי־יִבְעֵא בָעוּ
מִן־כָּל־אֱלָהּ וֶאֱנָשׁ עַד־יוֹמִין תְּלָתִין לָהֵן מִנָּךְ מַלְכָּא
יִתְרְמֵא לְגֹב אַרְיָוָתָא׃ כְּעַן מַלְכָּא תְּקִים אֱסָרָא וְתִרְשֻׁם 9
כְּתָבָא דִּי לָא לְהַשְׁנָיָה[a] כְּדָת־מָדַי וּפָרַס דִּי־לָא תֶעְדֵּא[b]׃
כָּל־קֳבֵל דְּנָה מַלְכָּא דָּרְיָוֶשׁ רְשַׁם כְּתָבָא וֶאֱסָרָא׃ וְדָנִיֵּאל 10 11
כְּדִי יְדַע דִּי רְשִׁים כְּתָבָא עַל לְבַיְתֵהּ וְכַוִּין פְּתִיחָן לֵהּ
בְּעִלִּיתֵהּ נֶגֶד יְרוּשְׁלֶם וְזִמְנִין תְּלָתָה בְּיוֹמָא הֲוָא[c] בָּרֵךְ עַל־
בִּרְכוֹהִי[d] וּמְצַלֵּא וּמוֹדֵא קֳדָם אֱלָהֵהּ כָּל־קֳבֵל דִּי־הֲוָא עָבֵד
מִן־קַדְמַת דְּנָה׃ אֱדַיִן גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ הַרְגִּשׁוּ וְהַשְׁכַּחוּ לְדָנִיֵּאל 12
בָּעֵה וּמִתְחַנַּן קֳדָם אֱלָהֵהּ׃ בֵּאדַיִן קְרִבוּ וְאָמְרִין קֳדָם־ 13
מַלְכָּא עַל־אֱסָר מַלְכָּא הֲלָא אֱסָר רְשַׁמְתָּ דִּי כָל־אֱנָשׁ
דִּי־יִבְעֵא מִן־כָּל־אֱלָהּ וֶאֱנָשׁ עַד־יוֹמִין תְּלָתִין לָהֵן מִנָּךְ
מַלְכָּא יִתְרְמֵא לְגוֹב אַרְיָוָתָא עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר יַצִּיבָא
מִלְּתָא כְּדָת־מָדַי וּפָרַס דִּי־לָא תֶעְדֵּא׃ בֵּאדַיִן עֲנוֹ וְאָמְרִין 14
קֳדָם מַלְכָּא דִּי דָנִיֵּאל דִּי מִן־בְּנֵי גָלוּתָא דִּי יְהוּד לָא־שָׂם
עליׄך מַלְכָּא טְעֵם וְעַל־אֱסָרָא דִּי רְשַׁמְתָּ וְזִמְנִין תְּלָתָה
בְּיוֹמָא בָּעֵא בָּעוּתֵהּ׃ אֱדַיִן מַלְכָּא כְּדִי מִלְּתָא שְׁמַע שַׂגִּיא 15
בְּאֵשׁ עֲלוֹהִי וְעַל דָּנִיֵּאל שָׂם בָּל לְשֵׁיזָבוּתֵהּ וְעַד מֶעָלֵי[e]

---

9. [a] JEB א. לְהַשְׁנָאָה Q in J 6,9. 16, in E 7,25; cf. ad 2,9 | [b] JDEB v. 9. 13 א; 𝔐 ה He ‖ **11.** [c] EB הוּא, D post. manu | [d] ב Raphe teste massora; B in marg. לׄ רפי ‖ **14.** עֲלָךְ Q ‖ **15.** [e] Biblia Mantuana, J (ut videtur), cf. syr. ܡܥܠܝ ܫܢܬܐ (initium anni) et 5,7 הֶעָלָה. Etiam מֶעָלֵי B (pro מֶעָלֵי, ע dagessatum) defendi potest. 𝔐, E falso מֶעָלֵי.

16 שִׁמְשָׁא הֲוָה מִשְׁתַּדַּר לְהַצָּלוּתֵהּ׃ בֵּאדַיִן גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ הַרְגִּשׁוּ
עַל־מַלְכָּא וְאָמְרִין לְמַלְכָּא דַּע מַלְכָּא דִּי־דָת לְמָדַי וּפָרַס
17 דִּי כָל־אֱסָר וּקְיָם דִּי־מַלְכָּא יְהָקֵים לָא לְהַשְׁנָיָה׃ בֵּאדַיִן
מַלְכָּא אֲמַר וְהַיְתִיו[a] לְדָנִיֵּאל וּרְמוֹ לְגֻבָּא דִּי אַרְיָוָתָא עָנֵה
מַלְכָּא וְאָמַר לְדָנִיֵּאל אֱלָהָךְ[b] דִּי אנתה פָּלַח־לֵהּ בִּתְדִירָא
18 הוּא יְשֵׁיזְבִנָּךְ׃ וְהֵיתָיִת[c] אֶבֶן חֲדָה וְשֻׂמַת[d] עַל־פֻּם גֻּבָּא
וְחַתְמַהּ מַלְכָּא בְּעִזְקְתֵהּ וּבְעִזְקָת רַבְרְבָנוֹהִי דִּי לָא־תִשְׁנֵא
19 צְבוּ בְּדָנִיֵּאל׃ אֱדַיִן אֲזַל מַלְכָּא לְהֵיכְלֵהּ וּבָת טְוָת וְדַחֲוָן[e]
20 לָא־הַנְעֵל קֳדָמוֹהִי וְשִׁנְתֵהּ[f] נַדַּת עֲלוֹהִי׃ בֵּאדַיִן מַלְכָּא
בִּשְׁפַרְפָּרָא יְקוּם בְּנָגְהָא[g] וּבְהִתְבְּהָלָה לְגֻבָּא דִּי־אַרְיָוָתָא
21 אֲזַל׃ וּכְמִקְרְבֵהּ לְגֻבָּא לְדָנִיֵּאל בְּקָל עֲצִיב[h] זְעִק עָנֵה מַלְכָּא
וְאָמַר לְדָנִיֵּאל דָּנִיֵּאל עֲבֵד[i] אֱלָהָא חַיָּא אֱלָהָךְ[k] דִּי אנתה
22 פָּלַח־לֵהּ בִּתְדִירָא הֲיִכִל לְשֵׁיזָבוּתָךְ מִן־אַרְיָוָתָא׃ אֱדַיִן
23 דָּנִיֵּאל עִם־מַלְכָּא מַלִּל[l] מַלְכָּא לְעָלְמִין חֱיִי׃ אֱלָהִי שְׁלַח
מַלְאֲכֵהּ וּסֲגַר[m] פֻּם אַרְיָוָתָא וְלָא חַבְּלוּנִי כָּל־קֳבֵל דִּי
קָדָמוֹהִי זָכוּ הִשְׁתְּכַחַת לִי וְאַף קדמיךְ מַלְכָּא חֲבוּלָה[n]
24 לָא עַבְדֵת׃ בֵּאדַיִן מַלְכָּא שַׂגִּיא טְאֵב עֲלוֹהִי וּלְדָנִיֵּאל אֲמַר
לְהַנְסָקָה מִן־גֻּבָּא וְהֻסַּק דָּנִיֵּאל מִן־גֻּבָּא וְכָל־חֲבָל לָא
25 הִשְׁתְּכַח־בֵּהּ דִּי הֵימִן[o] בֵּאלָהֵהּ׃ וַאֲמַר מַלְכָּא וְהַיְתִיו גֻּבְרַיָּא

---

17. [a] E וְהֵיתִיו, ה Pathach | [b] JB sg. cf. v. 21; 𝔐 falso אלהיך K, אלהך Q, ut pluralis sit. | אַנְתְּ Q || **18.** [c] E וְהֵיתָיִת, ה Chireq, י Pathach, Milʿel | [d] B Milʿel || **19.** [e] JD ודחון He; J adnotat דק ובהי | [f] EB נ sine Dagesch, D sine Schᵉwa || **20.** [g] בנגהא Behrmanno interpretamentum est || **21.** [h] B עֲצִיב Dagesch | [i] JDE עֲבֵד | [k] JEB sg., cf. v. 17 | אַנְתְּ Q || **22.** [l] DE לֵ Çere || **23.** [m] 𝔐B סֲ; E Schᵉwa | קֳדָמָךְ Q | [n] EB; E in marg. ל׳ חי׳ ופלג (Nehardeenses ה, Sorani א, cf. E ad 2,21) et ad e 4,22 חבולה לחבלה חי׳, cf. e 6,12. 𝔐D חבולא Aleph || **24.** [o] JD מ Çere.

אִלֵּךְ דִּי אֲכַלוּ קַרְצוֹהִי דִּי דָנִיֵּאל וּלְגֹב אַרְיָוָתָא רְמוֹ אִנּוּן
בְּנֵיהוֹן וּנְשֵׁיהוֹן וְלָא־מְטוֹ לְאַרְעִית גֻּבָּא עַד דִּי שְׁלִטוּ
בְהוֹן אַרְיָוָתָא וְכָל־גַּרְמֵיהוֹן הַדִּקוּ׃ 26 בֵּאדַיִן דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא
כְּתַב לְכָל־עַמְמַיָּא אֻמַיָּא וְלִשָּׁנַיָּא דִּי־דָארִין בְּכָל־אַרְעָא
שְׁלָמְכוֹן יִשְׂגֵּא׃ 27 מִן־קֳדָמַי שִׂים טְעֵם דִּי בְּכָל־שָׁלְטָן
מַלְכוּתִי לֶהֱוֹן זָאעִין וְדָחֲלִין מִן־קֳדָם אֱלָהֵהּ דִּי־דָנִיֵּאל
דִּי־הוּא אֱלָהָא חַיָּא וְקַיָּם לְעָלְמִין וּמַלְכוּתֵהּ דִּי־לָא תִתְחַבַּל
וְשָׁלְטָנֵהּ עַד־סוֹפָא׃ 28 מְשֵׁיזִב וּמַצִּל וְעָבֵד אָתִין וְתִמְהִין[a]
בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא דִּי שֵׁיזִב לְדָנִיֵּאל מִן־יַד אַרְיָוָתָא׃ 29 וְדָנִיֵּאל
דְּנָה הַצְלַח בְּמַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ וּבְמַלְכוּת כּוֹרֶשׁ פרסיא׃
VII, 1 בִּשְׁנַת חֲדָה לְבֵלְאשַׁצַּר[b] מֶלֶךְ בָּבֶל דָּנִיֵּאל חֵלֶם חֲזָה וְחֶזְוֵי
רֵאשֵׁהּ עַל־מִשְׁכְּבֵהּ בֵּאדַיִן חֶלְמָא כְתַב רֵאשׁ מִלִּין אֲמַר׃
2 עָנֵה דָנִיֵּאל וְאָמַר חָזֵה הֲוֵית בְּחֶזְוִי עִם־לֵילְיָא[c] וַאֲרוּ
אַרְבַּע רוּחֵי שְׁמַיָּא מְגִיחָן לְיַמָּא רַבָּא׃ 3 וְאַרְבַּע חֵיוָן רַבְרְבָן
סָלְקָן מִן־יַמָּא שָׁנְיָן דָּא מִן־דָּא׃ 4 קַדְמָיְתָא[d] כְאַרְיֵה וְגַפִּין
דִּי־נְשַׁר לַהּ חָזֵה הֲוֵית עַד דִּי־מְרִיטוּ גַפַּיהּ[e] וּנְטִילַת[f] מִן־
אַרְעָא וְעַל־רַגְלַיִן[g] כֶּאֱנָשׁ הֳקִימַת וּלְבַב אֱנָשׁ יְהִיב לַהּ׃
5 וַאֲרוּ חֵיוָה אָחֳרִי תִנְיָנָה[h] דָּמְיָה לְדֹב וְלִשְׂטַר[i]־חַד הֳקִמַת[k]
וּתְלָת עִלְעִין בְּפֻמַּהּ[l] בֵּין שִׁנַּהּ וְכֵן אָמְרִין לַהּ קוּמִי אֲכֻלִי

26. דָּיְרִין Q, cf. 3,3 | זָיְעִין Q || **28.** [a] E ה Pathach, cf. 3,32. 33 || **29.** פָּרְסָאָה Q || VII, **1.** [b] א ante ש etiam in JEB | [c] in J ubique sine Sch'wa (mobili) || **4.** [d] EB מ Pathach; cf. E v. 19. 23 רביעיתא, B עָ | [e] גַּפַּהּ Q. J גפיה et v. 5 שניה Qameç supra He; 5,21 עליה et 7,7 ברגליה Qameç erasum est | [f] EB Mil'el | [g] E רַגְלִין, v. 7 קרנין || **5.** [h] Behrm. 'ח posteriori manu additum esse existimat, cf. v. 6. 7 | [i] E ולשטר Samekh. Behrmanno ולשטר חד הקמת interpretamentum est, quod proprie pertinuerit vel ad ונטילת מן ארעא vel ad ועל רגלין כא' הק' | [k] JB, vocalis genus passivum indicans necessaria est. 𝔐 הֲקָמַת, E הֲ | [l] E מ Raphe, sed cf. 𝔊 161 | שִׁנַּהּ Q, cf. v. 4. D Qameç supra ה, ut v. 7 ברגליה, קדמיה.

6 בְּשַׂר שַׂגִּיא׃ בָּאתַר[a] דְּנָה חָזֵה הֲוֵית וַאֲרוּ אָחֳרִי כִּנְמַר וְלַהּ
גַּפִּין אַרְבַּע דִּי־עוֹף עַל־גַּבַּיהּ וְאַרְבְּעָה רֵאשִׁין לְחֵיוְתָא
7 וְשָׁלְטָן יְהִיב לַהּ׃ בָּאתַר דְּנָה חָזֵה הֲוֵית בְּחֶזְוֵי לֵילְיָא
וַאֲרוּ חֵיוָה רביעיא דְּחִילָה וְאֵימְתָנִי[b] וְתַקִּיפָא יַתִּירָה[c]
וְשִׁנַּיִן דִּי־פַרְזֶל לַהּ רַבְרְבָן אָכְלָה וּמַדֱּקָה[d] וּשְׁאָרָא ברגליה
רָפְסָה וְהִיא מְשַׁנְיָא[e] מִן־כָּל־חֵיוָתָא דִּי קדמיה וְקַרְנַיִן[f]
8 עֲשַׂר לַהּ׃ מִשְׂתַּכַּל הֲוֵית בְּקַרְנַיָּא וַאֲלוּ קֶרֶן אָחֳרִי זְעֵירָה
סִלְקָת[g] ביניהון וּתְלָת מִן־קַרְנַיָּא קַדְמָיָתָא אתעקרו מִן־
קדמיה וַאֲלוּ עַיְנִין כְּעַיְנֵי אֲנָשָׁא בְּקַרְנָא־דָא וּפֻם[h] מְמַלִּל[i]
9 רַבְרְבָן׃ חָזֵה הֲוֵית עַד דִּי כָרְסָוָן רְמִיו וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִב
לְבוּשֵׁהּ כִּתְלַג חִוָּר וּשְׂעַר רֵאשֵׁהּ כַּעֲמַר נְקֵא כָּרְסְיֵהּ שְׁבִבִין
10 דִּי־נוּר גַּלְגִּלּוֹהִי נוּר דָּלִק׃ נְהַר דִּי־נוּר נָגֵד וְנָפֵק מִן־
קֳדָמוֹהִי אֶלֶף אלפים יְשַׁמְּשׁוּנֵּהּ וְרִבּוֹ רבון קֳדָמוֹהִי יְקוּמוּן[k]
11 דִּינָא יְתִב וְסִפְרִין פְּתִיחוּ׃ חָזֵה הֲוֵית בֵּאדַיִן מִן־קָל מִלַּיָּא
רַבְרְבָתָא דִּי קַרְנָא מְמַלֱּלָא[l] חָזֵה הֲוֵית עַד דִּי קְטִילַת
12 חֵיוְתָא וְהוּבַד גִּשְׁמַהּ וִיהִיבַת לִיקֵדַת אֶשָּׁא׃ וּשְׁאָר חֵיוָתָא
הֶעְדִּיו שָׁלְטָנְהוֹן וְאַרְכָה בְחַיִּין יְהִיבַת[m] לְהוֹן עַד־זְמַן וְעִדָּן׃
13 חָזֵה הֲוֵית בְּחֶזְוֵי לֵילְיָא וַאֲרוּ עִם־עֲנָנֵי שְׁמַיָּא כְּבַר אֱנָשׁ
אָתֵה הֲוָא וְעַד־עַתִּיק יוֹמַיָּא מְטָה וּקְדָמוֹהִי הַקְרְבוּהִי׃

---

6. [a] JEB; E in marg. כל מל׳. 𝔐D בתר sine א | גַּבַּהּ Q || **7.** רְבִיעָאָה Q | [b] א etiam in JEB Çere vocalem habet | [c] cf. ad 3,22 | [d] EB ד Sch·wa | בְּרַגְלַהּ Q | [e] B נ Dagesch; eandem significationem habet Sch·wa mobile in JD | קַדְמַהּ Q | [f] DE וקרנין, cf. v. 4 || **8.** [g] Etiam in B ק Qameç, in marg. קָ; v. 20 in marg.: קַ | בֵּינֵיהֵין Q, cf. 2,33 | אֶתְעֲקַרָה Q, cf. ad 5,5. E עק Dagesch (Hithpaʿal) | קֳדָמַהּ Q | [h] E ופם v. 8. 20, cf. 𝔊 161 | [i] E v. 8. 20 ממלל Çere; D v. 8 Çere, v. 20 deest || **10.** אַלְפִין Q; K lapsus librarii est | רִבְבָן Q; רִבְּוָן K | [k] E יקומין i. e. יְקוּמָן Q (f. pl.) || **11.** EB ל Sch·wa || **12.** [m] Milʿel.

Wörterverzeichnis.

אַב Vater, s. אֲבִי, אֲבוּךְ; pl. אֲבָהָן, s. אֲבָהָתָךְ.

אֵב, d. אִבָּא Frucht, s. אִנְבֵּהּ (אבב).

אֲבַד, zu grunde gehn; ipf. יֵאבַדוּ Jer.‖Ha. vertilgen, umbringen; ipf. יְהוֹבְדוּן; inf. הוֹבָדָה.‖Hoph. perf. הוּבַד.

אֶבֶן f., d. אַבְנָא Stein.

אִגְּרָה f., d. אִגַּרְתָּא Brief.

אֱדַיִן u. mit בּ: בֵּאדַיִן sodann, darauf; מִן א' von der Zeit an.

אֲדָר Adar (Monatsname).

אִדַּר, d. אִדְּרָא Tenne, pl. c. אִדְּרֵי.

אֲדַרְגָּזְרַיָּא pl. d. Oberrichter. Fw.

אַדְרַזְדָּא adv. richtig. Fw.

אֶדְרָע f. Arm. Mt אדרַע.

אֲזָא anzünden, heizen; inf. מֵזֵא; part. p. אֵזֵה.

אַזְדָּא sicher, gewiss. Fw. Mt אֲזְדָא.

אֲזַל gehn; iptv. אֱזֶל (für אֱזַל).

אַח Bruder; pl. s. אחיך, Q אֶחָךְ.

אַחֲוָיָה Anzeigen, Kundthun, c. אַחֲוָיַת (חוה).

אֲחִידָה f. Rätselhaftes; pl. אֲחִידָן.

אַחֲרֵי = bh; דנה 'א; s. אַחֲרֵיהֹן.

אָחֳרִי adj. f., eine andre.

אַחֲרִי f., c. אַחֲרִית Ende.

אָחֳרָן ein anderer; אחרין 4, 5.

אֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא pl. d. Satrapen. Fw.

אַחַת : נְחַת.

אִילָן, d. אִילָנָא Baum.

אֵימְתָן, f. אימתְנִי schrecklich.

אִיתַי = bh יֵשׁ; לָא א' = bh אַיִן; s. איתיך, Q אִיתָךְ; אִיתוֹהִי.

אֲכַל essen, ipf. יֵאכֻל.

אַל = bh.

אֵלָּה, Q אֵל = bh.

אֱלָהּ, d. אֱלָהָא Gott; s. אֱלָהִי. Pl. אֱלָהִין; s. (mit ל) לֵאלָהַי

אֲלוּ siehe! = אֲרוּ.

אֵלֶּה = אִלֵּין, אִלֵּךְ.

אִלֵּךְ pl., nur als m., jene.

אֲלַף, c. auch אֶלֶף, d. אַלְפָּא tausend; pl. אַלְפִין, K אלפים.

אַמָּה f. Elle; pl. אַמִּין.

אֻמָּה f. Nation; pl. d. אֻמַּיָּא.

אמן, Ha. vertrauen בְּ auf, perf. הֵימִן; part. pass. מְהֵימַן (מהימָן?) zuverlässig, treu.

אֲמַר sagen, befehlen. 3 f. sg. אֲמֶרֶת; inf. מֵאמַר u. מֵמַר; part. אָמַר.

אִמַּר Lamm; pl. אִמְּרִין.

אִנְבֵּהּ : אֵב. — אַנְדַּע : יְדַע.

אֲנָה ich.

אִנּוּן pron. pl. m. sie; f. אנון, Q אִנִּין 7, 17.

אֱנוֹשׁ, d. אֱנוֹשָׁא, Q אֲנָשָׁא, Mensch. 4, 13. 14.

אֲ, אֲנַחְנָה wir.
Gewalt anthun jmdm; part.
אָ.
pl. Gesicht (= bh אַפַּיִם),
אַנְפּוֹהִי.
c. אֱנָשׁ, d. אֱנָשָׁא Mensch,
ll. Menschen; pl. אֲנָשִׁים 4,14.
m. du; Q אַנְתְּ; e 7, 25 K.
אַ m. ihr.
Fessel; pl. אֱסוּרִין.
אָסְ adv. sorgfältig, genau. Fw.
d. אֱסָרָא Verbot.
d. אָעָא Holz.
auch, und (stets וְאַף) = bh.
אָ adv. zuletzt, endlich. Fw
אַפְּתֹם Einkommen?). e 4,13.
אֶ f. Finger; pl. אֶצְבְּעָן, c. אֶצְבְּעָת.
אַ m., אַרְבְּעָה f. vier.
אַ, d. אַרְגְּוָנָא Purpur.
siehe!, sehet!
אֳ Weg, Pfad; pl. s. אָרְחָתֵהּ.
אַ Löwe; pl. d. אַרְיָוָתָא.
passend, geziemend (אֲ?) e
14.
אַרְ f. Knie; pl. s. אַרְכֻבָּתֵהּ.
אַ f. Länge, Zeitdauer.
f., d. אַרְעָא Erde.
adj., f. אַרְעָא unten befind-
ch, untere; מִן 'א niedriger als
39, Q ארע.
אַ f., c. אַרְעִית Unteres,
oden (einer Grube).
f., d. אַרְקָא Erde. Jer.
f., d. אֶשָּׁא Feuer.
pl. d. אֻשַּׁיָּא, s. אֻשּׁׁהִי Grund-
sten.
Zaubrer; pl. אָשְׁפִין, d. אָשְׁפַיָּא.
אֻשַּׁ Gebälk? Mauer? Fw?
אִשְׁ: שְׁתָא.

אֶשְׁתַּדּוּר Anstrengung; e 4 Empörung (שׁדר).
אָת m. = bh אוֹת; pl. אָתִין, אָתַיָּא, s. אָתוֹהִי.
אתא, אֲתָה kommen. inf. מֵתֵא. Ha. הַיְתִי bringen.‖pass. הֵיתָיִת sie wurde gebracht 6, 18; הֵיתָיוּ sie wurden g. 3, 13.
אִתָּה, d. אִתְּתָא; Weib (bh אִשָּׁה) pl. נְשִׁין, s. נְשֵׁיהוֹן.
אַתּוּן, d. אַתּוּנָא Ofen (mit Steinen ausgelegte Feuergrube).
אֲתַר Ort, s. אַתְרֵהּ.

בְּ praep. = bh.
באישׁ (für בְּאִישׁ), böse; f. בִּאישְׁתָּא (ת Raphe?)
בְּאֵשׁ schlecht sein; mit עַל jmdm missfallen.
בָּאתַר, בָּתַר nach, s. בָּתְרָךְ (בְּ + אֲתַר).
בדר, Pa. בַּדַּר zerstreuen; imptv. בַּדַּרוּ.
בְּהִילוּ f. Eile.
בהל Pa. erschrecken (tr.); ipf. s. יְבַהֲלֻנֵּהּ. ‖ Hithpa. erschreckt werden; part. מִתְבַּהַל ‖ Hithp. in Unruhe sein, eilen; inf. בְּהִתְבְּהָלָה.
בִּית übernachten; perf. בָּת.
בְּטֵל aufhören, ins Stocken geraten; f. בְּטֵלַת e 4, 24. ‖ Pa. zum Aufhören nötigen.
בֵּין zwischen, s. בֵּינֵיהוֹן, Q בֵּינֵיהֵין.
בִּינָה f. Einsicht.
בִּירָה f., d. בִּירְתָא Burg e 6, 2.
בַּיִת, d. בַּיְתָא Haus, s. בַּיְתֵהּ, בָּתֵּיכוֹן.
בָּל (= Syr. ܒܠܐ) Herz, Sinn. שָׂם בָּל = hebr. שׂוּם לֵב.

בלא. Pa. aufreiben, vernichten.
בְּלוֹ Abgabe, Steuer (Assyr. *biltu*).
בנא, בנה bauen; perf. s. בְּנָהִי; 1. sg. בְּנַיְתַהּ; inf. מִבְנֵא, מבניה e 5, 9; לִבְנֵא e 5, 3; part. act. pl. בָּנַיִן; part. pass. בְּנֵה. ‖ Hithp. gebaut werden.
בְּנֵי, בְּנוֹהִי: בַּר.
בִּנְיָן, d. בִּנְיָנָא Gebäude.
בְּנַס in Zorn geraten.
בְּעָא, בְּעָה suchen, bitten; inf. מִבְעֵא, part. act. pl. בָּעַיִן.
בָּעוּ f. Bitte, Gebet; s. בָּעוּתֵהּ.
בְּעֵל Herr; nur בּ׳ טְעֵם.
בִּקְעָה, c. בִּקְעַת Ebene.
בקר. Pa. suchen, nachforschen. ‖ Hithpa. gesucht werden.
בַּר Sohn, s. בְּרֵהּ; pl. בְּנִין, c. בְּנֵי, s. בְּנוֹהִי.
בַּר, d. בָּרָא (freies) Feld.
ברך die Kniee beugen; part. בָּרֵךְ.
בְּרַךְ Knie; pl. s. בִּרְכוֹהִי
ברך. part. pass. בְּרִיךְ gepriesen. ‖ Pa. בָּרִךְ preisen; part. pass. מְבָרַךְ.
בְּרַם aber, jedoch.
בְּשַׂר, d. בִּשְׂרָא Fleisch.
בַּת Bath (e. Hohlmass); pl. בַּתִּין.
בָּתַר: בָּאתַר.

גַּב Seite; pl. s. גביה, Q גַּבַּהּ.
גֹּב, גּוֹב, d. גֻּבָּא Grube.
גְּבוּרָה, d. גְּבוּרְתָא Stärke.
גְּבַר Mann; pl. גֻּבְרִין, d. גֻּבְרַיָּא.
גִּבָּר Held; pl. c. גִּבָּרֵי.
גְּדָבְרַיָּא pl. d. Schatzmeister. Fw. 3, 2. 3 = גזבריא; Grätz vermutet הדבריא.
גדד umhauen; imptv. גֹּדּוּ.
גַּו, c. גּוֹ, גּוֹא das Innere, s. גַּוֵּהּ. ‖ בְּגוֹא = bh. בְּתוֹךְ; לְגוֹא in (mit Akk.).
גֵּוָה f. Stolz.
גִּזְבְּרַיָּא pl. d. Schatzmeister. Fw.
גְּזַר entscheiden; part. גָּזְרִין Wahrsager, Astrologen. ‖ Hithp. sich abreissen, sich losreissen; 3. f. perf. הִתְגְּזֶרֶת u. אִתְג׳.
גְּזֵרָה f., c. גְּזֵרַת Beschluss.
גיח Ha. hervorbrechen; part. f. pl. מְגִיחָן.
גִּיר, d. גִּירָא Kalk.
גְּלָא, גְּלָה offenbaren; inf. מִגְלֵא; P'îl גְּלִי u. גֱּלִי. ‖ Ha. הַגְלִי ins Exil führen.
גַּלְגַּל Rad; pl. s. גַּלְגִּלּוֹהִי.
גָּלוּ f., d. גָּלוּתָא Gefangenschaft, Exil.
גְּלָל (Last, was man wälzen muss); אֶבֶן ג׳ Steinblock, Quader.
גְּמַר vollenden; part. pass. גְּמִיר e 7, 12 „ausgefertigt" (von e. Urkunde).
גִּנְזִין pl.; c. גִּנְזֵי, d. גִּנְזַיָּא Schätze.
גַּף Flügel; pl. גַּפִּין.
גְּרַם Knochen; pl. s. גַּרְמֵיהוֹן.
גְּשֵׁם Leib, s. גִּשְׁמֵהּ; pl. s. גֶּשְׁמֵיהוֹן, Q גֶּשְׁמְהוֹן sg.

דָּא pron. sg. f. diese (= bh זאת).
דֹּב Bär.
דְּבַח opfern; part. דָּבְחִין.
דְּבַח Opfer; pl. דִּבְחִין.
דְּבַק zusammenhangen; part. דָּבְקִין.
דִּבְרָה, c. דִּבְרַת Sachverhalt; עַל־דִּ׳ דִּי u. עַד־דִּ׳ דִּי um deswillen dass, damit.
דְּהַב, d. דַּהֲבָא u. דַּהֲבָה Gold.

דּוּר° wohnen; ipf. תְּדוּר; part. דָּאֲרִין, Q דָּיְרִין.

דּוּשׁ° zertreten; ipf. s. תְּדוּשִׁנַּהּ.

דַּחֲוָן pl. f. Kebsweiber(?).

דְּחַל° sich fürchten; part. דָּחֲלִין, part. pass. דְּחִיל fürchterlich.

דִּי 1. = bh אֲשֶׁר; דִּי תַמָּה woselbst; כְּדִי = כַּאֲשֶׁר; מִן־דִּי von der Zeit an wo. || 2. am Anfange einer direkten Rede 2, 25; 5, 7; 6, 6. 14. || 3. zur Umschreibung des gen.: נְהַר דִּי־נוּר ein Feuerstrom; auch nach (überflüssigem) pron. suff. שְׁמֵהּ דִּי־אֱלָהָא der Name Gottes.

דִּין richten; part. דָּאֲנִין, Q דָּיְנִין.

דִּין, d. דִּינָא u. דִּינָה Recht, Gerechtigkeit; Gericht.

דַּיָּן° Richter; pl. דַּיָּנִין.

דָּךְ pron. m. dieser, jener; דָּךְ f.

דִּכֵּן pron. dieser, jener; m. 2, 31, f. 7, 20. 21.

דְּכַר° Widder; pl. דִּכְרִין.

דִּכְרוֹן°, d. דִּכְרוֹנָה Denkwürdigkeit.

דָּכְרָן, pl. d. דָּכְרָנַיָּא Denkwürdigkeiten.

דְּלַק° brennen; part. דָּלִק.

דְּמָה° ähnlich sein; part. f. דָּמְיָה.

דְּנָה pron. m. dieser. Oft neutrisch: כִּדְנָה wie dieses, so; עַל־דְּנָה deswegen.

דקק zermalmen; perf. pl. דָּקוּ 2, 35 (ohne Dagesch). || Ha. הַדֵּק° zermalmen, f. הַדֶּקֶת; ipf. תַּדִּק; part. מְהַדֵּק, f. מַהַדְּקָה.

דָּר Geschlecht, Generation.

דְּרָע f. Arm; pl. s. דְּרָעוֹהִי.

דָּת f., d. דָּתָא Befehl, Dekret; Gesetz; s. דְּתָכוֹן. Fw.

דֶּתֶא°, d. דִּתְאָא junges Grün.

דְּתָבְרַיָּא pl. d. Rechtskundige, Richter.

הֲ (Fragepartikel). הֲלָא nonne?

הָא, הֵא siehe!

הַדָּבְרַיָּא pl. d., c. הַדָּבְרֵי Staatsräte, Minister. Fw.

הַדָּם° Stück; עֲבַד הַדָּמִין in Stücke hauen. Fw.

הדר. Pa. Ehrfurcht bezeigen, 1. sg. הַדְּרֵת; part. מְהַדַּר.

הֲדַר, d. הַדְרָא Hoheit.

הוּא pron. m., er.

הֲוָא, הֲוָה = bh היה; 3. f. הֲוָת; 3. pl. u. imptv. הֲווֹ; ipf. m. לֶהֱוֵא u. לֶהֱוֵה, f. תֶּהֱוֵה u. תֶּהֱוֵא, pl. לֶהֱוֹן, f. לֶהֶוְיָן.

אֲבַד: הוֹבְדָא, הוֹבַד.

הִיא pron. f. sie.

הֵיכַל, d. הֵיכְלָא Palast. Tempel, s. הֵיכְלִי.

אֲתָא: הַיְתִי — אמן: הֵימַן.

הֲלַךְ° gehn; ipf. יְהָךְ, inf. מְהָךְ (von הוּךְ°?) || Pa. einhergehn, part. מְהַלֵּךְ. || Ha. part. מַהְלְכִין (Pa.?) 3, 25; 4, 34.

הֲלָךְ Wegegeld. Zoll.

הִמּוֹ e, הִמּוֹן b pron. 3. pl. m. sie; ausser e 5, 11 als Akk.

המינכא, Q הַמְנִיכָא d., Halskette.

הֵן 1. wenn; הֵן — הֵן sive—sive. || 2. ob (indirekt fragend) e 5,17.

סְלִק: הַסִּקוּ, הֻסַּק, הַנְסָקָה.

עלל: הַנְעֵל.

הַרְהֹרִין pl. Gedanken (eines Träumenden).

וְ = bh || וְ—וְ sowohl—als auch 7, 20; e 6, 9.

זְבַן° kaufen; part. זָבְנִין.
זְהִיר° vorsichtig; pl. זְהִירִין.
זוד. Ha. inf. הֲזָדָה frevelhaft handeln.
זוּן° nähren, speisen; Hithp. sich ernähren; ipf. יִתְּזִין.
זוּעַ° zittern; part. זָאֲעִין, Q זָיְעִין.
זִיו° Glanz, gesunde Farbe (des Gesichts); s. זִיוִי; pl. s. זיויך, Q זִיוָךְ, זִיוֹהִי.
זָכוּ f. Lauterkeit, Unschuld.
זְמַן, d. זִמְנָא Zeit; pl. זִמְנִין. תְּלָתָה זִמְנִין dreimal.
זמן Ha. eine Bestimmung treffen; Hithpa. sich verabreden. 2, 9 K הזדמנתון od. הִזְמִנְתּוּן; Q הִזְדַּמִּנְתּוּן.
זְמָר°, d. זְמָרָא Saitenspiel (mit Gesang).
זַמָּר° Sänger; pl. d. זַמָּרַיָּא.
זַן° Art (= bh מִין); pl. c. זְנֵי.
זְעֵיר°, f. זְעֵירָה klein.
זְעַק schreien.
זְקַף° aufrichten; part. pass. זְקִיף.
זְרַע Same.

חֲבוּלָה f. Verbrechen. 𝔐 חבולא.
חבל. Pa. verderben; 6, 23 verletzen; s. חַבְּלוּהִי. || Hithpa. vernichtet werden; ipf. תִּתְחַבַּל.
חֲבָל, d. חֲבָלָא Verletzung.
חֲבַר° Genosse, Gefährte; pl. s. חַבְרוֹהִי.
חַבְרָה° Genossin, pl. s. חַבְרָתַהּ.
חַד, f. חֲדָה eins. Vor Grundzahlen multiplizierend: חַד שִׁבְעָה siebenfach. כַּחֲדָה zusammen, zugleich.
חֶדְוָה f. Freude.
חֲדִי° Brust, pl. s. חֲדוֹהִי.
חֲדַת neu e 6, 4 (חֲדָה?).

חוא, חוה. Pa. anzeigen, kundthun; ipf. אֲחַוֵּא, s. יְחַוִּנַּנִי. || Ha. kundthun; ipf. יְהַחֲוֵה; imptv. s. הַחֲוֹנִי.
חוט°. Ha. ipf. יַחִיטוּ e 4, 12?? (Targ. Pa. חַיֵּט [zusammen] nähen. | Thalm. חטט bohren, graben; Pa. ausgraben.)
חִוָּר weiss.
חֲזָה sehn; part. pl. חָזַיִן; inf. מֶחֱזֵא. Part. pass. חֲזֵה (was sich sehn lassen kann) angemessen (neuhebr. רָאוּי).
חזו (Targ. חֵיזוּ) f. 1. Gesicht, Erscheinung; 2. Gestalt 7, 20; s. חֶזְוִי; pl. חֶזְוִין.
חֲזוֹת° f. Anblick; s. חֲזוֹתַהּ.
חֲטָא° sündigen. Pa. Sündopfer darbringen (abgeleitet v. bh חַטָּאת) e 6, 17 חַטָּיָא, Q חַטָּאָה.
Andre: Sündopfer.
חֲטָי° Sünde; pl. s. חֲטָיָךְ, Q חֲטָאָךְ.
חַי, d. חַיָּא lebend, lebendig; pl. d. חַיַּיָּא.
חַיִּין pl., c. חַיֵּי Leben.
חֲיָה°, חֲיָא leben; imptv. חֱיִי. || Ha. am Leben lassen, lebendig machen; part. מַחֵא.
חֵיוָה (חֵיוָא 4, 13) f., c. חֵיוַת, d. חֵיוְתָא Tier; pl. חֵיוָן, d. חֵיוָתָא.
חַיִל, c. חֵיל Kraft; 4, 32 Heer; s. חֵילֵהּ.
חַכִּים° weise; pl. חַכִּימִין.
חָכְמָה f., d. חָכְמְתָא Weisheit.
חֵלֶם, d. חֶלְמָא Traum, s. חֶלְמָךְ; pl. חֶלְמִין.
חֲלַף° vorübergehn (v. d. Zeit); ipf. יַחְלְפוּן.
חֲלָק Anteil, Teil; s. חֲלָקֵהּ.
חֲמָא, חֵמָא f. Glut, Zorn.

חֲמַר, d. חַמְרָא Wein.
חִנְטִין pl. Weizen (bh חִטִּים).
חֲנֻכָּה f., c. חֲנֻכַּת Einweihung.
חֲנַן sich erbarmen; inf. מִחַן. ‖ Hithpa. flehen; part. מִתְחַנַּן.
חֲסַן, Ha. in Besitz nehmen; perf. הֶחֱסִנוּ; ipf. יַחְסְנוּן.
חֲסַן, d. חִסְנָא Besitz, Reichtum. Andre minder gut: Macht, Kraft.
חֲסַף, d. חַסְפָּא Thon.
חַסִּר ermangelnd.
חצף, Ha. rücksichtslos, streng sein; part. f. מְהַחְצְפָה u. מַחְצְפָה.
חרב (Tharg. חֲרוּב) trocken, wüste sein; Ho. verwüstet werden, 3. f. הָחָרְבַת.
חַרְטֹם Mag(i)er; pl. חַרְטֻמִּין.
חֲרַךְ, חֲרֹךְ glühen, brennen; Hithpa. הִתְחָרַךְ versengt werden.
חֲרַץ Hüfte, s. חַרְצֵהּ.
חֲשַׁב achten, ansehn für etwas; part. pass. חֲשִׁיבִין.
חֲשׁוֹךְ, d. חֲשׁוֹכָא Finsternis.
חֲשַׁח nötig haben; part. pl. חָשְׁחִין.
חַשְׁחוּ f., c. חַשְׁחוּת Bedarf.
חַשְׁחָתָא f. d. Bedürfnis; pl. חַשְׁחָן.
חֲשַׁל (schmieden), zermalmen; part. חָשֵׁל.
חֲתַם versiegeln; s. חַתְמַהּ.

טְאֵב gut sein; mit עַל der Person: jmdm gefällt etwas.
טָב gut.
טַבָּח Scharfrichter (Leibwächter des Königs); pl. d. טַבָּחַיָּא.
טוּר, d. טוּרָא Berg, Fels.
טְוָת f. Fasten (Nöldeke, Syr. Gr. § 155 A).
טִין, d. טִינָא Thon.
טַל Tau (*ros*).
טלל (vgl. bh צֵל). Ha. Schatten suchen; ipf. תַּטְלֵל.
טְעֵם geniessen, kosten. Pa. kausativ; ipf. יְטַעֲמוּן.
טְעֵם, c. טְעֵם u. טַעַם, d. טַעְמָא (עֲ). 1. Geschmack, das Schmecken 5, 2; Verstand 2, 14; שִׂים ט׳ עַל Rücksicht nehmen auf etw. | 2. Bericht, Rechenschaft, יְהַב ט׳ 6, 3; בְּעֵל ט׳ (e. Titel) e 4. ‖ 3. Befehl; oft שִׂים ט׳ e. Edikt ergehn lassen.
טְפַר Nagel, Kralle; pl. s. טִפְרוֹהִי; טפריה, Q טִפְרַהּ.
טְרַד fortstossen, vertreiben; part. pl. טָרְדִין; P'ʿil טְרִיד.

יבל. Ha. הֵיבֵל bringen; inf. הֵיבָלָה.
יַבֶּשֶׁת f., d. יַבֶּשְׁתָּא das trockene Land.
יְגַר Steinhaufe. Gn 31.
יַד f., d. יְדָא Hand; s. יְדֵהּ, יְדְהֹם; du. יְדַיִן.
ידא. Ha. preisen; part. מְהוֹדֵא u. מוֹדֵא.
יְדַע in Erfahrung bringen, wissen; 1. sg. יִדְעֵת; ipf. אִנְדַּע; part. יָדַע; part. pass. יְדִיעַ. ‖ Ha. הוֹדַע wissen lassen, kundthun; s. הוֹדְעָךְ; ipf. יְהוֹדַע; inf. הוֹדָעָה, s. הוֹדָעוּתַנִי.

יְהַב geben; iptv. הַב (ipf. von נתן); Pᵉʿîl יְהִיב, f. יְהִיבַת, pl. יְהִיבוּ. ‖ Hithp. gegeben werden; part. מִתְיְהֵב; ipf. יִתְיְהֵב u. (?) 7, 26 יִתֶּב (Andre v. יְתִב).

יְהָךְ : הֲלַךְ.

יוֹם, d. יוֹמָא Tag; pl. יוֹמִין, d. יוֹמַיָּא, c. יוֹמָת ℭ 4 15. 19 u. יוֹמֵי 𝔟 5, 11; s. יוֹמֵיהוֹן. — בְּיוֹמָא täglich.

יזב(?). Ša. שֵׁיזִב befreien; inf. s. שֵׁיזָבוּתָךְ.

יטב (perf. טְאֵב) gut sein; ipf. יֵיטַב.

יְכִל können, vermögen; 7, 21 mit לְ überwältigen; 2. sg. יְכֵלְתָּ; part. יָכִל, f. יָכְלָה; ipf. יִכֻּל u. (Hebraismus) יוּכַל.

יַם°, d. יַמָּא Meer.

יסף. Ho. hinzugefügt werden; 3. f. sg. הוּסְפַת.

יְעַט° raten; part. pl. s. יָעֲטוֹהִי. ‖ Hithpa. sich beraten; 3. pl. אִתְיָעַטוּ.

יצא : שֵׁיצִיא.

יצב. Pa. feststellen; inf. יַצָּבָא.

יַצִּיב, d. יַצִּיבָא fest, gewiss; מִן־יַ' adv. sicher 2, 8 (מִן = auf grund von). יַצִּיבָא sicherlich! 3, 24 (fem. neutrisch oder adverbiell).

יְקַד° brennen (intr.); nur part. f. d. יָקִדְתָּא.

יְקֵדָה° f., c. יְקֵדַת das Brennen, Brand.

יַקִּיר°, d. יַקִּירָא schwer; geehrt; f. יַקִּירָה.

יְקָר, c. יְקָר (יְקַר? 4, 33), d. יְקָרָא u. יְקָרָה Ehre.

יְרַח Monat; pl. יַרְחִין.

יַרְכָּה° f. Lende, pl. s. יַרְכָתֵהּ.

יָת (Zeichen des Akk.; bh אֵת); s. יָתְהוֹן.

יְתִב sich setzen, wohnen; part. pl. יָתְבִין; יִתֶּב 7, 26 ipf. (vgl. Onk. Lv. 13, 46 u. Dt. 28. 30 תִּתֵּיב) oder für יִתְיְהִב? ‖ Ha. הוֹתֵב wohnen lassen, ansiedeln.

יַתִּיר, f. יַתִּירָה u. יַתִּירָא vorzüglich, ausserordentlich. — יַתִּירָה adv. sehr.

כְּ = bh; כְּדִי = כַּאֲשֶׁר. כַּחֲדָה vgl. חַד.

כִּדְבָה Lüge 2, 9. (Andre als fem. zu כְּדַב° lügnerisch).

כָּה = bh כֹּה. עַד־כָּה bis hierher.

כָּהֵל könnend, vermögend; pl. כָּהֲלִין.

כָּהֵן°, d. כָּהֲנָא Priester; pl. d. כָּהֲנַיָּא.

כַּוָּה° f. Fenster; כַּוִּין.

כְּכַר° Talent (bh כִּכָּר); pl. ℭ 7, 22 כִּכְּרִין (כַּ'?).

כֹּל, c. כֹּל u. כָּל־ = bh; d. כֹּלָּא (thatsächl. stets Milʿel, vgl. 2, 40 etc.), s. כָּלְּהוֹן. | כֹּל—לָא gar keiner. Vgl. noch קֳבֵל.

כלל. Ša. שַׁכְלֵל vollenden; s. שַׁכְלְלֵהּ. ‖ Ištaphʿal vollendet werden; ipf. יִשְׁתַּכְלְלוּן.

כֵּן adv. so.

כְּנֵמָא adv. (wahrscheinl. aus כֵּן u. מָא, Nöld.), so, folgendermassen; ℭ 6, 13 (zurückweisend) demgemäss.

כְּנַשׁ° versammeln; inf. מִכְנַשׁ. ‖ Hithpa. (u. Hithp. 3, 27?) sich versammeln; part. מִתְכַּנְּשִׁין.

כְּנָת Genosse; pl. כְּנָוָן, s. כְּנָוָתֵהּ. Fw.
כְּסַף, d. כַּסְפָּא Silber.
כְּעַן adv. nun, jetzt.
כְּעֶנֶת, nur 'וּכְ, und so weiter. וּכְעֶת e 4, 17.
כְּפַת binden; P'il כְּפִתוּ. || Pa. binden; inf. כַּפָּתָה; part. pass. מְכַפְּתִין.
כְּרָא (kurz, eng, leidend sein). || Ithp. 7, 15 vom Geiste: betrübt sein; 3. f. sg. אֶתְכְּרִיַּת.
כַּרְבְּלָה f. (e. Kleidungsstück, wahrscheinl.:) Mantel; pl. s. כַּרְבְּלָתְהוֹן. Fw.
כָּרוֹז, d. כָּרוֹזָא Herold.
כרז (vgl. κηρύσσειν). Ha. öffentlich ausrufen; 3. pl. הַכְרִזוּ.
כָּרְסֵא Thron; s. כָּרְסְיֵהּ; pl. כָּרְסָוָן.
כַּשְׂדָּי, d. כַּשְׂדָּיָא Q כַּשְׂדָּאֵה 1. Chaldäer; 2. Astrolog d 2. 4.'5, 7.
כְּתַב schreiben; impf. pl. נִכְתּוּב; part. pass. כְּתִיב.
כְּתָב, c. כְּתָב Schrift; Vorschrift e 6, 18; 7, 22.
כְּתַל Wand; pl. d. כָּתְלַיָּא.

לְ = bh לְ. Oft zur Einführung des Objekts, meist eines persönlichen.
לָא (לָה 4, 32) = bh לֹא.
לֵב Herz, s. לִבִּי.
לְבַב, c. לְבַב Herz, s. לִבְבָךְ.
לְבוּשׁ Kleid; s. לְבוּשֵׁהּ; pl. לְבוּשֵׁיהוֹן.
לְבַשׁ anziehen (etwas); ipf. יִלְבַּשׁ. Ha. kausativ, 3. pl. הַלְבִּשׁוּ.
לָה 4, 32 = לָא.
לֶהֱוֵא : הֲוָא.

לָהֵן deshalb c 5, 12; d 2, 6. 9. 4, 24.
לָהֵן (aus לָא u. הֵן) ausser, sondern.
לֵוָי Levit; pl. לויא, Q לֵוָאֵי.
לְוָת bei; מִן־לְוָתָךְ von dir her.
לְחֶם Mahl.
לְחֵנָה Kebsweib; pl. לְחֵנָן, s. לְחֵנָתֵהּ.
לֵיל, d. לֵילְיָא Nacht.
לִשָּׁן Zunge; pl. d. לִשָּׁנַיָּא.

מָא was (gewöhnl. מָה).
מְאָה f. hundert; du. מָאתַיִן.
מֹאזַנְיָא d., Wage 5, 27.
מֵאמַר, c. מֵאמַר Wort, Befehl.
מָאן Gefäss, Gerät; pl. c. מָאנֵי, d. מָאנַיָּא.
מְגִלָּה f. (Buch-)Rolle.
מגר. Pa. stürzen, niederwerfen; ipf. יְמַגַּר.
מַדְבַּח, d. מַדְבְּחָא Altar (דְּבַח).
מִדָּה (e 4, 20?) u. מִנְדָּה f., c מִדַּת Abgabe, Tribut.
מְדוֹר Wohnung; s. מְדוֹרֵהּ, מְדָרָךְ.
מְדִינָה f., c. מְדִינַת, d. מְדִינְתָּא Provinz, Bezirk; pl. מְדִנָן, d. מְדִינָתָא.
מְדָר Wohnung (= מְדוֹר); s. מְדָרְהוֹן.
מָה was = bh. דִּי לְמָה dass nicht etwa e 7, 23.
מְהַחֲתִין : נחת. — מְהֵימַן : אמן.
מְהָךְ : הֲלַךְ.
מוֹת Tod.
מֵזֵא, מֵזֵיָה : אֱזָא.
מָזוֹן Nahrung (זון).
מְחָא schlagen; 3. f. מְחָת. || Pa. mit בִּיַד auf die Hand (jmds)

schlagen = zurückhalten; ipf. יְמַחֵא. ‖ Hithp. geschlagen werden (an den Richtpfahl, Galgen); ipf. יִתְמְחֵא.

מַחֵא 5, 19: חֲיָא.

מַחְלְקָה f. Abteilung; pl. s. מַחְלְקָתְהוֹן.

מְטָא, מְטָה wohin reichen, gelangen, kommen; 3. f. מְטָת; pl. מְטוֹ.

מְלָא erfüllen; 3. f. מְלָאת. ‖ Hithp. הִתְמְלִי erfüllt werden.

מַלְאַךְ Engel; s. מַלְאֲכֵהּ.

מִלָּה f., d. מִלְּתָא u. מִלְּתָה Wort, Rede; Sache, Angelegenheit (= bh דָּבָר); pl. מִלִּין.

מְלַח Salz.

מְלַח, 1. pl. מְלַחְנָא e 4, 14 (jmds) Salz essen, d. h. von jmdm ernährt werden u. ihm daher zu Dienst u. Treue verpflichtet sein.

מֶלֶךְ, auch c., d. מַלְכָּא u. מַלְכָּה König; pl. מַלְכִין, d. מַלְכַיָּא.

מלך (Tharg. מֵלַךְ) Rat, s. מִלְכִּי.

מַלְכָּה Königin; d. מַלְכְּתָא.

מַלְכוּ f., c. מַלְכוּת, d. מַלְכוּתָא Königreich; königliche Herrschaft; pl. מַלְכְוָן, c. מַלְכְוָת, d. מַלְכְוָתָא.

מלל. Pa. מַלִּל reden; ipf. יְמַלִּל.

מַן (𝔐 מָן) wer?; מַן־דִּי der welcher.

מִן = bh מִן; meist ohne Assimilierung מִן־קֳדָם etc., doch מִקַּדְמַת, מִצַּד, מִטְּעֵם. — s. מִנֵּהּ, מִנְּהוֹן.

מְנָא, מְנָה zählen; part. pass. מְנֵא. ‖ Pa. מַנִּי einsetzen, bestellen; imptv. מַנִּי e 7, 25.

מִדָּה : מִנְדָּה.

מַנְדַּע, d. מַנְדְּעָא Verstand, Einsicht (יְדַע).

מִנְחָה f. Opfer; pl. s. מִנְחָתְהוֹן.

מִנְיָן, c. מִנְיַן Zahl (מְנָא).

מַעֲבַד Werk, That; pl. s. מַעֲבָדוֹהִי.

מְעִין pl. Eingeweide; s. מְעוֹהִי.

מֶעָל; pl. c. מֶעָלֵי das Hineingehn (der Sonne), Untergehn 6, 15 (עלל).

מָרֵא, c. מָרֵא u. מָרֵה Herr; s. מָרִי, Q מָרְאִי.

מְרַד Empörung.

מָרָד (für marrād) aufrührerisch; f. מָרָדָא; d. מָרָדְתָּא (rā).

מְרַט ausraufen; P'il 3. pl. מְרִיטוּ.

מְשַׁח Öl.

מִשְׁכַּב Lager, s. מִשְׁכְּבִי (שְׁכַב).

מִשְׁכַּן Wohnung; מִשְׁכְּנֵהּ (שכן).

מַשְׁרוֹקִי f. Rohrpfeife; d. מַשְׁרוֹקִיתָא.

מִשְׁתֵּי, d. מִשְׁתְּיָא Gelage, Trinken.

מֵתָא : אֲתָא.

מַתְּנָה f. Geschenk; pl. s. מַתְּנָתָךְ.

נבא. Hithpa. הִתְנַבִּי als Prophet auftreten.

נְבוּאָה f., c. נְבוּאַת Prophezeiung.

נְבִזְבָּה f. Gabe, Geschenk 2, 6; pl. s. נְבִזְבְּיָתָךְ 5, 17. Fw.

נְבִיא, d. נְבִיאָה, Q נְבִיָּא Prophet; pl. d. נְבִיאַיָּא od. נְבִיַּיָּא e 5, 1. 2.

נֶבְרְשָׁה f., d. נֶבְרַשְׁתָּא Leuchter. Fw?

נְגַד sich ausbreiten, fliessen; part. נָגֵד.

נֶגֶד = bh.
נֹגַהּ, d. נָגְהָא Helle, Tageslicht.
נדב. Hithpa. sich freiwillig erweisen, freiwillig geben; 3. pl. הִתְנַדַּבוּ; inf. c. הִתְנַדָּבוּת.
נִדְבָּךְ Schicht, Lage (beim Bauen); pl. נִדְבָּכִין.
נְדַד fliehen, 3. f. נַדַּת.
נִדְנֶה? 7, 15 ist wahrscheinlich נִדְנַהּ „ihre Scheide" zu lesen; die Scheide (das Behältnis des Geistes) ist der Körper. Vgl. bh נָדָן; Tharg. Ez. 21, 35. Fw.
נהיר, d. נְהִירָא, Q נְהוֹרָא Licht.
נַהִירוּ f. Erleuchtung, Weisheit.
נְהַר, d. נַהֲרָה u. נַהֲרָא Strom.
נוּד fliehen; ipf. תְּנֻד.
נְוָלוּ e, נְוָלִי b f. Misthaufe.
נוּר, d. נוּרָא Feuer.
נְזַק Schaden leiden; part. נָזִק. ‖ Ha. in Schaden bringen; ipf. תְּהַנְזִק; inf. c. לְהַנְזָקַת.
נְחָשׁ, d. נְחָשָׁא Erz.
נְחַת hinabsteigen; part. נָחִת. ‖ Ha. niederlegen (deponere); ipf. תַּחֵת; imptv. אֲחֵת; part. מְהַחֲתִין. ‖ Ho. הָנְחַת hinabgestürzt werden.
נְטַל emporheben; 1. sg. נִטְלֵת; Pᵉʿîl 3. f. נְטִילַת.
נְטַר bewahren, aufbewahren; 1. sg. נִטְרֵת.
נִיחֹחַ; pl. נִיחֹחִין Wohlgerüche.
נִכְסִין pl., c. נִכְסֵי Schätze, Reichtümer.
נְמַר Pardel.
נְסַח herausreissen. ‖ Hithp. pass.; ipf. יִתְנְסַח.

נְסַךְ, pl. נִסְכִּין Trankopfer; s. נִסְכֵּיהוֹן.
נסך. Pa. Trankopfer darbringen; inf. נַסָּכָה.
נסק: סלק.
נְפַל fallen; vorfallen (accidere) e 7, 20; ipf. יִפֵּל.
נְפַק herausgehn; 3. f. נֶפְקַת; iptv. פֻּקוּ. ‖ Ha. הַנְפֵּק herausbringen; pl. הַנְפִּקוּ.
נִפְקָה f., d. נִפְקְתָא Ausgabe, Aufwand.
נִצְבָּה f., d. נִצְבְּתָא Festigkeit, Härte.
נְצַח u. Hithpa. hervorragen, übertreffen; part. מִתְנַצַּח.
נצל Ha. retten; inf. הַצָּלָה, s. הַצָּלוּתֵהּ; part. מַצִּל.
נְקֵא adj. rein.
נְקַשׁ an etw. schlagen; part. f. pl. נָקְשָׁן.
נְשָׂא = bh נָשָׂא; imptv. שֵׂא. ‖ Hithpa. sich erheben; part. f. מִתְנַשְּׂאָה.
אִתְּה: נְשִׁין.
נִשְׁמָה f. Lebenshauch; s. נִשְׁמְתָךְ.
נְשַׁר Adler; pl. נִשְׁרִין.
נִשְׁתְּוָן, d. נִשְׁתְּוָנָא Brief.
נְתִינִין pl., d. נְתִינַיָּא Tempelknechte.
נתן geben (perf., part., imptv. v. יהב); ipf. תִּנְתֵּן, s. יִתְּנִנֵּהּ; inf. לְמִנְתַּן.
נְתַר abfallen (vom Laube); Ha. abwerfen; imptv. pl. אַתַּרוּ.

סְבַל tragen; Pôʿal part. pl. מְסוֹבְלִין aufgerichtet.
סְבַר meinen, denken; ipf. יִסְבַּר.

סְגִד sich niederwerfen; ipf. יִסְגֻּד; part. pl. סָגְדִין.

סְגַן Vorsteher; pl. סִגְנִין.

סְגַר verschliessen.

סוּמְפֹּנְיָה; 3, 10 סִיפֹּנְיָא, Q סוּפֹּנְיָא ein musikalisches Instrument; wahrscheinl. (so Behrm.) griech. σιφώνια (aus kleinen Röhren zusammengestellt).

סוּף zu Ende gehn; 3. f. סָפַת (v. einer Weissagung: sich erfüllen). ‖ Ha. ein Ende machen; ipf. תָּסֵף.

סוֹף, d. סוֹפָא Ende.

סְלִק emporsteigen; 3. f. סִלְקַת; 3. pl. סְלִקוּ. ‖ Ha. hinaufbringen: 3. pl. הַסִּקוּ; inf. הַנְסָקָה. ‖ Ho. הֻסַּק hinaufgebracht werden.

סְעַד u. Pa. unterstützen; part. pl. מְסַעֲדִין.

סָפַר, c. סְפַר. d. סָפְרָא Schreiber; Schriftgelehrter.

סְפַר, c. סְפַר Buch; pl. סִפְרִין.

סַרְבָּל, ein Kleidungsstück, wahrscheinl. Pluderhosen, pl. s. סַרְבָּלֵיהוֹן.

סָרְכִין pl., c. סָרְכֵי Minister.

סְתַר verbergen; part. pass. f. pl. מְסַתְּרָתָא.

סְתַר niederreissen, zerstören, s. סַתְרֵהּ.

עֲבַד thun, machen; 1. sg. עַבְדֵת; inf. מֶעְבַּד. ‖ Hithp. gemacht werden; ipf. יִתְעֲבֵד; part. מִתְעֲבֵד.

עֲבֵד, c. עֲבַד Knecht; pl. s. עבדיך, Q עַבְדָךְ; עַבְדוֹהִי.

עֲבִידָה f, c. עֲבִידַת, d. עֲבִידְתָּא Arbeit, Werk; (Verwaltungs-) Geschäft 2, 49; 3, 12.

עֲבַר jenseits; בַּעֲבַר־נַהֲרָה im Lande jenseits des Euphrats (d. h. westlich).

עַד 1. Präp.: bis (bes. räumlich u. zeitlich). ‖ 2. bis dass e 4, 21; 5, 5. עַד־דִּי.

עֲדָה weggehn, vorübergehn; 3. f. עֲדָת; ipf. יֶעְדֵּה u. תֶּעְדֵּא. ‖ Ha. wegnehmen, entfernen; 3. pl. הֶעְדִּיו; ipf. יְהַעְדּוֹן; part. מְהַעְדֵּה.

עִדָּן, d. עִדָּנָא Zeit; pl. עִדָּנִין.

עוֹד noch.

עֲוָיָה Verkehrtheit, Sünde (bh עָוֹן); pl. עֲוָיָן; s. עֲוָיָתָךְ.

עוֹף = bh Vögel.

עוּר Spreu.

עֵז Ziege; pl. עִזִּין.

עִזְקָה Siegelring; s. עִזְקָתֵהּ; pl. עִזְקָן, c. עִזְקַת.

עֵטָא f. Rat.

עַיִן f., c. עֵין Auge; pl. עַיְנִין, c. עַיְנֵי.

עִיר wachend; D 4 zur Bezeichnung von Engeln; pl. עִירִין.

עַל Präp. = bh עַל. Oft gleich bh אֶל־ zum Ausdruck der Richtung auf ein Ziel hin, z. B. שְׁלַח עַל־רְחוּם er schickte zu R. — s. עֲלַי; עליך, Q עֲלָךְ; עֲלֵיהֹם; עֲלֵינָא.

עֵלָּא; nur ע׳ מִן höher als, oberhalb.

עִלָּה f. Ursache, Vorwand.

עֲלָת: עֲלָוָן.

עִלָּי, d. עִלָּאָה, Q עִלָּיָא der obere, höchste (von Gott).

עֶלְיוֹן, plur. excell. עֶלְיוֹנִין der Höchste.

עִלִּית f. Obergemach; s עִלִּיתֵהּ.

עלל. perf. עַל hineingehn; 3. f. עַלַּלַת, Q עַלַּת; part. עָלְלִין, Q עָלִּין. || Ha. הַנְעֵל hineingehn lassen; inf. לְהַנְעָלָה u. לְהֶעָלָה, iptv. s. הַעֲלְנִי. || Ho. הֻעַל, hineingeführt werden, pl. הֻעַלּוּ.

עָלַם, c. עָלַם, d. עָלְמָא Ewigkeit; pl. עָלְמִין.

עֲלַע f. Rippe; pl. עִלְעִין.

עֲלָת (Syr. ܥܠܬܐ) f. Brandopfer; pl. עֲלָוָן.

עַם, d. עַמָּא u. עַמָּה Volk; pl. d. עַמְמַיָּא.

עִם Präp. mit = bh.

עֲמִיק tief; pl. f. d. עֲמִיקָתָא 2, 22 (עִמֹּק?).

עֲמַר Wolle.

עֲנָה antworten; anheben zu reden; 3. f. עֲנָת; part. עָנֵה, pl. עָנַיִן.

עֲנִי, pl. עֲנָיִן arm, elend 4, 24. (Andre עֲנָיִן = עֲנַיִן, pl. v. עֲנֵא part. pass.)

עֲנָן Wolke; pl c. עֲנָנֵי.

עֲנַף Zweig; pl. s. עַנְפוֹהִי.

עֲנָשׁ, c. עֲנָשׁ Geldstrafe.

עֳפִי Laub; s. עָפְיֵהּ,

עֲצִיב betrübt, traurig.

עִקַּר, c. עִקַּר (?) Wurzel, Strunk.

עֲקַר Ithp. entwurzelt, ausgerissen werden; 3. f. pl. אִתְעֲקַרוּ, Q אִתְעֲקַרָה.

עָר Feind; pl. s. עריך, Q עָרָךְ.

ערב. Pa. mischen; part. pass. מְעָרַב. || Hithpa. sich vermischen; part. מִתְעָרַב.

עֲרָד Wildesel; pl. d. עֲרָדַיָּא.

עֶרְוָה, f., c. עַרְוַת Blösse, Schande.

עֲשַׂב, c. עֲשַׂב, d. עִשְׂבָּא = bh עֵשֶׂב.

עֲשַׂר m., עַשְׂרָה f. zehn; pl. עֶשְׂרִין zwanzig.

עֲשִׁית sinnend auf etwas, bedacht, לְ.

עֲתִיד bereit; pl. עֲתִידִין.

עַתִּיק alt.

פֶּחָה, c. פַּחַת Statthalter; pl. d. פַּחֲוָתָא. Fw.

פֶּחָר Töpfer.

פַּטִּישׁ, פְּטִישׁ (פַּטֵּשׁ?) ein Kleidungsstück (Rock?); pl. s. פטישיהון, Q פַּטְּשֵׁיהוֹן.

פְּלִיג, f. פְּלִיגָה geteilt.

פְּלַג, c. פְּלַג Teil, Hälfte.

פְּלֻגָּה f. Abteilung; pl. s. פְּלֻגָּתְהוֹן.

פְּלַח, dienen, verehren (colere); part. פָּלַח, pl. c. פָּלְחֵי.

פָּלְחָן, c. פָּלְחָן Gottesdienst, Kultus.

פֻּם, c. פֻּם Mund, Mündung; s. פֻּמֵּהּ.

פַּס, c. פַּס, d. פַּסָּא. — פַּס יְדָא Handfläche(?).

פְּסַנְתֵּרִין, פְּסַנְטֵרִין ψαλτήριον, e. Saiteninstrument.

פַּרְזֶל, d. פַּרְזְלָא Eisen.

פְּרַס spalten, zerstücken; פְּרֵס 5, 28 part. pass. nach מְנֵא vokalisiert; Pʿîl 3. f. פְּרִיסַת.

פְּרַס Stück; pl. פַּרְסִין.

פְּרַק lösen, trennen; iptv. פְּרֻק.

פְּרַשׁ trennen, sondern; Pa. part. pass. מְפָרַשׁ deutlich.

פַּרְשֶׁגֶן Abschrift, Exemplar (einer Urkunde). Fw.

פְּשַׁר (auflösen) deuten, erklären; inf. מִפְשַׁר. || Pa. פַּשַּׁר deuten; part. מְפַשַּׁר 5, 12.

פְּשַׁר, c. פְּשַׁר, d. פִּשְׁרָא u. פִּשְׁרָה Deutung; pl. פִּשְׁרִין.

פִּתְגָם, d. פִּתְגָמָא (Fw; eigtl. Zugegangenes) Bescheid, Bericht, Wort.

פְּתַח öffnen; part. pass. f. pl. פְּתִיחָן; P'îl pl. פְּתִיחוּ.

פְּתָי Breite, Weite, s. פְּתָיֵהּ

צְבִי geneigt sein, wollen; 1. sg. צְבִית; part. צָבֵא; ipf. יִצְבֵּא; inf. s. מִצְבְּיֵהּ.

צְבוּ f. Wollen, Vorhaben; Angelegenheit.

צְבַע u. Pa. benetzen; part. pl. מְצַבְּעִין. || Hithpa. benetzt werden; ipf. יִצְטַבַּע.

צַד, Seite; nur לְצַד, מִצַּד.

צְדָא Vorsatz, Absicht 3, 14(?).

צִדְקָה f. Gerechtigkeit.

צַוְּאר Hals; s. צַוְּארֵהּ.

צלא (Tharg. צְלֵי neigen, sich neigen); Pa. beten; part. מְצַלֵּא, pl. מְצַלַּיִן.

צְלַח gedeihen; Ha. הַצְלַח 1. gelingen lassen, glücklich machen; 2. gedeihen; part. מַצְלַח.

צְלֵם, c. צְלֵם u. צֶלֶם, d. צַלְמָא Bild; צְלֵם אַנְפּוֹהִי Gesichtsausdruck.

צְפִיר Bock; pl. c. צְפִירֵי.

צְפַר f. Vogel; pl. צִפְּרִין.

קבל. Pa. קַבֵּל empfangen; ipf. תְּקַבְּלוּן.

קֳבֵל. 1. לָקֳבֵל gegenüber, angesichts; s. לָקֳבְלָךְ; לָקֳבֵל דְּנָה deshalb; לָק' דִּי weil. || 2. כָּל־ק' דְּנָה eben deshalb; כָּל־ק' דִּי alldieweil; כָּל־ק' דְּנָה מִן־דִּי weil nun also 3, 22.

קַדִּישׁ heilig.

קֳדָם vor (gew. vom Raum); s. קֳדָמַי (pl.!), קדמיך, Q קֳדָמָךְ, קֳדָמֵיהוֹן. || מִן־ק' = bh מִלִּפְנֵי.

קַדְמָה f. frühere Zeit; מִן־קַדְמַת דְּנָה vor diesem, vorher.

קַדְמָי vorhergehend, früher; f. קַדְמָיְתָא; pl. m. d. קַדְמָיֵא, f. d. קַדְמָיָתָא.

קוּם sich erheben, aufstehn; 2, 44 bestehn; perf. קָם, pl. קָמוּ; part. קָאֵם; pl. קָאֲמִין, Q קָיְמִין, d. קָאֲמַיָּא; ipf. יְקוּם, pl. יְקֻמוּן. || Pa. feststellen; inf. קַיָּמָה. || Ha. הֲקִים u. הַהֲקִים aufstellen, aufrichten, s. הֲקִימֵהּ u. אֲקִימֵהּ, 2. sg. הֲקֵימְתָּ, 1. sg. הֲקֵימֶת; ipf. יְהָקֵים u. יְקִים; part. מְהָקִים; inf. s. הֲקָמוּתֵהּ. || Ho. aufgestellt werden; 3. f. sg. הֳקִימַת.

קְטַל töten; part. קָטֵל; P'îl קְטִיל, f. קְטִילַת. || Pa. קַטֵּל töten (mehrere); inf. קַטָּלָה. || Hithp. getötet werden; inf. הִתְקְטָלָה. || Hithpa., Passiv zu Pa.; part. מִתְקַטְּלִין 2, 13 (טּ?).

קְטַר Knoten; pl. קִטְרִין, c. קִטְרֵי חַרְצֵהּ Gelenke.

קַיִט Sommer.

קְיָם, c. קְיָם Satzung.

קַיָּם, f. קַיָּמָה beständig, dauernd.

קִיתָרֹס, Q קַתְרֹס *κίϑαρις*, Zither.
קָל Stimme.
קְנָא kaufen; ipf. תִּקְנֵא.
קְצַף in Zorn geraten.
קְצַף Zorn.
קצץ. Pa. abhauen; iptv. קַצִּצוּ.
קְצָת, c. קְצָת Ende; לִקְצָת יוֹמַיָּא nach (einer gewissen Zahl von) Tagen; מִן־קְצָת (etwas) von der Summe, ein Teil.
קְרָא rufen; lesen; part. קָרֵא; ipf. יִקְרֵה ,אֶקְרָא ,יִקְרֵא, pl. יִקְרוֹן; inf. מִקְרָא; P'îl קְרִי. || Hithp. gerufen werden; ipf. יִתְקְרֵי.
קְרֵב sich nähern; 1. sg. קִרְבֵת, pl. קְרִבוּ; inf. מִקְרְבֵהּ. || Pa. darbringen (e. Opfer); ipf. תְּקָרֵב. || Ha. heranbringen, darbringen; pl. הַקְרִבוּ, s. הַקְרְבוּהִי; part. מְהַקְרְבִין.
קְרָב Krieg.
קִרְיָא u. קִרְיָה f., d. קִרְיְתָא Stadt.
קֶרֶן f., d. קַרְנָא Horn; du. קַרְנַיִן, d. קַרְנַיָּא.
קְרַץ. Nur אֲכַלוּ קַרְצוֹהִי u. א' קַרְצֵיהוֹן sie haben ihn (sie) verleumdet (wörtl.: seine [ihre] Stücke gefressen?).
קְשֹׁט Wahrheit, מִן־ק' wahrheitsgemäss.

רֵאשׁ, c. רֵאשׁ, d. רֵאשָׁה Kopf; Hauptsache; s. רֵאשֵׁהוֹן; pl. רֵאשִׁין; s. רָאשֵׁיהֹם e 5, 10!
רַב, d. רַבָּא gross; subst. Oberster; f. d. רַבְּתָא; pl. רַבְרְבִין, f. רַבְרְבָן, d. רַבְרְבָתָא.
רְבָה gross werden; 3. f. רְבָת, 2. sg. רְבַיְתָ 4, 19 K. || Pa. רַבִּי gross machen.
רְבוּ f., d. רְבוּתָא Grösse.
רִבּוֹ f. Myriade; pl. רִבְּוָן, Q רִבְבָן.
רְבִיעָי vierte; f. רְבִיעָיָא, Q רְבִיעָאָה, d. רְבִיעָיְתָא.
רַבְרְבָן Magnat, Mächtiger; pl. s. רברבניך, Q, רַבְרְבָנָךְ, רַבְרְבָנוֹהִי.
רְגַז unruhig sein, zürnen; Ha. in Zorn versetzen; 3. pl. הַרְגִּזוּ.
רְגַז Zorn.
רְגַל f. Fuss; du. רַגְלַיִן, d. רַגְלַיָּא; s. רגליה, Q רַגְלַהּ.
רְגַשׁ in Unruhe sein; Ha. in Unruhe oder Lärm herbeieilen; 3. pl. הַרְגִּשׁוּ.
רֵו Aussehn, Anblick; s. רֵוֵהּ.
רוּחַ f., d. רוּחָא Geist; Wind; s. רוּחֵהּ; pl. c. רוּחֵי.
רוּם = bh; Prf. intr. רָם. || Polel erheben, preisen; part. מְרוֹמַם. || Hithpal. sich erheben; הִתְרוֹמַמְתָּ. || Ha. erheben; part. מָרִים.
רוּם Höhe; s. רוּמֵהּ.
רָז, d. רָזָא Geheimnis; pl. רָזִין, d. רָזַיָּא. Fw.
רַחִיק fern; pl. רַחִיקִין. Mi 'ר.
רַחֲמִין pl. Barmherzigkeit.
רְחַץ u. Hithp. vertrauen, עַל auf; 3. pl. הִתְרְחִצוּ.
רֵיחַ f., c. רֵיחַ Geruch.
רְמָה werfen; 7, 24 ר' בְּלוֹ עַל jmdm e. Abgabe auflegen; 3. pl. רְמוֹ, 1. pl. רְמֵינָא; P'îl pl. רְמִיו. || Hithp. geworfen werden; ipf. יִתְרְמֵא, יִתְרְמוֹן.
רְעוּ f., c. רְעוּת Wille.
רַעְיוֹן Gedanke; pl. c. רַעְיוֹנֵי; s. רעיוניך, Q רַעְיוֹנָךְ.

רַעֲנַן grünend.
רְעַע° zerschmettern; ipf. תֵּרֹעַ. Pa. zerschmettern; part. מְרָעַע.
רְפַס° mit Füssen treten, zertreten; part. f. רָפְסָה.
רְשַׁם verzeichnen, aufschreiben; ipf. תִּרְשֻׁם; P'il רְשִׁים.

שׂא: נְשָׂא
שָׂב° Greis; pl. c. שָׂבֵי, d. שָׂבַיָּא.
שַׂבְּכָא f. σαμβύκη, e. harfenähnliches Instrument mit vier Saiten.
שְׂגָא° gross werden; ipf. יִשְׂגֵּא.
שַׂגִּיא gross, viel; adv. sehr. — pl. f. שַׂגִּיאָן.
שָׂהֲדוּ f., d. שָׂהֲדוּתָא Zeugnis.
שׂוּם° setzen, legen (= bh שׂוּם, שִׂים); perf. שָׂם, s. שָׂמֵהּ, 2. sg. שָׂמְתָּ, 1. sg. שָׂמֶת; iptv. שִׂימוּ; part. pass. שִׂים; שָׂמַת sie wurde gelegt 6, 18 (Schreibfehler für P'il שִׂימַת?). || Hithp. gesetzt, gelegt werden; ipf. יִתְּשָׂם; part. מִתְּשָׂם.
שְׂטַר Seite.
שׂכל. Hithpa. betrachten, acht haben auf בְּ; part. מִשְׂתַּכַּל.
שָׂכְלְתָנוּ f. Einsicht.
שְׂנָא° hassen; part. pl. s. שנאיך, Q שָׂנְאָךְ.
שְׂעַר°, c. שְׂעַר Haar, s. שַׂעְרֵהּ.

שְׁאֵל 1. verlangen; 2. fragen; 1. pl. שְׁאֵלְנָא; part. שָׁאֵל; ipf. s. יִשְׁאֲלֶנְכוֹן.
שְׁאֵלָה f., d. שְׁאֵלְתָא Frage; 4, 14 Angelegenheit, Sache.
שְׁאָר°, c. שְׁאָר, d. שְׁאָרָא Rest.
שׁבח. Pa. loben, preisen; 1. sg. שַׁבְּחֵת; 3. pl. שַׁבַּחוּ; part. מְשַׁבַּח.
שְׁבַט° Stamm; pl. שִׁבְטִין°, c. שִׁבְטֵי.
שְׁבִיב°, d. שְׁבִיבָא, mit folgendem דִּי־נוּר Flamme; pl. שְׁבִבִין.
שְׁבַע°, f. שִׁבְעָה, c. שְׁבְעַת sieben.
שְׁבַק° lassen, zurücklassen; iptv. שְׁבֻקוּ; inf. מִשְׁבַּק || Hithp. gelassen werden, תִּשְׁתְּבִק.
שׁבשׁ. Pa. (umranken) verwirren; Hithpa. in Verwirrung geraten; part. מִשְׁתַּבְּשִׁין.
שֵׁגַל° Gemahlin; pl. s. שֵׁגְלָתָךְ.
שׁדר. Hithpa. sich anstrengen; part. מִשְׁתַּדַּר.
שְׁוָה° gleich werden; P'il שְׁוִי, Q 5, 21 Pa. שַׁוִּיו (3. pl.) gleich machen. || Hithpa. gleich gemacht werden; ipf. יִשְׁתַּוֵּה.
שׁוּר° Mauer; pl. d. שׁוּרַיָּא u. שׁוּרַיָּה.
שְׁחִית, f. שְׁחִיתָה verderbt, schlecht.
שֵׁיזִב: יזב.
שֵׁיצִיא, Q שֵׁיצִי e 6, 15 vollenden.
שְׁכַח° u. Ha. finden; 1. sg. הַשְׁכַּחַת; 3. pl. הַשְׁכַּחוּ; ipf. תְּהַשְׁכַּח; inf. הַשְׁכָּחָה. || Hithp. הִשְׁתְּכַח gefunden werden; 3. f. הִשְׁתְּכַחַת, 2. m. הִשְׁתְּכַחַתְּ.
שַׁכְלֵל: כלל.
שְׁכֵן° wohnen; ipf. 3. f. pl. יִשְׁכְּנָן. || Pa. שַׁכֵּן wohnen machen.
שָׁלָה f., Q שָׁלוּ 3, 29 Irrtum, Vergehen. Andre vokalisieren שֵׁלָה = שְׁאֵלָה.
שָׁלוּ f. Irrtum, Vergehen.

שְׁלֵה ruhig.
שְׁלֵוָה° f. Ruhe; s. שְׁלֵוְתָךְ.
שְׁלַח schicken (= bh שָׁלַח); ipf. יִשְׁלַח; P‘îl שְׁלִיחַ.
שְׁלֵט herrschen, Macht haben; 3. pl. שְׁלִטוּ; ipf. יִשְׁלַט.
שִׁלְטֹן° Befehlshaber; pl. c. שִׁלְטֹנֵי.
שָׁלְטָן, c. שָׁלְטָן, d. שָׁלְטָנָא Herrschaft; s. שָׁלְטָנְהוֹן; pl. d. שָׁלְטָנַיָּא.
שַׁלִּיט, d. שַׁלִּיטָא mächtig; subst. Machthaber.
שְׁלֵם° vollständig sein; part. pass. שְׁלֵם vollendet. ‖ Ha. vollständig machen (restituere); s. הַשְׁלְמֵהּ; iptv. הַשְׁלֵם.
שְׁלָם° = bh שָׁלוֹם; d. שְׁלָמָא, s. שְׁלָמְכוֹן.
שֻׁם°, c. שֻׁם Name; s. שְׁמֵהּ; pl. שְׁמָהָן°, c. שְׁמָהָת, s. שְׁמָהָתְהֹם.
שמד. Ha. vertilgen; inf. הַשְׁמָדָה.
שְׁמַיִן° pl., d. שְׁמַיָּא Himmel.
שמם. Ethpo. אֶשְׁתּוֹמַם starr, betäubt sein.
שְׁמַע hören; 1. sg. שִׁמְעֵת; part. pl. שָׁמְעִין. ‖ Hithp. sich gehorsam zeigen; ipf. יִשְׁתַּמְעוּן.
שמשׁ. Pa. dienen; ipf. s. יְשַׁמְשׁוּנֵּהּ.
שִׁמְשׁ°, d. שִׁמְשָׁא Sonne.
שֵׁן° Zahn; du. שִׁנַּיִן; s. שניה, Q שִׁנַּהּ.
שְׁנָא anders sein, sich verändern; pl. שְׁנוֹ, s. שְׁנוֹהִי 5, 6 (zum Suff. vgl. 5, 9 עֲלוֹהִי); part. pl. שָׁנַיִן. f. שָׁנְיָן; part. pass. שְׁנֵא°, f. שַׁנְיָא; ipf. יִשְׁנֵא. ‖ Pa. verändern; pl. שַׁנִּיו; ipf. pl. יְשַׁנּוֹן, part. f. מְשַׁנְיָא. ‖ Hithpa. sich (ver)ändern; pl. אֶשְׁתַּנִּו, Q אֶשְׁתַּנִּי; ipf. יִשְׁתַּנֵּא, pl. יִשְׁתַּנּוֹן, apocop. יִשְׁתַּנּוֹ ‖ Ha. abändern, verändern; ipf. יְהַשְׁנֵא; part. מְהַשְׁנֵא; inf. הַשְׁנָיָה.
שְׁנָה° f., c. שְׁנַת Jahr; pl. שְׁנִין.
שְׁנָה° f. Schlaf; s. שִׁנְתֵהּ 6, 19.
שָׁעָה f., d. שַׁעְתָא u. שַׁעֲתָה Augenblick, kleine Zeit. (Andre שַׁע, bezw. שָׁע).
שָׁפֵט° Richter; pl. שָׁפְטִין.
שַׁפִּיר schön.
שפל. Ha. erniedrigen, demütigen; 2. sg. הַשְׁפֵּלְתְּ; ipf. יְהַשְׁפֵּל; part. מַשְׁפִּל.
שְׁפַל°, c. שְׁפַל niedrig.
שְׁפַר schön sein, gefallen; ipf. יִשְׁפַּר.
שְׁפַרְפַּר°, d. שְׁפַרְפָּרָא Morgenhelle.
שָׁק° f. Unterschenkel; pl. שָׁקִין°, s. שָׁקוֹהִי.
שְׁרָא°, losmachen; sich niederlassen, wohnen; inf. מִשְׁרֵא; part. pass. שְׁרֵא 2, 22, pl. שְׁרַיִן. ‖ Pa. שָׁרִי° 1. lösen; part. מְשָׁרֵא 5, 12?; 2. anfangen; 3. pl. שָׁרִיו. ‖ Hithpa. sich lösen; part. pl. מִשְׁתָּרַיִן.
שֹׁרֶשׁ° Wurzel; pl s. שָׁרְשׁוֹהִי.
שְׁרֹשׁוּ, Q שְׁרֹשִׁי f. Entwurzelung, Verbannung.
שֵׁת, שֵׁת sechs ‖ pl. שִׁתִּין sechzig.
שְׁתָא°, שְׁתִי°, אִשְׁתִּי° trinken; pl. אִשְׁתִּיו; part. שָׁתֵה, pl. שָׁתַיִן; ipf. יִשְׁתּוֹן.

תְּבַר° zerbrechen; part. pass. f. תְּבִירָה zerbrochen, zerbrechlich.
תְּדִירָא f. Umkreisung, Fortdauer; nur בִּתְ' beständig.

תּוּב° zurückkehren; ipf. יְתוּב. || Ha. הֲתִיב zurückbringen, antworten; pl. s. הֲתִיבוּנָא; ipf. יְתִיבוּן u. יַהֲתִיבִין; inf. s. הֲתָבוּתָךְ.

תְּוַהּ sich entsetzen, bestürzt werden.

תּוֹר° Rind; pl. תּוֹרִין.

תְּחוֹת unter; s. תְּחֹתוֹהִי (pl.); 4, 11 תַּחְתּוֹהִי (Hebraismus).

תְּלַג Schnee.

תְּלִיתָי°, f. תְּלִיתָיָא, Q תְּלִיתָאָה, (der) dritte.

תְּלָת, f. תְּלָתָא u. תְּלָתָה drei; s. תְּלָתֵהוֹן || pl. תְּלָתִין dreissig.

תַּלְתִּי 5, 7?; d. תַּלְתָּא 5, 16. 29?, (der) dritte.

תְּמַהּ° Wunder; pl. תִּמְהִין, s. תִּמְהוֹהִי.

תַּמָּה daselbst, dort.

תִּנְיָן°, f. תִּנְיָנָה, zweiter.

תִּנְיָנוּת zum zweiten Male.

תפתיא, Q תִּפְתָּאֵי pl. d., babylonische Würdenträger.

תַּקִּיף, f. תַּקִּיפָה u. תַּקִּיפָא stark, mächtig.

תְּקַל° wägen: תְּקֵל 5, 25. 27 part. pass. nach מְנֵא vokalisiert; P'îl 2. sg. תְּקִלְתָּא.

תקן. Ho. festgestellt, eingesetzt (in e. Würde) werden; 1. sg. הָתְקְנַת.

תְּקֵף stark sein (werden); f. תִּקְפַת; 2. s. תְּקֵפְתְּ. || Pa. befestigen; inf. תַּקָּפָה.

תְּקָף°, c. תְּקָף Stärke.

תְּקֹף°, d. תָּקְפָּא Stärke.

תְּרֵין°, c. תְּרֵי, f. תַּרְתֵּין zwei.

תְּרַע°, c. תְּרַע Thor; Hof des Königs (αἱ θύραι).

תָּרָע° Thorhüter; pl. d. תָּרָעַיָּא.

Abkürzungen und Zeichen.

a. = (status) absolutus.
BA = Biblisch-Aramäisch.
BH = Biblisch-Hebräisch.
c. = (status) constructus.
d. = (status) determinatus.
f. = femininum.
Fw = Fremdwort.
Ha. = Haph'ēl.
Hithp. = Hithp'ʿēl.
Hithpa. = Hithpaʿal.
K = K'thîb.
m. = masculinum.
p. = passivum.
pl. = pluralis.
s. = cum suffixo.
Q = Q'rê.
B = codex Berolinensis 1 }
D = codex Derenburgii } s. Einleitung.
E = codex Erfurtensis 3 }
J = codex Jemenensis }
𝔐 = massorethischer Text nach Baers Ausgabe.
𝔅 = A. A. Bevan, A short commentary on the book of Daniel, Cambridge 1892.
𝔊 = Gustaf Dalman, Grammatik des jüdisch-palästinischen Aramäisch nach den Idiomen des palästinischen Talmud und Midrasch, des Onkelostargum und der jerusalemischen Targume. Leipzig 1894, J. C. Hinrichs (XII, 348 S.)
𝔎 = Emil Kautzsch, Grammatik des Biblisch-Aramäischen, Leipzig 1884.
Land. = S. Landauer, Studien zu Merx' Chrestomathia Targumica (in: Zeitschrift für Assyriologie 1888, S. 263—292.)
— in Pausa stehende Form.
— im BA nicht vorkommende Form.
𝔡 = Daniel; 𝔢 = ʿEzra. Citate ohne Nennung eines Buches sind aus dem Danielbuche entnommen.

Andere Schriften desselben Verfassers.

J. C. Hinrichs'sche Buchhandlung in Leipzig.

Prophetarum posteriorum codex Babylonicus Petropolitanus, 1876 (449 photolithographierte Seiten Text, 37 S. Erläuterungen) gross Folio. M. 150 —

Prolegomena critica in Vetus Testamentum Hebraicum. 1873. (Vergriffen. Neubearbeitung beabsichtigt.)

A. Firkowitsch und seine Entdeckungen. Ein Grabstein den hebräischen Grabschriften der Krim. 1876. (44 S.) M. 1 —

Catalog der hebr. Bibelhandschriften .. in St. Petersburg. (Zusammen mit A. Harkavy. 1875. (XXXIII, 296 S.) M. 6 —

Schabbath, Der Mischnatraktat Sabbath, herausgegeben u. erklärt. 1890. (78 S.) M. 1.50

Einleitung in den Thalmud. 2., teilweise neubearbeitete Auflage. 1894. (VII, 135 S.). M. 2.50

Der erste Versuch, objektiv und wissenschaftlich über das Ganze des Thalmuds zu belehren.

C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung in München.

Der Blutaberglaube in der Menschheit, Blutmorde und Blutritus. 4., neubearbeitete Auflage. (6—9. Tausend). 1892. (XII, 156 S.) M. 2 —

Eröffnet tiefe Einblicke in eine wenig bekannte Nachtseite des menschlichen Lebens. Endgültige Widerlegung der Anklage, dass die Verwendung von Christenblut zu irgendeinem jüdisch-rituellen Zwecke erforderlich sei.

Einleitung in das Alte Testament einschliesslich Apokryphen und Pseudepigraphen. Mit eingehender Angabe der Litteratur. 4., ganz neu bearbeitete Aufl. 1895. (219 S.) M. 3.60

Reuther & Reichard in Berlin.

Hebräische Grammatik mit Übungsbuch. 5., verbesserte Auflage. 1893. (XVI, 152 und 104 S.). Gebunden. M. 4 —

Hebräisches Vokabularium für Anfänger (In grammatischer Ordnung). 4., vermehrte u. verbesserte Aufl. 1894. (40 S.) karton. M. — 60

Hebräisches Schreibheft. 1895. (16 S. 4⁰) M. — 30

Pirqê Abôth, Die Sprüche der Väter. Ein ethischer Mischnatraktat, herausgeg. u. erklärt. 2. Aufl. 1888. (66 S.) M. 1.20

'Aboda Zara, Der Mischnatraktat „Götzendienst" herausgeg. u. erklärt. 1888. (36 S.) M. — 80

Joma, Der Mischnatraktat „Versöhnungstag" herausgeg. u. erklärt. 1888. (40 S.) M. — 80

Max Strack, Aus Süd und Ost. Reisefrüchte aus drei Weltteilen (Italien, Griechenland, Kleinasien, Palästina u. Syrien, Ägypten). Bearbeitet u. herausgeg. von Herm. L. Strack. 2 Bde. 1886. (43 Bogen.) M. 8 —

„Mit dem offenen Auge u. dem warmen Herzen eines Christen" (Theol. Lit.-Blatt). — „Eigenartig fesselnde Schilderungen" (Daheim). — „Trefflich geeignet zu dankbarem Genusse des Erhabenen und Schönen in der Natur und Kunst anzuleiten" (Seemann's Jahresbericht.)

Hahn'sche Verlagsbuchhandlung in Leipzig.

Vollständiges **Wörterbuch zu Xenophon's Anabasis.** 7., verbesserte Aufl. 1896. (10 Bogen) M. 1.50

Vollständiges **Wörterbuch zu Xenophon's Kyropädie.** 2., grossenteils neu bearbeitete Auflage. 1892. (156 S.) M. 2 —

Druck von August Pries in Leipzig.





